Magnus Erikssons landslag. Upplandslagens kyrkobalk

B 13

Digitaliserad år 2017

National Library of Sweden

Magnus Erikssons landslag. Upplandslagens kyrkobalk

B 13

Digitaliserad år 2017

National Library of Sweden

CKHOLM.
dskrifter.

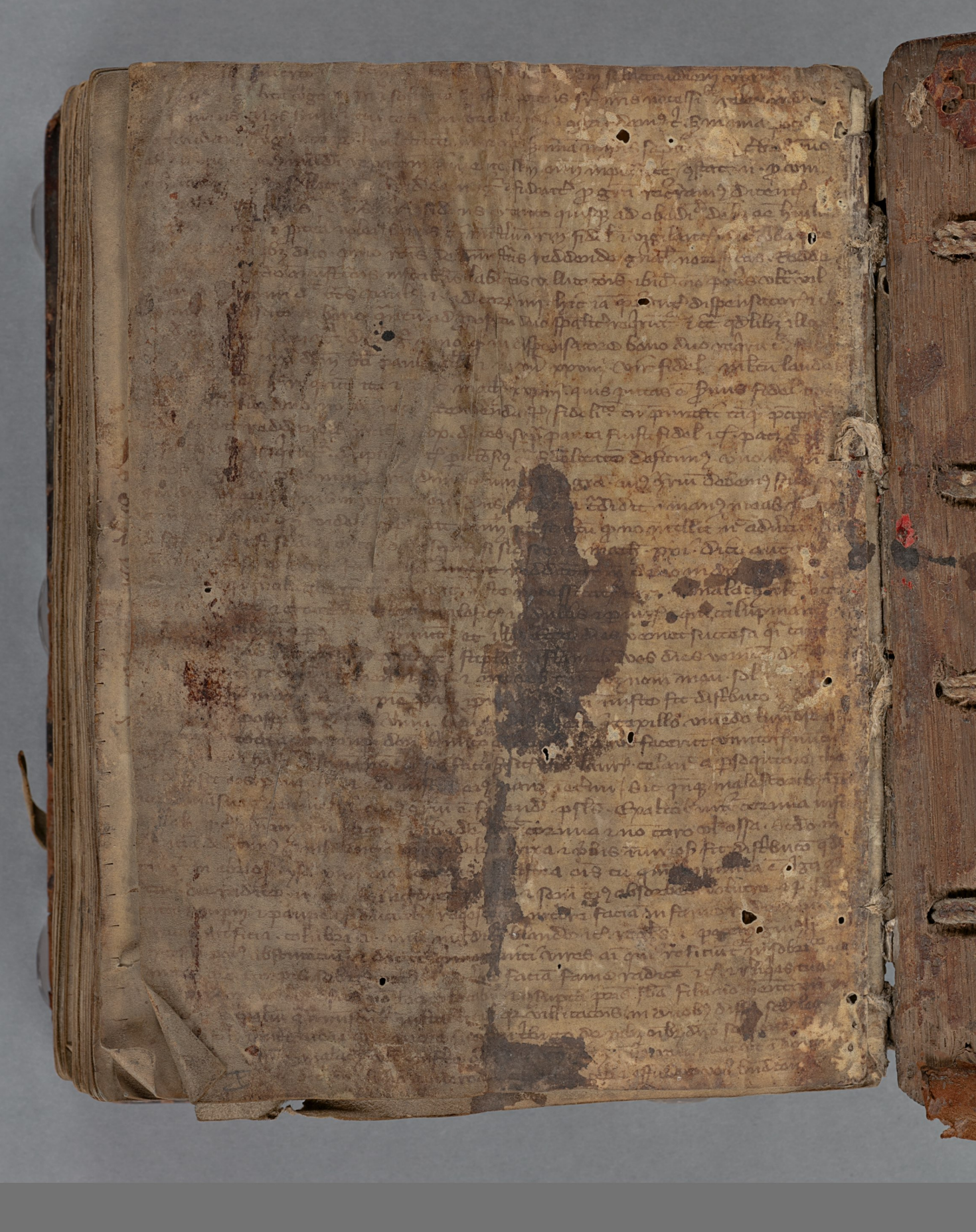

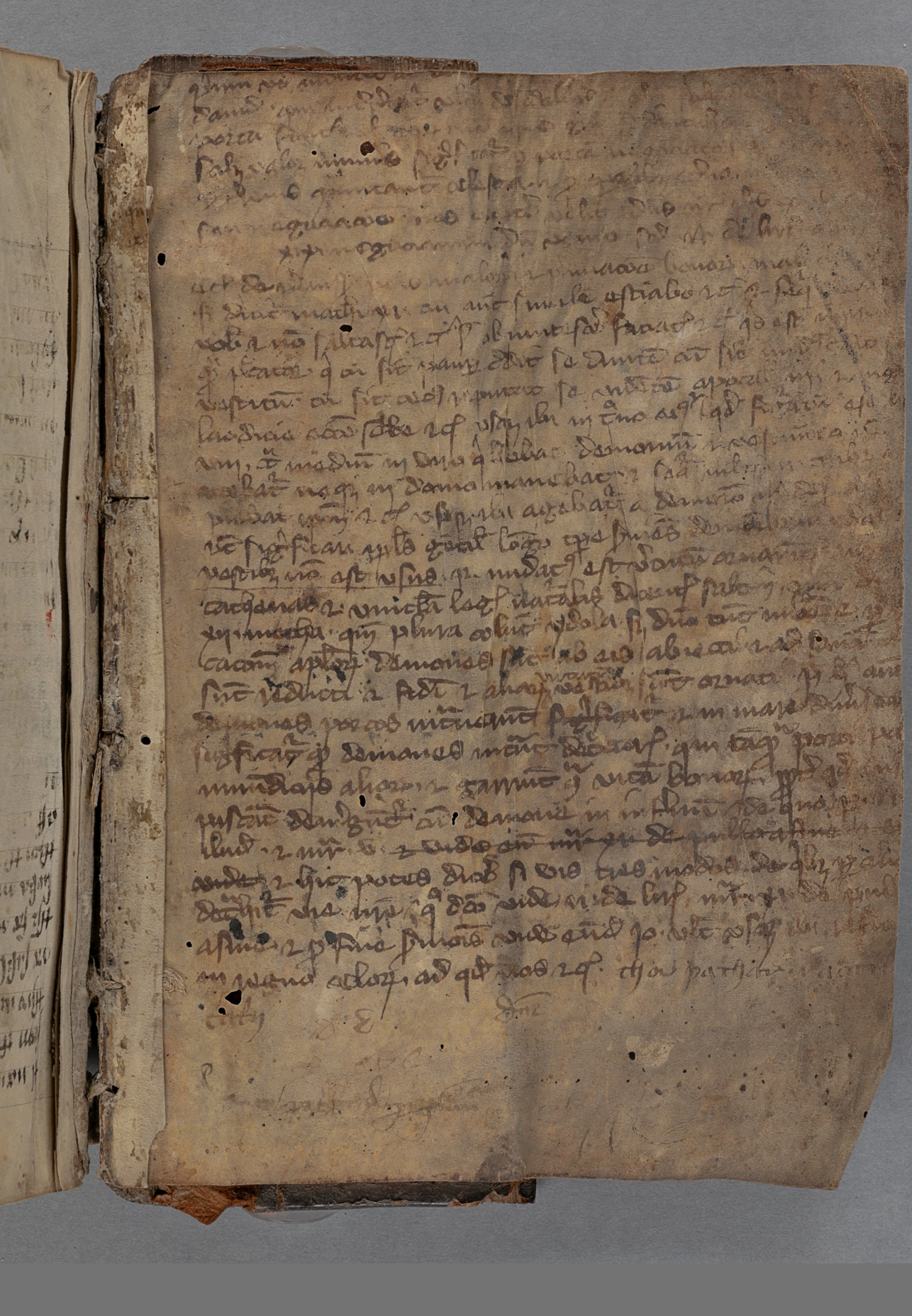

Magni Smeks landslag.

Se Magnus Eriksons Landslag, utg. af Schlyter,
Lund 1862, fol. sid. XXVII.

Of improvid tillyng

Hwa som esh gang ok bryes hem atsh thi gangshe
in shewsh mah boten i biscope sakena · ech shefwsh
mid gange in til eghunes · Hwa som til taugt bo
bez ok sighz ey hime gort ok fylt ok wil thz mer
Wimt sm Rsa brodsh ok Rime thi egilt · tha bothe
iii mark ok gange wink sepr · shwit hem swaz alle
ey · Gang' ow mage esh thm midra · in fampta
ma · esla sehradsh mn · they sladsh in · i sehe · they
esh in egildsh ok sehem take in mark · Gangsh
ma twa esh wm ey Rugh hwer thm esh egilsh
sweznez gange wnk esh thz take sehem in mark ·
Gmes esh off · off bo[illegible] · off lazshmanie ok
thwt sens bonk gridsh [illegible] shwit te wrdshu · alla in
rdsha · aller Rimi sta[illegible] · alla rath gora · bommez
sehem fozmah bff t[illegible] · ok aughez shy ine gor
wrdshe geon bonc[illegible] · wil shi
hwitze gora · wt[illegible] · sehem sidhem hamn fozbo
Rath ez gor sham [illegible] kild bothe iii mark fore ar
sim fore under · [illegible] · ey wrdshz thi
kerth mez' thz in [illegible] · tha in shi
wrdshz sehem ok sha[illegible] thz wrdshz sepr · ok tak'
nuez Rmuz' nakan fo[illegible] · Bonuez thm simna
sehem thz pening in · [illegible]
nia sidhem wrdshm fo[illegible] nia mudsh · tha shall

E

Ir

homigx

XXIIII Nw hwa som tiuffuer mz vakvarkō af adrō
XXV Nw hwa sō grifuer mz skarpa vapn
XXVI Nw an frelsis ma ella kona gör swiksika
XXVII Nw hwa som gör giarningh a thē som
XXVIII Nw hwa som bryr bryllyp homigx dom
XXIX Nw vm annar bærer a anna vtan giald
XXX Nw bær saak hwa hafuer som bersa homigx
XXXI Nw agha tolf man vtta hwar som bryz mot ho
XXXII Nw hwru vakt giarninga swikin kanne
XXXIII Nw hwar som homigx dōbir bryz tha agha
XXXIIII Nw vm homigx vt skuldc serdeke af hwanno

Vthi homigx riki som hetir swerike hafuer
sik syu biscops dōme ok tryo laghsmans
dōme mz landamanni thessi. Fōrst ar
arhe biscops dōme i vpsalū som hafuer i sik
tw laghsmanz dōme fin aff vpland annat ar
lin köpongz biscops dōme sinn hafuer i sik tw
laghsmanz dōme. ostrogōthland ok oland thri
tighna ar skara biscops dōme sinn hafuer i sik
tw laghsmanz dōme. vastra gōthland ok varme
land fiartha ar strangnas biscops dōme sin
hafuer i sik tw laghsmanz dōme. sōdermana
land ok narike fiorta ar vastra as sin hafuer
i sik tw laghsmanz dōme. vastmana land

Balker

ok Dala Biælla ar kvæxio biscops dome sa haf-
kver i sik tio hæradhe laghsmanz dome hyunda
ar abo biscops dome

Man ræt ak swerike ægha cy homiglik kro-
na ok homiger vara vtaccen han ægha
styra oc ratha lonoghu oc landu vp sala ødhom
hemmum gøze oc allo homigelikom mgrældo
en saak sma hafua dulgha drap ok dana arff
oc alt sakoræ brut sinnum ak swerike su lagh
oc reter ar

Nw ma cy homig minnz sa firi adru homi-
ge. gør thz notior homig ægha thse homiger
bald epti combir thz mz rat ater taka alla the
i rike hans boo ægha hom lythno halda ok
hulpa hans standa. serdelis a landamæru land
ath kuæma ok cy ytarmere mz hærfarth vtan
gothunlia thera faghsmu

Nw ær til homig rikut i swerike homiger
valande ok cy ærfwande an thz homig mst
hafua thessu liundu ath for de laghsma thwar af
laghsagho sinne skal mz samthykio aldra them
i laghsagho boande arua tolff man taka vtura
ok sinna mz them a thridhia dagh oc minnis
til mote thsmy homa homig ath kualia forsa

konigx

röst ägher lagsmæn aff vplandi sasia oc
thse m konong nämda arui han til konungx dö-
ma thær nast sitiar lagsmæn thær ef ti aduru
thse ægha han til kirona oc konigx döma lan-
di ratta oc riike styra oc lagh styrkia oc
fridh halda thia är han dömder til vpsala
öthe huilkin en aff mikle mödhom oc hakt
aff konunga sinne än thse til arui aff alle thessa
lagsmæno röstom lagsmænum til nämdum
bar thær til konigx taken sitin for de lagsmen

Nw a sama dagh oc til konungx döma
stadh ägher konigher alle migin bonda
thryggia edha sinna gänga. förste articulin
at han skal elska gudh oc the halgho kirkio
oc ratt kona styrkia oc hadda. allom konigx-
liko rattom kronunna oc ak sværike almoghe.
Annar articel är at han skal alla rettu so
oc samund styrkia elska oc göma oc alla orett-
u so oc osamund oc alla oretth mæth thryckia
bothe m ratth oc konigxlikio valde sino the
thri articla är at han skal thryggher oc trogh
vara alle almoghe sino swa at han skal an-
gin fatigan ella rika noker lunda fordarua
a lif liff ella lim uta han see sa laghlika

Balker

til komin sii lagh til sighsa ok vikums vattir
Ey skal han nokors goz aff homi taka vtan
epti laghsi ok laghsa domi som for-ar sakt
Siaunde artikle ar ath han skal vike smo sueri-
ke fryra or natta mz vlenzko manni or ey
vtlenzko manni epti thy sii gamal lagh ok
vikums vattin hafua aff aldir vanth Ey ma
vlenzkar ma arueth hans tiknas eyghusii
alla landi vnna ey vpsala odhe alla ok swa
gamalt kromma goz at angin mmo alla aff
Sama sakir Dett hinge thz vndi hona forst-kom
Tionde artikle ar at konunger sighir ath goma
festi ok landz arfuom jngualdo thera ok
landzmannum or dani epti makt sinne swa ath
ensti aff thessi sama dom mingkis firi thera
epti bodhordhy aughta sighir valdz mz reto thz
ater-taka for-thi sin sialfs alla vandhe komix
domet giua dome alla sinne Tiande artikle
ar ath konungar sighir-sina vtti vpsala othe
ok kromma goz ok arelike laghsa vtskuldi aff
landi sinom or angin mynden thessa alla a laghsu
a land sin lagh sa vta mz for-bodh forst at
vlenzkar-har hedhna alla estir vil han hans
harm alla nokor-mlendz vil sino sik mot kuna

homigx

hwomma oc homigx gater sik ey andru hundi bat
alla homiger kronae alla cux gatu sma vitia
alla barn sith són alla dotter gifta alla homiger
thorff hews sin byggia stholikom fullo thei shal
hustoge aff lagh sagho hwanc ok siax aff hofmanni
ok siax aff bondi thz maella sin wakia hwar hanse
almaghem shal oc oka góra homige smo hyunde
arbeidi ar ath homiger shal klarko ok klostro
riddara oc sweno oc thwars thera goz oc hionom
ath gamalt firelse oskaddi hwomma vart at halda
oc alt gamil sweriku lagh sim almoghsin
hafuer mz vnda ok samthykkio vrthin takit ok
stadfest ar aff homigu fór varadu oc homigx lik
ho valde thera halda oc styrkia væria swa ath
engin olagh gonge hin vath lagh barlikia at
engin vrlóm her vatter dragho m virkit almo
ghsami til lagh ok vath oc engin the giffuas lagh
almoghsami vta ja oc gothlenkia thera ha shal
almoghsa sin allan fritha oc frelsa sarlika thin
spaga su mz spa:tt ok laghsu vil lifua swa fi
ri vstyrkom sarlikas ammilse hafua at hasta
ok styrkia kirkio frid thingh frid aurna frid
hcem frid alder fridhr ógift oc vfirthr for
gangz apti thy su homig ar til skw aghr ko

Kallker

miger edh sin swarna a bok ok halia doma
rhand sinne halda or swa sigha swa brythr iak
mk gudh hiilla. bathe til liff oc siæl ok sen
mano or sce crik homig or alt holgom or hel=
gho domasak a halder iar skal alla vplagha
or for da artikles halda ok styrkio æpti kumst
ok besto samnin mino ok æghr homiger mz
vphalne hand sine gudhi or almogha sinom
tryggia or tro losia edh sin halda vrth alla
almogha sin vngdom or gamlan vfodda som
foddan vrth vkarna som karna vrth fra vam=
de sii nærnarade ok homix edh o'kia or angin
bryta vta halda or o'kia mz allu gotho thagher
han ær sina aff lagh manni ok lanzmanno val=
dir ok til homix domder ok hafir edha sina
gangrit sii for ar sakt tha a rtha lagh liker
homig rin ak swerike uthan ma han lan gif=
na ok rike styra ok allu thy sii for ar sakt
thir til rike sino aff gudhi hœrto tröst taka
rin alla domare ok sina vm almoghans kara=
mal æpti lagh vr leta hilla samid hwathan
Vi. n & æghr lagh sin dtir aff Thel3er dul
vplandi ok hwar aff lagh sagho sino
ok alder almoghe mz them nærnarande tha

Homigx

homige thesse edha gonga fförste articlo ar-
ath alder almoghe i suerike boande skal han
fri homig hasna bald hans ok allan homix
rath styrkia Almar articlo ar thz ath vi skul-
lu homi ratta sythno halda ok bidh hans fol-
koma i allu the suarkut ar bathe fri gudhi
ok mani homi ath bynda ok vs ath göra
allan rath thridhi articlo ar ath vi skulu
hono trone ok hulle thiam stamar vara ser-
tikia mz harfarth til landamaro ok land
mz hono vara fiarthar articlo ar ath al-
moghe som aff alder hafuir varit or en ar
skatts skyldoghir aghir or skal alla aarlika
ut skylde sma homige gifua or ut göra mz godh
vilia uta allo thry skio Orthan skal laghma-
thir or almoghe alder edha thera varia a
book ok halghadoma edha aghir laghmath-
hand sina uphalda brutna sik ok allo almo-
ghami sua gudh hulla bathe til hiff or siäl
or sta mario or som erik homig or al thes-
ghon or holghodoma han a halder the skulu
alla förra uptalda or fornamda articlos vi-
thre sm homig halda ok styrkia apti basta
samdrte thera ok uphaldno hando guthi ok

Balzer

5.

homige smo thsr yggia tro losna ok edhathe-
ra halda ok mz thesso edhi or tro losnan
som lagsmaok almoghe suorit ok losuat
homige smo. briz bathe vngir or gamal o-
fodder or fodder. ok ar or kar fridwara-
de sii naruarande som edha suoro or tro los-
Vii Nok agher homig erikx gatu sma | uadho
rtha ok lanzma agha homi fylgha or
grzla satta thetan felogher ok sikhar ar or
edha at swarna som forar su sagh the ok agher
homiger i lande or lagh sagho hwarve losua
ok jarta at han skal etha sma halda the ha
suora vpsalu- tha han forst til homine tokx
Nw agher han rat solib rtha vm land sith
oha agha thet i vplando lagh sagu boade agha homi folgha
til strangh hana ok thsr agha surthin man vi
thsr taka or homo mz guld ok grzlu mota or
homi folgha til sikturna- thsr skulu o sr gota
homo mota mz smo grzlom or folgha homi
a midhan skogh a holanth- thsr stulu sma-
lemige mota or folgha til wnerbak- thsr
stulu va sgoda mota ok homo folgha til
romidabodha- thsr agher nar rkia mota
ok folgha til vpnabro- thsr stulu ba smen

Thomigx

móta oc fölgtha thono thl öfrens bro· öfr-
ſtuku thom vplommga móta oc fylgtha tho-
m thl vpſala· thga ár tha thomiger thl landz
oc vkus thagthku thom· oc ens gatu ſmorithat
oc var walder ſo thagh ſigtha mz ædho oc aldom
lando oc ſino lanzmanno giort alt thetha the oc the
Om Nw thga thomiger thl tha dgtſr- cgtha thorp
thom 1 vpſalu mgthas clla ok amar ſtadi
1 vrikz ſmo apti vnkia oc fallu ſinom thothakt af
1x Nw tha thomiger walder a· thga dgtſr- than
rath ſith bakia förſt mz arkebiſtop oc by-
biſtopa ſua maga ſom thono fallit ár dtgthafua
aff them 1 thans vkebod oc adra klarkua thono
ärui nytte· thoſſ dgtha 1 thomix rathe vara
aff riddaro ok ſuæno ok cyfflere the for- dgtha
ett ſin ſuara· förſt ſtuku the ſuaria a gudh oc
thalgthadoma at the ſtuku thomige rætta the
the vrtta fri gudh ok thono oc lande thans nyt
ok gangkt vara the cyſtata fyri vnk ſkuld
frændſæmo maghſæmo clla vmſkap ænnat
ath the ſkuku than ſtyrkia til rætt mz alla the
ra makt at thalda the ettga tha thaſver vikæno
ſtort oc almogthan thono· ok the ſtuku the
rætta ſik thathom at thalda· thyrftha ár ath

arkebiſtop ſær thär-thogth ſtend ſkuld thagthas thera

Kalker

6

thz sculu ak thz lönliker halda som konniger
vil lönliker hafua oc hwargin vpmbara thz
han ella hanß vike ma stathi aff koma
Thön morghingaff ägher grifuaß mz samthy-
khio rathi grifuara hanß oc mz rathe biscopa
viddara oc swena the so i hanß rathe arui oc
ey i adru landu thuru mykin thon skal vara
ey maa konniger thz ello feste grifua vta
grifui aff landom ok gorthom apti rathe thera
ok samthykhio ey maa the morghec aff lenger
stonda an i hena lifdagha apti hanma död
tha ägher thon vndi kuomma ganga Ver thet
swa ath dröthningh vil a adro gifto ganga ella
vtlendis fara ok ey i rikino blifua mz sina sätu
tha ägher than konniger vikir hafuer hanne
löfsn grifua apti sinz raz samthykhio thuru my-
kit thz skal vara Thaßin angin vald the mor-
ghingaff aff hene taka a marka thon ogift
ar oc i landeno blifuar vta thz sinz mz vpm
bard gerningo oc sanom skialom at thon säter
sik a mote vikino a thy som vikino maa koma
til skatta tha hafuer thon forgiorth morghon-
gaua smo oc ey alla

Xi

Xii

Ne thenkin ma so frelst vil skafua sith goz

homigx

ſſkwar helder hän ær widdare ella ſwen ängom
widan takno ſkal hafwa ſwa gothan häſt ſom
firitigſh märk bæthre oc ey væræ oc ærfa ſtæthul
oc vpgöra hakin oc fiil vakn bæthe at lifwe
oc benom ängin widan takno thy ſom en gothſ-
man maa ſik mz ræna hwar a tridia dagh epti
ſit pæthſt dagh ſkal bakna ſyn hafwa i vpſa-
li aff alla vpſala biſkops dömc. i væſtmaaro
aff alla væſtmaaro biſkops dömc i ſtrengnæs
aff ſiæthi-manalande i öra bro aff nærkio ſtin-
höpongc aff öſtragötlande kind thy ſkal vthboo
ſökc thwcta bröſt grama biſmygö i kalmarmi
aff kalmarna foghoth oc ölande i nythalom
aff tio häradhe i fallenbargſhe aff bathom halla-
dono norra oc ſythra i ſtarom aff væſtragöthla
de or dal i thſmgualli aff værmelande hwan thz
ſwa vara at nokor aff bondo vil frelſis man
varthſa thz ſkal hän ſik vrethſa inna thæmne dagſtm
bæthe mz vakno oc hefti ſwa atſ thſe ſo vagna
ſyn ſkula ſkotha a homix vagna ſkiftſm bæthe
mandom oc fragh hanö hafwe ok vakn ſwa at
hän formaa thz frelſe vppi halda mz göze ſom
xm 12 Nw ſkal man til vakn ſyn i fö æ ſakt
homa firi thſem tha ſkotha ſkula a homigx vag

bälker

7

ma mz hæst oc vaknom allo them thz til höre
oc tee sin sal ok hafin eeyma mz sik so fri
han skal thyana tha stulu the som vakna syne
fri standa stodha hæs fall ok then mann su
fri thana skal an han wyte till riksins thia-
rist han then mann vrthr han skiliæs som fri
han thiante tha taki aman i the samma statsin
mz sama skatu han thz oc swa vara ath no-
hor thiam sma aff alder ella kranksom ar
ey sialver för ok hafir han son ella flere sym
su thana adrii mami oc arui ey dagsliku a
hema Fathsinn myrtha thiamst thera an o-
skipt ar thera mellan oc ey ellas bho scal a eeh
thera a vaknasyn koma hwatter a fathsins
sins dagna som för ar sakt

xiiii

Ok han thz swa vara ath nohor fretsis ma 13
n Vnd vndan fretse ganga tha ma ha thet
ey göra vtan tha vaknasyn hafs bha sculu
the som vaknasyna stodha a hotnig vag
na vtta hans forfal oc vtta mz hwat skalom
han vil skiæhas vrth fræste oc ey aff vta the-
ra orloff an flere fralsins man sama en eeh
kutskilde at fathsin ok hans sym ella hans
magsir su hans dotter agsir tha maa naff

homigx

thom thsn thr arbast fallin til thæmst vpe-
halda or mz hastu ok vakno so for ar sakt ok
fralsa thom alla sama swa lengc so the æru
vm dysk or drik swa bract the skulias at tha
magho the ey sithan sama fæmi til thas at the
vndi eno fralse langir varan vta thnæne thar-
firi sik som att skulias hagsmasyn skal stodgas
a homix vagnaskonlko forliepdo starkhi or ti-
ma som homiger til sattar mz smo bressue
the skulu srotha at all stykki æru so for ar sakt
oks skulu the gora or skotha so the bilia haf-
lia vm scap aff homige smō or thera hethr vi-
thr vagha or oks angom mano stathna hoghu
ella laghu att the andru ludu hafom ær
sakt ær vta halder batre an nærre bothe
skast ok vaken Ær thss ok swa at nokor dyr fic
sik til vndan kwomma thæmst tha hon a bynz
til vkunds barm ella aff vakna syn vtan forfal
som æru thessm or ængm ammar. Vntigha at hn
vt vrikis ær tha hon a bynz ella liggers sota
sengh ok thss prouas at swa ær. Hwa som
sma orsagan grer ey swa giort sa nw ær sakt
han agher in sta fralse sith som ha hafin haft
ok thss alderigh atir faa ok nyurta sardelis hon

Balker

8

Nota

homigx naadh oc bøthe firitighi marke clr
thz oc swa som gudh forbiuthe at nokor ryme
vndan homigx bancer thn tndh ina til fiæn=
de dragher ella fiæn homix æmbrmanc alla wre
sum som homiger alla æmbrma hans bøthe sen=
de hwa swa gør haffuer forgiort bathe liff
or goz vta han fa thz aff homix nathom
ath han maa sith liff løsa ryme hia swa ath
hia ey fangin varthe tha faa aldrighi sin frith
atir vta han myta særlikia homix nath giff=
aer ma nokron tha sa skulle at han swa gør
or necka han. hggi til tolff mana mend aff hæ
some ratte haffue næmd hwar thera
Nv darthe nokor i kiromina thæmst fangi
tha dømbe homiger han løsa haf or vaken
homo ater gialda or hans skadha løsa göra
han thz swa vara at nokors fiæthe manz
örs dø inna thz ath han vtdragher i vikinz
thæmst or ater combir i sith hcom tha dømbe
haster ater gialdas or vp anduardas æn tha
liffuar homigx marskalke ella vrti thz inz
skiælt ar swa gotan haft misti han dø han
ammerkosta æ mi æ sakt tha kopc æman
i vikinz thæmst

Konungx

XVI 15 Ver thz sua ath fraelsmen manz hafster dö
mdan thz vakna syn hafe oc finz thz mz
finandhe vitnom oc fullu skalo thsa agha the
homi atta vikna dagh gifua oc swa gothan hast
atter kopa som för ar sakt oc a then dagh
hono ar gific hom fri the samo for[de] man
oc vari fahlös fri homige an sua göre tho
agha hon sin vakn tec thsa vakna syn hafe an
hon vil sith fraelse nyta

XVII 16 Nv hafui riddare ella suen son apti sik eey
alla flere hon skal sith göz fraelse hafua
til hon fa mtal ara ar sithan skal hon ella an
nar a hans vagna i vikssmz thiamst oc thia
na fri gozeth ella göri skat mz bondom en sa

XVIII 17 Nv the ar kio sli thy eka thiamst vppi halda
thz bonda atta som fraelst thiarto i thera
lisdagha oc thera barno som ey ar u til dagha
ara hom agha fraelse oskadh i allu almoghans
vatnum swa skalu ar a martha hon an hua si
ter thä skal hon fraelst hafua oc sithzugh fri
andre thiamst vara a til hon a armir gifta
maal ganger ffa hon fraelsema tha fraelse ha
hanna goz mz smo ffa hon bonda gifui skath
oc skyld som bonde hafui riddare ella suen

Dottor

Sottiir apti sik tha aghir-hon sama fraelse myn-
tha Ar thz swa at arnkia alla jomfru gor-hyf-
hc lagha hafwi forgiort thessu fraelse so mi ar-
Nw aghir arthebiscop vritha siu c saker XIX 18
land til hiomiz mz firithi hastu bybiscop
vritha mz thiratighi oc cy meer riddara oc swe-
na aff hiomiz vadh mz tolff hastu hswar thera
oc cy flere riddare vta hiomiz vath mz atta has-
tu oc cy meer swena riddara vtrhir-lika mz siax
hastu oc cy meer arme man fiwi sik som fraelse
thiana mz thirem hastu oc cy meer vta thz sec
har fari thz othessom ludu agha the til hiomiz vi-
tha hswa som har omot gor bothe firitighi mark
Nu aghir thiuarne vara thz ar hiomiz ensakt XX 19
a almana vaghir oc vattare vara stolbyom
thir cy giter tauarne varit baghfarada matto
salia math ok hasta forth hswo lana thom mz
gothwinlia bethas stugwa ok harbarghe oc stal-
la vrim vtrihusu tha swa at fanathir aghan-
dans cy vt skyutis tw harbarghe aghga oc stulu
1 kopstathi huar om vara som vaghfarada ma-
no stulu salia math oc oll oc alla thera tha ft
1 hswilko skopstadh thyta cy halz oc gor bothe
hswar borghemastar firithighi mark oc hswar ma-

Homiix

mar thyngh̃ marks or vari thz homix ensak
Gifft noth a̓gh̃r hópna ella bonde sælia fortol-
ff óra gamalt saar for fyura órthugh̃r styrk-
flask oc smór firi fiura penga áll or brodh
apn thy so thza vætta torgh̃dagh gialder næ-
sta hópstath̃ hæsta horn skal hópas aff tæuar-
mn̄ hus bonde spanen twa pæmgi dyratz en
thz gialder næsta hópstathe dælia ey bönder
or herbærghe bona som sakt ær bötthe thre m-
ark til thræskuptis ey a̓gh̃r bonde sami ma-
n̄ math̃ sælia sami sarth̃ væta til eet maal
or ey til fothr or ey til nokra næstmg vtan
bonde skælier vili or ey flern̄ sama en skipath̃
ær or for ær sakt hwa som nokot takar aff
præsti ella bonda ella gesth thera hw6 omot
thera vilia oc varom lagha oc varthr thz pro-
fuat til hans mz fulla skal hin tha a̓gh̃r homi-
ger or skal læta liff aff hono dóma mz swarth
som lagh̃ ær firi tholit valde val maa ok
skal tholika mæ fangæs oc forvirkas aff lagh̃
manno ok sinne domaro or ey liff mista for en
thz hafuer varit firi homige ella homix do-
me kærthr nokor bærande ella eghande thy
dræpir ok̃ the tholikath̃ göra liggin w gildi som

Balker

Firi kom̃x ſwarthe hwat ey barthir gulæt
for an gæſter aff garthe ſaar thz ar a ſuat
or ey köpth an bonde a hare ok ſtande ſam
ratz ſom for ar ſakt than thſolet göra hwl-
kom geſta een alla ffere aff thom ſom ſama
arum maal alla mathat thy ſmic ſom the
geſto draper alla ſongſa blothwrthe alla
blanath alla m̃ nokrom wakdarkom thær
göra ſongas the a ferſtom gerningom miſti
kuff firi kuff a thæſſi gerningo ok wa maga
m̃ brezbarko hugh alla ſtigh ſongas ha
a ferſka garningh kom̃i ſelogſir firi kom̃igh
alla the hans doma ha fiuer ok ha fuiſitha
halfs manadga dagh böte ham firi ſaar-blöth
orte alla blanath alla the thz giortho oc o
gift alt the ſmgo a tomptenc aff bondano
hans hwſſfru barno alla kiom̃i ritter ge-
ter kuretkir aff gortſe firi thy han fik ey
allan ſm kuhia göra-ok göra anna tyma ſi
ri thz ſama draper göra blothworte alla
blanath lagſtifta tſ kom̃ ſtandi ſam̃ratz
ſom for ar ſatz thy atz ey agſir ham ha
m̃pnas aſpti brithlifta kom̃iga firi geſt
ing ſina alla um alt maal agſir tuiuem

Konungx

hws bonde ær hans hwssfru barn oc hion
bonda frid ok laghsu vara tha the ey gestaþ

XVI Nw hwa som taker mz valz vapn hws aff the
handam hafuer hws sorth skogh vatn
ella vatn værke ella mz nokrum handa ær gia-
rth onyth giorth firi hono ok vil sik egna
ella pænga lösa / halde ater skadan ok a
firitighi mark til thra septis

XVII Nw hwa som grifuer malsoghanda væth
fran sik. hafui forgiorth sin rath with-
thin sætta ær the som malsoghada rath
thygger hono swaras hwarke mz laghum
ella pænigom ok maa engin taka annars
mans tala til sin vta som lagh sigha. hwa the
göra bötlic firitighi mark ær the ær konvng

XVIII Nw ær fralse ma ella kona censak
göra skipte ella kiöp mz them a skath skyl-
dom sorthom boande æru vpmbarlikua si
lagh sigha ær lönlikua thera mælla mz the
forshalo ath hwar thera skal sith agha
ær dragghanda swarlikua m til konvngx
ingiald. hwa som thololikt göra tha ær sa
konvngx fælder thy ufuer hwart apen thy
som the ær vart til ær hwskum mz tho-

Balker

ſiko ꝛꝛꝑmbarlikua m̃ ſiallu ſkalo or lagſo
karthr til wmm ſtande thyniſs rath or the
ſkathſkyldc gialde ater homige ella arlikua
vtſkyldi aff are ſwano ſin lagh til ſigſa XXm1
Nv ſkwa ſom gōr giærningh a thy ſo homi
ger taker i ſin fridh m̃ ſmo vpno biffue
firi at ſkan kærthe ſkan forhomige kærthr
ſkan fangin or m̃ ſiallu kotthno lagſſkua
til wmm ſkan haffin forgiort biff oc loſora
oc ꝛætter arfue taki ſorth ſkans or aff the
ſamu loſoro taki male agſanda thyrthyng
Nv ſkwa ſom brythr ko lok homiger twa fth XVb
miy dom ſom homiger haſwer gifuit ella
ſkano æmbitzman or haſwer thær dom breff
a· bōte firitighi mark or vari homiy en ſak
o haſſa firitighi mark agſa or ſkuldi wth
miatas m̃ tolff mano· aff thom ſom brith
lika arui ſ forſt aff loſorin ſkano ꝛæku cy
the arth tſa miatin ſkwo ꝛæku cy the arth
tſa miatin ſorth ꝛſo ſwa at frander oc
ſkyldi man ſkano haſwin maka til the ſorth
ater loſa ſman math or aar fom ſkon ſtan
ſkan cy arth ꝛæka bōthe firi homige mal
agſande oc ſkarathe· tſa liuſtre firi allom

11
1
2
23
24

konungx

ſwa aff mark-ſii mark vta ⁊ griaſdom · oſſa
miaris förſt mal ſagſſandono ſm fiille rat-
ter oc ſitſſan konungeno ·

XXVII Nw comber nokor fyri komigſſ ſom breff
haffuer a anna vm griald oc arſſancy til
ſwars ſii kiaris a · tſſa ägſſi konunger tſſen
ſom akaraden ær enon a ſſa twem ſättiaſ
hand ⁊ thy ſkarathſe ſii ſkan boo ſii kiaris a
oc fri enom a ſſa twem ſkal tſſe ſom akaris
akaradena rathſ göra a tſſen dagſſ konunger
fri lägger m̃ ſmo tſſfue a ſſa ſkal ſkan ſa-
ta mota ſitſſ arittobſſ oc ata ſik guldrikſſ
haſſua m̃ lanz lagſſu ok ägſſa tſſe konunge
umbyutha ſum nar naro ar ſwa var giort

XXVIII Nw ſkwa ſom barſa ⁊ ſkal m̃ ſinom tſſfue
mix parti ſkwa tſſe ſkeht a ruſſan for-
gör-haſtu oc arbyrſtu ſmo ok fritſſgſſi
mark oc lägi tull ſkarizmandma a n ſkancy
bathſ farſta gerning takum narthſ- oc wari

XXVIIII Nw an tſſe ſkan ſwa konungx en ſak
vara atſſ nokor ſkan burytaþ mote komi-
ge aff thy ⁊ komix ballkeno ſtar tſſa ägſſa
til vara ſkiparſſe tolff ⁊ hwarie lägſſ ſägſſu
valde oc til näpde aff komige oc länzmanno

Balker

12

1 laghssaghsu thse stulu alla akt oc brka ha sva
vp at ketha oc vppmbara thssar 1 smalamz stapi
them warthr skupat rat sni see alla them som
almoghan v firtha mot thæssu warth oc thena
edh at swæria a gudh oc halghsa doma oc the-
ra sonthribis aro oc thetha oc sigha swa sw
brtham wi wb swa gudh thalspa oc the halghsa
doma wi a haldom wi skulu æ̃gin thin saka
göra som sakloß ær oc æ̃gin thin sakloß san
göra som sakar ar æpti thy samborn oc skalo
gudh hafua wb kenth oh thz cylata fyri swarz
sæmio skuld magh sæmio redde wnskap ella
nokra wld oc æi wb sialfua alla forda articlos
them som a kc fylgthe thæssu balke obrutht li
kua halda skula wndi sama rittht swa thalpa
wb gudh oh halghsa doma wi haldom a thsse
thæssi tolff ella syb kæria kærin wartse fri
homix dome thæraz oh m alsaghanda thsse
the fella æru falsæ wmb homix doma hand
halo linff goz oc pæninga homige oc hæratse
æpti thy som brutht ær till

XXIII

28

Alla valz gærninga æpti wia kæra æpti thy
sono ær oratter göra æpti halghsom
dagh firi solnarmæno oc nagrannæ swa oc

Homnge

a fóste thmge lata lam ella hæm thy han boo
ella i næsto siæ dikn fri homige siakfiom el-
la thn hans doma hafiar æpti thy fu græ-
mgin var gioth hæ ey ham so fór ær sakt
tha ær hwars mam hæra vm wal giærmga dóth
oc ogild thæ som aka'ris homi fe logh- fri til
swars ok fram them ok hafui fyngbra natta
dagh- bul han ey til swars homa tha fellis ha
æpti bryuti smo ok gange ratter sun ha- æpti thy
han hafuer bruth / Nw ær thæ som sak gifo
hafuer ella rethe nokan aff them tolff orat-
ta vld hafua mot sik ærligha fri skyldskap
magh sæmo vm sæmo af wnd ella ikulla ob-
gter markelika prónat oc fullkopnat m til
cens twagha ella thry gria tha ma dagh- ma
thn aff sætia oc ey flere ok adra swa maga
4 thera stadh sa tha ath thy sme ok ey lengir

xxx n 29 Nw hwa so ey halder homix dom tha skal
homix næmd m fara til hans oc mæta
wrt aff hom homix dom biuth oc hwariom
sin rath som wth aff hond ær dómder æpti
som fór ær sakt Orter ey aff homix næmd
homith thrith tha strikn ath mzto thuc aff
hæme homa thrith han loo ok hafua adra

13

Giftobalker

gotha man my sik aff thy harathena han boo
1 sewa ath namdin sec a sikk ella ath mmz to
sib ok agsh-homix namdin sini arnotha ok
hosf-thera thrithmg in aff dombrutu homix
hafna

Her-lyr-as giftobalker mz skukku

I Mew hinni may shal britha hono oc fest
II Mew hona shal festas motsh-
III Mew an mo takun ma mot fathine vlia
IIII Mew an ma festi sik homi oc vnk hona lagh
V Mew mz hwat orthom oc rat giftama agsh-
VI Mew ha fin-brutsgirme sina brutsh semgit ok
VII Mew hinni brutsgirme agsh- for mg- fora
VIII Mew hinni ma agsh- brutsh lope gora
IX Mew sithan hussru ok bonde arii gift hwa so
X Mew hinni morghangano skukii gifnas
XI Mew an ma gifner- hem folgshth sym ella dom
XII Mew ar man dela vm hem folg- sth hkandas
XIII Mw vm bonde do fra homi hna barna gor
XIIII Mwkan hona anna tyma giftas vlia hinni
XV Mw bodans barna goz hinni thz shal skuptas
XVI Mew an fleer kulla arii mz bondano mne
XVII Mew vm kopo goz sii bonde oc hussru kopa
XVIII Mew an bonde ma hussru sine sorth brutsh

Cpta

XIV Hwan fathar oc mothar ar dödh hwatsa
XV Hwan thn som malsiandæ barnana ar thr
XVI Hwan honde döö vta barn oc ginna hzarme
XVII Hwan fathar oc mothar barno smo ella syskn

1 Nv thz man sik komi brytha tha skal hena gifftoma oc skyldasto frander ar hanna ok bön sina bözta ffathar sce giftoma dottur sina ar cy han til tha ar half brothr aff fathar with ar cy han til tha ar half brothar aff mo-thar with ar cy han til tha ar fathr fath ar cy han til tha ar mothr fath ar cy han til tha ar mothar brothr ar cy han til tha ar ha som skyldaste ar i fathrne ella mothrne then the bathi sam skylde tha ar han som a fathrne ar nath- ok cy hona oc tho mz mothr-

n Nv en ma thz komi fösta can hon thsiar-

n Ntha skal giftoma hanna nar wara oc fi-ra kuinne thr aff hans ok thr aff ginna dwgha-na ok ar tha lagbliha fast ffaste no-thar tna ella gifti vtan rattan malsagha som för ar sakt böthe fiirtogh mark hom-ge malsägiande oc hanatsk ella bin loff rattom giftoma mz tolff bolsasta mana edhe ella dyli mz sämi manno aff thz ar

son ar cy han tha ar sambrödhr hana ar cy ha til halfbrödhr

Basker

14

cy hans giærth hwilkin man som faste
twem cna homi bötr firitighi mark thæn
som sithsarne thryggi or bötlæ three mark biscu-
pe ella dyli mz siay mana ethe ath hanvi-
ri cy ath hon fæst var Nw sithan hon laghfli-
tia fæst ar tha skal solina præstir thær
hon boo hinsa three hælghsa daghsa sin gif-
tamaal oc sithsa ma han sakløst vrghsa af-
fa the barn fæstin sama tha æru the barn
arfhalkom barn. Affa the barn løsdaghe
oc takar han sithan the komi til laghgifto
hvssin the barn takar arff som arfhalkumu
barn. thry ar thæhan barthra mz homena
tha barthra han oc mz barnith Nw skal bis-
cop fæst mgh thær thera skathatir valdr
bötr thscope three mark oc hafin forgiort
fór mgh. valda the bathir hafin thwart the
ra halfna fór mgh forgiorth oc bötlæ
bathir biscope three mark.

III

Nw hwilkin mo ma takin mote fathirne
unlia ella mothirne hwat hon taker
han til laghgifta ella løsdaghe hafin
forgiorth fathirne oc móthirne oc an-
gin adrin arfnic wrl fathirn oc mothirn

Giptomala

Hæma forlitha sak sma tha taki hon fulkan
arfua lötsh Nu delis thr vm hlvar hæme var
thz forlatht ella ey thso skulki thz tolff mä vitta
Nr Ok hafur ma homi fæst or vnk hionalagh
vm byggia tha skal han giftaman til sighia
siax vikn för an han vnk brutsköpe göra syne
hon homi forfalla löd tha böthe firitingsh mark
tha som thz gör or fylki ater kasten. epti thy so
gothse man han mista thre aff hlvarg thera vægna
thz ar lagha forfal at hon synki ar. alla
nokor the quall man homm ath the mughin ey
hionalagh byggia vm guds orlof or kirkiuma vath
han hon hord ær symiad tha fari til thinx ok
taki dom til or sampna frendom sino or taka
lotsh fæsta hona sma or domare mkmpne sinna
mæn aff thinge som hono sylgsha skulu or vrthna
hlvar thr göre. vnlia the ey hono fylgsha tha
böte hlvar thera thre mark til thra stiptis ha
han ey hona fa vtan han dör birgte vari saklös
homber or nokor skuldnath thera mællin aff
thy ath han hona vil bort taka ok homber thr
drap alla saar vari thz akt ogilt som the fa
hona kvæma vilia. kvarsha the amthmna dræpne
alla sare hona hafua vilia vari thz tuægilt

Vm Calidon som borgan of lagtan [illegible]

Balker

thsc q gōrae or hete sethsan thsc kona laghstakin.

Nv & bethis brvthsgīme Loh cyrantakin V.

gifstamal thsa shal gifstama fæsti homi hane gifta or hender sama satia mz thæssi orthsi Jak N. tipti thsik mina dottir til hæthsre oh til hwssri oh til halfna siangh or til loos or mykla or til hwars thrithsa pāmghs aghson or aghsa fam loos sörom or til allan thsn rath si vplæmzh arn lagh or thsn hælghsc erik gæff Jnafn fathsirs or sons or thsce hælghsa anda Pænc mathsr fæstikono manc laghslikio festa han hauser brvthsit czörethsh thsa shal boo hans shiptae taki een luth fæstemathsr anna homi ge[illegible]r thrithsa hærath or homi aldrigh Jfridh för[illegible]an fæstimathsr firi homi brothsr ella arf. nā hanna an fæstimathsr dōthsr ar VI.

Nv hafur brvthsgīme brvthsma femgithsh or bvsk hænna hcem föra han hon för dōd an hon hcem komber til hans allra siangh mz homi thsa shal lik hænna ater til fathsirs ella arfinga hanna föras or ate thsz mz hænne var fgifiut afs fathsirs gendsc ella firenda oh brvthsgīme taki ater förmigh sma thsc so han hænne förthsc dō or brvthsgīme kvari

Cyptomissa

lagh sam vtæ brith hafui fórmigh si[n] ma
thse som han hæme foræthse lw ær brith hæe
hom hæell oc hælbregho tha skal hon mz
honda smor siængh ganga tha the hafua nath
sama lighsit tha ær han hæmma vætter mals-
mia oc dgh- fórbia oc skara fri hona tha
skal hæme margh sangasino gifua

vñ Cy maa brith grime flere fórminga fóra
sma brith ær gangara sathul or bezt æma
kapar or hatto ængin ma han til mecthyuga ssi-
thsin brithsin na ella hæmma gistoma oc han-
na hasta-the mogh oc cy hæme dgha flere
paar kiæthe gifua my fyughsur vtan swa
mang hon fór ære the maghin hæn -ta ne
ammat sak lögt amnir klathe mug - hu
the hære vma apti thera makt oc vilia
ira mughu the vara á batha sitho si brith-
lópc klæthe mughu hæma oc myñde brith
grime oc ængin flere vil brithin sin klæ-
the gifua gifui thom kloster oc kirkio oc
cy lebarom

vñ Nw ma ængin ma si kost s[ik] skalda
ængia brithskupe kirkiu[m] [illegible] vth-
fartha ol ella ærfue alla fór si[n] masso ol

Kalker

ma flerc geste byrtha an hær nępmę forst en
biscopbor twem hamnhom mz hom or twa adh=
ra homika or atta riddara firtighi a bakh
tynghu bönder tyo kirkio hæra hombor nokor
vbirthm til nokra aff thæssu forhadh hógthi=
thom. ær thz riddare aff homix ra th bote firi
tighi mark. Riddare vta hanß reth thræti mark
Riddare kirthir like thynighu mark. Alwaky ella
præster siax mark. bonde ella leghsodhæger
thre mark. Orka ey leghsodhænger pænga
bota tha bete them mz kirop ey hafuer kio
han skal arwotha aar firi mark hwarna sforst
firi malsæghande or sitha firi homige ey ma=
gha biscopa riddare ella swena ella nokor
aff forna mæd sua birthne ritha mz flerc hasta
an skupat ar / homix balkenom ingin ma
ok sænda lekara fran sik til annars æpti lön
/ arfiö ella vtfarthæ skal angin sin thær
fara som mi ar saath tha ma han tho flerü
præstu byrtha an tyu or farthego folkic hwar
æpti han forma ok ey / adru hógthrithom. thz
skal homix kænzma nara or kastul ath thæssu
bröthrapænga vptaka or skipta them. thær
gifue ænkin vp aff ey aff homix vagna ok ey

Gyptomala

aff thz̄ vagna ſin coſtin halder laȝman
ma loſlika boma vbuthſin thoſik, mall vt ſeta
thſin ſom bryter / nokvom thaſſin ſakin. tha
ſkal laȝman ȝarma tolff bofaſta ma aff thy
harathe ſom han bo ath mikta the bruthi pa-
nga vth aff thz̄ ſöȝorin ſin brythſr ſin amm-
homȝ dombruth & nuthſin ma ſkevom an ſki-
par ar bote homige fiuthigi mark ok thſr gif-
uin ankti upp aff thſſo nokvom ſkuld ath
han vbuthſin hom oc them ſin ſakin giſe vthſ-
in thvem vthſinſmano til vinn bote ſo för
ar ſakt barthſr han ey til winn vari ſakloſ
ſkobor nokor thſrth ſin bonde bruthſlöpe gör ſk-
ſla anna hoſt liggi ſama plagha vthſr ſin mv

1x n Nv ſthan bonde oc huſſfru Car ſakt
giſt arni oc the hafua nath ſama ligha
tha ar han ſarma vatter malſma oc ägſſ-
ſöua oc ſwara fiu ſarme. tha ſkal han ſen-
v x & R ddara giſin ſine Arc margſtu gauo giſua
huſſfru til margha giſt fiuthigſti mark
ſwenſkua vakt oc ey mera ſwena giſiuin
thſin gſtu mark löthogha ſweſkua vakt oc
ey meer almanlika fraſtis mav giſium ey
meer ay tyu lothogha mark Bond bofaſti ma

Balker

gifum ey meer æn three marka swenska þar-
inga lösöre man er a marki þa skal hin morgsh
gafua mi ar sakat ma gifua a hwat man l
haldr / worth ella lösöra mz swa skal atth fa
the barn sama tha ar the morgsh gafu them
kunnom for mötharne or ey for fatharne hu
bor ey kunn thera / marka tha hafu the thera
morgsh gafua som langre hafuar or hafum
hwar gifmo thera arfua the vals qualia. hwa
som mera gifuer æn mi ar sakat tha hafu
the angia makt or hwat mera gifuit ar the
Dömic ater arfuomno oc a fritingsh mark ho-
mige oh vari hans en sak. Colff ma skuli
fa sith arfua morgsh gafuono vara or thy at the
the so fri skul ey ma or morgsh gaff gifua
utan a ratta hundra dagh

Nv kan huna hoor gora oh warther lagh-
hua til kunn tha kan fir hon forgiort
morgsh gafuo sina oc alla the hon war gift
Nv gifti man sin sinet. Coh gifum til

160

Varom sagom gifftar er kunda / arfhord-ker
ker oc vatna verke hus Pina Oc en hon
kans / utan / alla andra loser

Syptomāla

aff thxō vagna sū costin̄ halder kārzman
ma kosklika boma vbuthsm thokik, malk vt lcta
thsn som bryter / nokrom thassū sakū. tha
skal kārzman rārma tolff bofasta ma aff thy
harrthe som han bo / ath mikta the brutu pa-
nga vth aff thxō kōzorū sū brythr su ammn
homx dombrith a nrthsm ma flerom an shi-
par arbōte homige firitigi mark' ok thr gif-
mb ankti vpp aff krffō nokrom skuld ath
han vbuthsm hom oc them sū sakum grfō vthth-
m threm vnthsmsmano til vrm bōte so fōr
ar sakt barthr han ey til wnm vari sakloē
krobor nokor thrth sū bonde brythlōpe gōr el-
la anna krost ligge sama plagha vthr su mv
Nv sthan bonde oc hussru. Car sakt
gift arū oc the hafua nath sama ligha
tha ar han harma vatter malsma oc dgsu
sōkua oc swara fiu harme. tha skal han hem-
Rddara gifu sine. Arc margh gauo gifua
hussru til margha gift firitigh mark

balker

17

gifum ey meer en thre marki swenska pe-
nga löstermanera marki thassum morgsum
gafua mu ar sakt ma gifuas hwat man l
halder j north ella löson mz swa skal ath fa
the barn sama tha ar the morgsu gafu them
barnom for mötharne or ey for fatharne hw
bor ey barn thera imalla tha hafu the thera
morgsungafua som längre lifuar or hafm
hwargsmo thera arfua the vals qualia hwa
som mera gifuer en mu ar sakt tha hafu
the angia makt or hwat mera gifuit ar the
Dömie ater arsuomne oc a fiurtugsh marki ho-
mige oh vari hanum en sak. Colff mx skulu
fa fti arthr morgsa gafuono vara or thz ta dr
then so fm skul ey ma or morgsungaff gifua
vtan a ratta hundra dagh

Nw han huna hoor gora oh varthr lagh-
lithua til kumm tha han fir hon forgort
morgsongafno sma oc allu the hon war gif
Nv gifti man son swek. Toh gifum til
Nta dottr sma or gifuer hon fua h arthe
north ella löson hafu the macta han hfuer
som hon at gaff. tha han ar döthe vari ater
the til skiptis mz suorna arfue mz them so the

Syptomala

arii vätte arsia til giftier arskia hem fylgth
m barno sino vari lagh samm

xiiii. Nv dela man vm hem fylgth the som hona
vtgaff or han som hona togh or hon arv-
ne m giftamaneno . tha hafuer han vrsorth
at gifua vth sina mykit som han bil m tolff
mana ethe or sighä ath thytä gaff iak thik
or mera ey or thz hafuer thu fangit

xv. Nv hafuer han fangith sompt tho or klam-
dae thz fori hom or kallae ey gifuith vara
tha hafuer hano vrsordh m tolff mana ethe
at thz var mik makt a fest natha stumpno or
gifuit a gista qualle / thoc aff them tolff vtne
bara or atter i ethe standa

xvi. Nv boo kona m bonda sino oc affa barn sa-
ma . do bonde tha hafuer mothe vrsorth ath
see fri barno sino or goze thera m nasta frä-
de vathe a mathan hon vgift ar

xvii. Nv ganger kona a adro gipto or barna
harma fathstunc ar-unc m hörc tha skal
barna fathstunc vndan skiptae tha skal hon
först a vskipto taka siangh sina the baxto
m allo the the til hörc oth ar hulster kinlak
hofuith dyna or aklathe kinkiolathe sin the

balker

bæyto thz ar stæmiza kénurtil-ayantil-hofuth =
Inger-or sithan skipti thiy talin barn thwa
lyti or hussiu thrithingi aff lósoru or hafui
engin wald, barna fathrene giftas fór an thz

I Gifti kona, karls bo ar unda skuldh XVm
ann thr barn sin tha skal unda skiptas
thera móthrene oh gifti aldrigi kona, barna
móthrene. thza taki bonde fórst siangi so fór-
ar sakt / hast sin thin bæzta sathsil oh vaki sin
oh klæthe the homi ann skipat or skurum Githa
skipta thes, thre lyti taki bonde thwa lyti or
barn hans thrithingi han bonde ella hussfru a
fleire gifto ganga vari lagi samm XVm

m Ow han ey barna goz, undan vara skipt so
fór-ar sakt ann fleire gifto imne my bondano
an eey-hlvat halfr the ann thwa ella thre ella
fleire. dæli afla halft wther bonda or swa
gild vara eey gifta su annan or taki skikt gif-
ta som gifta or vari hlvar thera gild til sma
morgiangaff aff bondas lyth. my fullu vitno
epth thiy som hon var gifin a vætto hmdrus-
dagi ann swa ath vakther vakther ey ath swa
fulla allom su gifunt var taken thza alle iam-
pt skikt eey so annar a morgiongaff var-

Gyptomala

gifuen skosord. Kar tjon gifum sworth. haf
hwar thz skorne war gifurt skelu flere gifto m
ne nær hussfru en eyn skear ene kua alla
thre thsa agise hon thrithing writh alla thsem. taki
or thr slikt gifta sin gifta so for ar sakt

XIX Jf thz bonde oh hussfru kopa sama bathe
sworth or losord mathsa thes skolagh arn
agh hussfru thrithing or bonde tua lyti aff
the kopord kynta the swa sialia som kopa
tha gange a hussfru loth thrithing or twa ly

XX Ef maa ey bonda hessfru [illegible] aff bondar
smo sworth borth skepta skwar the hafua
barn sama alla ey vtan am thr fruma gothsul
ia or arfua hæna or skapn til batra or ey til

XXI Ef v ar sathsin or mothsur doth tuærra
wathe tha thn som skyldast ar som for ar
sakt um giftamaal or fri barno oh barna goze
or hwa barna goz hafa skanda mallu vtan far
thr or mothr hon agh skwart aar ur kun skap
gora fin næsta frænder [illegible]

XXII Ef v ar thsen litli vrtande alla off gamal
alla van for barnana writhe. Dele man sin fooz
skal sighia tha skulu frænder thera til thre
fiora or dom taka lyti for sant um tha agh

thsn fri mitha som giter oh han ar wal wrlaff fiæn

Ef dd bonde oc arni ey | some thy nast skylgasto

Barn aptir bonbor thsn til gorz arfue ar oc XXIII

wrlatha oc skipta gwara hussin tha si fin

siter sak ar mz barne bondans mins tha agh

thy goz synas oc sampnatha hander sarthat

oc tha rætte hussin for fothso sine ella skal

hon siax manatha dagh hafna gymb tha a hene

at hon hafuande ar tha skulu æn hans sine

laggia fria manatha fothe thy barn man

tyn manathe oc fa thy cristindom tha taki thy

arff ffothis thy senane tha ma thy ey arff ta-

ka gialde sithan hussin ater skwat hon for

giorthe aff thy goze sin sighr hon sik mz bar-

ne varith hafna oc thy forfore tha agh hon

thy vritha mz thaggia qinna vitnon oc tolff

mæna ethra ffalder hon ath ethe gialde ater

hostin giter hon ethsm gangit vari sakløs

fri hosteno oc tho ey skyld vorthe arfi ethi

Ef hon farthin ekk mothin brurthlope XXIIII

goma ath synesmo oc dottir sine thsn

hoster agh ey til fulmathe ganga xxx syl

lum i by sama gifth ethi aff thsem ella flere

thsn host agh ey til fulmatha gialda fulle

Arsia

my thsyrem marbom, cy thsy mera ath skostim se
mere arr ham minc gialde atter sii bart ar
Hyer byriáb arsia balkar ok tilhag, skomo skilka
I Nw ar bonde dó ella skiffti skuru bryst arff agsk-
II Nw delis vtfr bryst arff ok bakarff skuru
III Nw um dóthsturrmo barns arff
IIII Nw ar lagsk grip skiffti vartfr taki fra sino
V Nw ar man álla bona aff um sfallo dó skuru thse
VI Nw um biskugsbe mans arff
VII Nw um fim derkulla oc samkolla
VIII Nw ar bonde dó fra skuffti sine for bó arfte
IX Nw ar sysbone boa fama, bo vskipto skuru
X Nw skuru sysbone skulu arff skipta
XI Nw ar thsem skulu arff sithan skipt ar
XII Nw delis um arff oc balla bathe sin arff um, ratto
XIII Nw ar nabor skyldas ar thsen sii arff hafue
XIIII Nw ar mane gifo skyld um lagsk-
XV Nw skuru frillo barn skal vpfótha
XVI Nw um frillo barns arff skuru thz skal arsia
XVII Nw um horbarn ella damur tholik skuru thse skulu
XVIII Nw kilordas thz, skipte ar bomit
XIX Nw skuru dóz mans ba gialde agsta gialdas
XX Nw um Dana arff
I Nw dó bonde alla skuffti ok sisia ba-

ryi arpti thsom son alla dottir arfric son twa
lyti oc dottir thritthrigh oc taki slikt sona barn
aff arfric som son oc slikt sonar barn so dot-
tor arn thso ath systrine lifia or swa arfrið
bryst arff al til fampta ma ay ma fampte
man arff taka twa arfric aft thz aff brothre
no oc aff systorene ar vth hom aft til famp-
Hwo arn cy thc til tha ar fathr bra mary
oc mothir arv cy thc til tha ar brothr
or systar taki brothr twa lyti or systar thrith
mingh taki slikh brothr barn sii brothr or
slikt systarbarn som systar arn thso ath arntigra
liva brodr ella systar arv cy thc til tha ar fa-
thir fathr or modar fadr taki fathir fa-
thr twa lyti or modir mothr thrithmigh arv
cy thc til tha ar fathr brothc or fathr systar
taki fathr brothir twa lyti or mothr systar
thrithmingh arv cy thc til tha ar brothinga
or systringa taki brothinga twa lyti or systrin-
ga thrithming a hwar delis vth a fathrne
ella mothrne hwa thz ar ma ella kona or arv
thc sam skyld thsem dothta taki a fathrne twa
lyti or mothrne thrithmingh ar arnar nar-
me taki aft sama ok gripi arfti vth adra
tha ar mader brodr or mod systar slaktena

Arfsha

III Nw delis wttir bryfterff oc bakarff barfe
hamfkylde gande bryftarff til oc bakarff
fram· thy atfs thy hartge bryftaarff affmanno
wtfs hom ok bakarff atter ı attena

IIII Nw fighia frander barn fmo barna dötfs foth
tha ftthr hon wttir fwar atfs barnitfs var
quikt fothfs oc fik biftindom thr bxar hona
thrigia mana vttne tha hombor mothr atfs ar-

V Nw han hona fra bonda fmo ı fine barn fmo
am vald takin vartha ffaa hon barn men fi-
ritigfh inku fran thy hon ı fiangfs am bonda fi-
no var that barn fhal arff takia

VI Nw fatias alle fama ı fkip man hona oc barn
am them· betfs angin hfwa förft dö clla fenaft
thr arfta mazmo arfta manen oc fma ar-
fta homma Satias ı fkadha alla fama oc aka
ı hwak wari lagfs fammi Jrmder alle mic bonde
hfwffin ok barn wari lagfs fammi Gang ar haar
a land brander draepe oc neethfangin hfwa lan-
kaft lifiar wari lagfs fammi dö man ı ftridhfs vetfs
angin hfwa förft dö wari lagfs fammi thrilias
man lifiiande atfs· oc fpyrias dötfe· vetfs angin
hfwilkin langer hfiar wari lagfs fammi· fligia
thre fmike ı eno hfife oc hfwar thera ar annars

Balker

arffue dø bathe ſender vari lagh ſamu liffuar
Annar ſua længe æpti annar. ath han mati vth
giuzlikama taka tha vari han arfua hans en
tho ath han giter ey arth guzlikama takit lig-
gi thz til thwaggia vtina ſom tharme varo
Vm
Nu thwarthr ma biftughr laghthr ſyme aff
landæ ok kona mz hom̃ oc afla barn mz
harme mathan the vtanlamz æru thz ægher ey
arff taka. afla the barn vthlandis faa ha frith
ok warthr thz mlandis forth thz barn ægher
arff taka. Nu darthr barn afla for han biftughr
vart æ hwar thz forthis thz aghr arff tagha
Syme hwffru mz bonda ſmo haf̃ forgiorth
hwarke ſorth ella lo ſorom Syme ma oc huffru
ſuthr quar. ſkals hem oc afla barn mz harme
thz barn ægher ey arff taka æpti fathur ſin thz
barn hete vrisho dhe nu han biftugha mancel-
la barne hans̃ nobot arff falla mathan han vth-
rikis ær ffa hathr firth i ſmo dagh fri takum tha
arff the frander nerſte mlande æru
Vm
Nu ær fathur oc mothr dødh oc liffua barn
æpti bathe ſmderholla oc ſamholla dø eth
aff ſamholdo ær fue tha ſamholle thre lyti oc
ſynderholle fiarthungh hwat thz ær heldæ

Arfsha

syster alla brothr · hswar thc arn halder flere
1 hollenom ella fæne the faa cy meer arn fær-
thing or thso apti thy su thz halder 1 bolbyrno
ok filr ær geen fiælu ärn holle twe alt dötz
apti anna tha ærfue holler holl or ængi an-
nar ma ella hona dö barn or lifuer apti fathr
alla mothr or annat thera ær dötz · Arfue halft
fathr ella mothr ok halft sam systkine dö en-
ga barn or ær apti fathr ella mothr taki alt
sama arn thso ath sin dær holle arn til dær cy sam-
systkine til ella syndær holle tha ærfue fathr
ella mothr or gifui ænkti vthaff

Mw gifti bonde or bo m̃ hussfru sine ok af-
la barn m̃ hanne · dö bonde för arn hon wis-
ti sik hafuande vara Mw fader til ærfue bondans
ok taker arff hans or sigsr at the hafua cy
barn sama or thy maa hon cy ærfua han Mw
kuctz hon cy ath hon hafuande ær ok gifuer
vtz arfuith Mw taker thz talas at hon hafuade
ær or faa then ath hön sii arfuith hafuer or
faar or Draper hona or vil nöthogh arfuith
mista · ella forgör liff hanna m̃ forgiærnin-
gom Mw forthas hon ok thz vanthr vppm ber-
eth sithan hon forthat ær ath hän forgiortte

Esther

22

kyff hamma or hittas thir vinne til tha shal
hon w iorth taka ok kyff hamma vp thara
hittis barn / likeno ella nokor likamisse til barns
tha arfuic barn fatthir sin ok mothir arfuic
barn sitth or hamma arfua hona thir arfuic
dotthar dotthar · or qnber or fl cristin granger
fran thy ath angey ma drapa anna sik til X
n Mew boa syzbine sama / bo v skipto arffe
sthat the afla m thiamist ella adrom
slogthom taki swa brothir so brothir or
swa syster su syster thu sithan skipt ar tha
ganger thz til skiptis thz the a fathirne or
mothirne fingo or ey thz the m thiamist ella
n Mw vilia syskine skippta slogthio vmo XI
Arfuic sino tha skulu frandr thera vara
vrthir ath minzto twe or lot / skodth laggia
or sithan liita sw sigthir anna liitat vara
or annar ey tha agthir han vrz orth so liitat
vil vrta m fiillu / anna the nesto frando
ath han fik thz m liit or lagtha skipti vrthir
sin brodir ell syster / tha fa / t liitre thz hwilk
hafuer fangit Mw ar liu tut / bolbyno tha
Ar liitat / allom so til liggia bolbysins XII
Mw sigthir nokor thera liith sin varra vam

Arfdha

oc bitiſr jamkia vtiſr ſik thja ægiſr hſan vm
ordh ſin mman nætſ oc aar til jamnathja vnſ
dela thja ſkule thſe alle ater bæra mz ſiorno
ethſe oc thſe næſto frænder ſkulu til thera ho-
ma ath minzto tolff takin ſwa magu aff fa-
thſr ne ella mothſrnē ſinn hſan kan faa ſom
fæmtan ara arfu thaſſu limdu ath liotre
fa ſtiu thz hſan haſir fængit thæt ar ſwa vn-
dan ſtandade ath hſwar halda thz hſa fængit
hſafuer oc ar anna liter nærre an ammer
thſa ſkal jamka oc ſwa bætra oc ey amyo ſkip-
ta dela thſe an ſithan thja ſkulu thſe tolf næſ-
ta frænder ſom næst nærro ſwarin ath thſe
kunno ey ſamnathſe ſkipta an mi ær ſkiptſ
oc ſithan lite hſwar ath ſmo hit

Dela nokre vm arff ok ſigiſr hſwar ſik mz
rætto ærſtia ægha thja ær thz bathſe rætt
ok lagh ath hſan ſom vppmbarin ſkyl ſkap
hafuer æpti laghom bœth thz dœtha ſkal arff
taka ær nokor jæffn oc ey vppmbar ſkyld
ſkapar j. thja ſkal laghmathſr a thſmgc
fri ſik lata rætta oc thſem arff til dœma ſom
hanꝫ ſkal ok bæſta mā næruarandi hſonom
vnſa mæſta ſamund bara thſo ſwa ſom jæffnib

Balker

skyld arff thet som arfintth agfr taki thz apti
dome en skyldskapar fmz sander ok ey vsan-
der mz tolff mana ethe ok fyrre aff them vtt-
ne bera thue aff faththrne or thue aff modthrne
mnan siatta man vthsletan hwar skyld skap
sin for en thriggia aara hæfth a tombor el-
la hafui ham arff sum hando hafuer XIIII

Nu ar en mokor skyldare en thn som arf
nitt hafe hafuer ok tala han lagfliktia a for-
en thriggia aara hæfr a tombor taki arff
sitth apti lagfia vitni or dome en tho atth thz
see framletheas arff fallit thy atth thz ar ater-
gangz arff sin vskyldan taker en lagfliktia a
talag sin ar sakit for

Nu maa ey man barma adm lagfr vta see XV
mne taka en ella barn bari vttne hw
en antigia ar or vtti han thz thia skal
ham dylia mz tolff manom bathe barne or
hafua swa atth han hona alduigh hæfth athe
i them frittigh vkum hon barn fodde ella
bote thre mark thyrdingfir i hwarte hand ella
hamingen thz ar gifta manasag en sak XVI

Nw skal mothr frilla barn sitth fothia til
thz ar thriggia ara gamalt sitha fothe

tlſs ſarlſs- til tlſs ſyu ara gamals ar- liggi tlſo
baggia tlſera ſwarnalſs- a til tlſs ar- ſyn ara ga-
mals. Nu liggi barne foſter mollſs- or for-dan
ſuas tlſs barn aſſ vanrokt tlſs agſs- biſcopen
alſs ſkotſsa ſlwa tlſs barnit ſkal ater- faſta
XVII. Nw han frillo barne pæmgia vaxa falder-
ſtan. ſtr. Mr barn gatz ſtran or aru tlſs- pæmga æpti or liſiver-
ſarlſs- or mollſs- taki farlſs- t ga wa lyti or
mollſs- tlſritlſnigſs ar aman tlſs ſs hera æpti
taki alt ſama ar- ey tlſe til gan w ge ſwa
tlſs arff ſu all ammir arff ſrillo barn ſkal ar-
ſuas ſu all ammir arff en ey ma tlſs ar ſua meer
an twa mark æpti farlſsir ok ena æpti mollſs-
ſa atſsalliom barn til ſiax mark arff tlſsa
taki frillo barn fulla tlſre marber- ſlwat tlſe
aru flere alla feire ar- ſig ar ſint manna
taki alz ambate ar- tlſs mee r taki tlſo ey
meer an tlſre mark
Lvrbi- a XVIII. Hfla ma barn i ſordom frandſæmo ſpialſs
tlſe barn ſee ſkild vrtlſ all arff
n XIX. Nw kilondas nokot tlſs i ſkipte ar homit
kilondas tlſs ſini eriam tlſa kilandas tlſs
ſini allu ſlwat tlſe ſtaulu tlſs vtſsgiſua alla
vara. Varin tlſs arſuanc tm landz lagſsom

Balker

ella or vthsgrifuen

XV

Nv dǒ man or arui gialdi apti tha gialdis gialdi hans aff bo vstapto or arfua skipti thz ater ar. Ar cy goz mera til en gialdi ar tha gialdis gialdi aff thi samu ffirnz cy goz til tha ar thr vant parnga taka su engi arui til or arfua vari sakloss or engin haf ui vald nokuro arfuic skipta for gialdi arui guldin the han gialda atte firnz cy goz til ful- na gialda tha falli aff alla gialdi slikt aff

XVI

Nv dǒ man or ar cy marck sinu marki arfua imiklis hombor nætter arfuic innan nath or aar inz liufiuo or fiukii skiald ath tha ar hans nætte arfuic taki arff hans hombers han cy innan nath or aar tha taki homiger arff hans hwar thz ar north ella lofsins thz kallas dana arff Nw an north ar grifuen hono taki thin northena hono gaff Nw an man ar inlænzker or vtlh engin hans arfua tha skal arutlh standa til thess hombor arfua skal Nw an man vtlh cy hans arfua or hom- bor cy butlh aff honom ella sannsso hwar han ar ella or sialfuer han innat nath or aar arfuic tha halft homiger or halft grifuis

dana arff

Yorkshire

Fyrri hlutr sialf

Her byrias sorthja kalker oc talias i hsonr skiptu

I. Nw hsiru fæm ærn lagha fangh sortha
II. Nw æn ma vil sorth sma siælia hsiru hanskal
III. Nw hsiru byrthamarn agha sorth til sm kosta
IIII. Nw dele thær so talia vil oc byrthamarn
V. Nw vil bonde hussiru sma sorth sialia
VI. Nw dela byrthama vm sorth dagh
VII. Nw hsiru hærretthsmg agh- vara vatta thsmg-
VIII. Nw æn man ær vthgribus ella ofuormagha
IX. Nw m hslutlig vætthærii ma ma sorth sma
X. Nu hsiru man ma sorth sma vatth sætias
XI. Nw hsiru farthsarmr sorth agh- afhændas
XII. Nw hsiru man ma sik afhænda m kop
XIII. Nw vm ma andræ flerom tomptom
XIIII. Nu vm kop sorth ella saald klandas
XV. Nw hsiru ma agh- hemolk ma bnda
XVI. Nw æn thær ma sm sæl gitter ey hsemok
XVII. Nw hsiru ma ma sælia amar mam sorth
XVIII. Nw vm afuormagha sorth ella somfri sorth
XIX. Nw æn barn thorfiu fotlo vitn-
XX. Nw hlva so afhændr sik sorth thia agh-
XXI. Nw æn bref kirkio fordærfias hærra hof
XXII. Nw hsiru lagh matth- agh- bref gifua

balker

xxiiii Nw an man gøre bothe kiøp oc skipe
xxv Nw an forth kiøpis affstande oc i kiøpstadh
xxvi Nw vm lagha forthha haft
xxvii Nw an man fa forth firi a frøzdagha
xxviii Nw skuru ma agha afrathfoc giald ass forth
xxix Nw kan landboc ardiarthha forth vp sighia
xxx Nw kan landboc ardiarthha forth vp mnzi
xxxi Nw vm fardagha vætta manna mæthi
xxxii Nw vil man vita landskyld guldna
xxxiii Nw skuru bonde ma skyffru sma forth sælia
xxxiiii Nw an tw dela vm forth amar gripar tel
xxxv Nw skuru barn ella arfua agha fathfr ella
xxxvi Nw dela bya tiue vm forth ena
xxxvii Nw skuru ma bolaghu mz arvi laggia

Affm arvi laghsa fangi forthha i sweriis laghom. Ethi ar arff an laghslikia arft ar annar ar kiøp an laghslika kiøpt ar vskuit hia arfkaupe an laghslikia skup ar skiarthha ar gaff an laghslika gifuit ar skenkia ar væthsath forth an hon laghslika væthsath ar forstandin thessum fulfangh forthha oc swa væthne oc ath vathuar hom ok allom til laghom epti thy sum skuslikia stem stemiuat i laghskoknare skuru skuart thera ar laghslikt ella vlagh

Jordha

liker j stath smo lagslikt standr oc wlagslikt
ater-gange thy ath lagsfongith var fangit
ok alt wlag-sfangit er sum wfangit tilthas
II Vm arff fangit tha skal han a threm har
raythum gom hona lagslikra frandom smom
upbyrtha fathærnis frandom fathrene oc mo
thrms frandom motthrene sidhan sa sum byrtha
man dagh nath oc aar forth ath hopa hopa
thr cy fman nath oc aar tha hafui han wald
ath sialia hwem han wil forth sma oc aghum
aghngh byrthaman a thr forth sitha tala sin
III Alle wlika frander hans forth til hopa tha
wari apti thy som thre ass thera wagna
ok thre ass hans wagna sighia hona vaitha
wara oc cyapti byrtha birthi som forthom var
kalma hona fran frandom smo oc byrth-
cy-hona lagslikra up bote han thre mark
sinn salde oc frander lösin byrth til sin
IIII Alle dela thr sighr-aman thr forth lagslika
wara upbuthna oc aman-cy tha skulu
thr ossk man vrta ass hanvithno sii thr sighia
vaithe sa vrtigh-var-hon lagslikra up buthin
oc lagsstandr tha hafui thesen so fangit hafuer

Omnium hæredum Lombur

Hafuer

war hon ey thsa gangr ater j byrth oc bote
thre marker sii salt hafuer oc bard at mz

V

Nw vil man sorth hussru sina sakia thsa
sthal han hona laghlikua frandom hsen-
na hona byrthsamz samni laghsii sii sina egna
ok sali ey meer aff hsema sorth an thrithsnigh
oc twa lyti aff sinne sorth

VI

Nw dela mans vm byrth bari thsn nærme
ath lösa byrth sinn sinn nærme ar epter
arf ath taka Nw byrth han ey til laghslikua
sinn næster ar bari thsa thsn næster sinn til
byrth aff frandom hans innat nath oc aar
ärui the liathe penninar thsa lösin bathe
halff hsvar thsera Nw dela the vm sigh-
hsvar sik nærme vara thsa skulin the til thing
fara ab ath sina sata rätta hsvar thera ath-
the man nämpna the siax skulu thorpa hui-
kin thera nærme ar er epti thy the sva
or vitna thsa skulin igenne byrth lösa

VII

Nw stial hanaz thingh j hsvarro hæradhe
swara a vartom thsingdagh vm lös hon
dagsins næst epti nuth fastu sinn sannan for
thy ath hsva sinn vil tala uppa sorth sina
kenn dela dörn per[illegible] til sath alla for

Jordha

tha skal ham a thingeno[m] forth[a]wth sætha
o dagh[er]en vari til kyndilma[e]sso ok samn[e] dagh=
er vari vm alla forthso a[t] nær thet kiu[n]na wth sat=
tas / ok vp a thet thingeno[m] sii ham forth sin[a]
vt sætter skal hæra høsthing[e] nætuna hona
tva bolfasta men af samu soku hambo[e] sii
skulu vita hui[m] milit ella hlvat ham tuke[r]
the skulu or vtfø[r] vara tha hon ater lø[s]is
the forth aghi[r] vp kyndas a thire thing[e] u
fri kyndilma[e]sso dagh / løse ham ater su aghi[r]
a kyndilma[e]sso dagh ella før vari forth hane
løse ham ey hafui tha kyrtha[m]a hane valdh
ath løsa man nath oc aar fran the dagheno
& ær kyrtha[m]a vtribus tha hafir ha
dagh ater løsa forth sin[a] man nath oc aar
sithan ham ater kombor ær kyrtha[m]a onor=
magh hafui dagh nath oc aar sithan ha ær
fa[m]tith aara gamal ær som firu kyrtham an
hafui sama dagh a[t]pti the hon gift ær hlva
ey vakta thæssi dagha lw aru sagithe vari ssa
skulder vtth the forth oc hafui then sii fangit

& skal ma[n] m[e]n warthu thæssir hafuer
forth sin[a] ater løsa m[e]n gvlk silf ver vtha
pæninga kiorn nøt flask sm[ør] bathmaal

Balker

Laroft, parn kopar ogiorthan or wskarith
kirkiæ. Elva byrth skal ma jorth ater lösa sii
kon with sætz ok ey epti byrtha birthi so for-
them var or the samo wthfor varo tha the ver-
thöra ur tokob skulu wthfor vara tha the
ater gialdes or miötta the varth[illegible] the
döthe napne tha skarazhöfthingie a[illegible] tua
i thera fradh sii the sighta bathe na wthfor
or epti thy som the göra thera i mælla tha
kv tha ma wil a skulu the athlida.

Jorth sima wthsirtia thr skulu nar vara
fyrre bölfasta mæn mz skarazhöfthinc twe ass
thwarb thera vägtna or byrtha the jortha thing-
ge thwat kon gialda ma oc epti thera mitz
orthom skal kon ur sætiae or swa ater lösa bor
Skall ma farethinc sith ella skup- ey byrre
ve venam fradh or köpe i adru fradh thz
fare thinc north or ey afminga jorth All af-
minga jorth kon ägthe ey byrthamano tingiss
then jorth ta hafuer a skat kon hafui wald
ath göra ass thenne thwat han vil gifua ella
sælia ok sak thwem han vil sii han gitir by-
raft wtan the jorth see mz ass til kiomer el-
la hafuer man innan byrth kört ass byrthe-

Jordha

XVI

Alla manne hon a[ghe]r byrthaþ rætti byrthamanc
alla stadha ma skal sik iorth lagh[li]ka a[ff]sæ-
da m[e]d hæp alla skipte th[er] skulu tolff bol-
fastiman fæste at vara a[ff] thy hæratske si[n] jor-
thin ligger oc hæmzhö[ft]thinge skal fri skul-
stalla [illegible] oc nampna th[en] man si[n] iorth sik a[ff]han-
de oc swa sighia th[e]ssæme manna a[ff]hande sik
iorth sina swampkla oc i th[en]n by nær by oc
fiærn m[e]n alli thy the[r] til ligger m[e]na gaar[d]
oc vti a[ff]hende sik oc smor arfiö or vndi
han oc hæmb arfua fyri swa manga spæ[n]nga
oc th[er] æri thæssi tolff fæstiat oc vi æ[r]vum
alle til vrtmb ath[e] thz æ[r] lagh[li]ka a thinge
giort han the iorth sirthan skandab tha skal
han si[n] iorthin skandab fri sina fæsta nampna
the tolff skulu swæria hwar i sin stadh bitha
sik swa guth hiallar ath[e] sian hæpte the iorth
lagh[e]bitha oc vi wæræ fæsta at the hæpe
æri nobire döthe a[ff] them fæstu mæn alla
ut kæmbe fæne alla i lagha forfallin som fri-
lethe sighiab sina ath[e] the gita ey t[er] til ko-
mith tha nampna a[n]dra bofasta mæn i the-
ra stadh the si tha a thinge wæro t[er] thæt
hæpt giorthe oc skulu sammeleth swæria

Balker

98

Jordha

manne hon aghe hyrthaa vatti hythamanc

XII Alla stadha ma skal sik iorth laghlibua asse-

XIII Köpeman iordh aff adhru. Oarghe then iordh som hana salde. ok then hemole oarp som köpte. klandas nakat i thy köpe tha skal fango man fram koma. griter han hemolat som salde. stande köp thes som köpte thomber ey fango ma fram ella thomber fram er griter ey hemolat. tha grange hwa ater til sins er then böte iij mr som ohemelt salde

thse tolff skulu swaria hwa sin stadh bitha sik swa gutis skullar ath han köpte thse iorth laghbuthna oc vi wavom fasta at thse köpe a vri nobire döthe aff them fasta mani ella vtlendis farne ella i laghsa forfallin som fra lethse sighaes sua ath thse gata ey thse til komith tha nampna dova bo fasta man i the ra stadh thse sin tha a thing wavo thse that böpit giorthis oc skulu sam lethe swaria

Balker

ſii fæſta ſkulu an til varo/orka ſan than
ethſm ganga tha ſkal ſkara ſkoſthſmge thz hop
ſtathſnight dœma oc ſaſin angin makt oftar-
meer-thſe ſorth quæthia ſii cen tima ar ſwa
varth ofby ath thagſkar lagſtifta ar varth ſin
enom tha ar for allom ſii framlethſt kuno a

Nw vil man ſwero tompto ſaka thara Am
an/ene / ſwa magh tomptii ſan ſaul ſwa
manga fæſta ſkal ſan ſaſina ſma ar ſſwarne
kirkſe m ath taka oc vt ath giſſia

Nw kiopi man ſorth aff manne ſſwar thz ar- Ab
ſkelder laſuma ella kiarker tha bindi fæſta
aff arattom eghanda oc ſan kom angin duli
vitſſe-ſim arattar aghande ar an fæſta ani til

Nlo later ma ſorth ſina barth ſſwar ſkelder-mz Ab1
kiop ella ſkapti oc ſa ſitſan ſſwar aff adri
thſe ſamu ſorth til thurftha ma ella langer tilan-
dab-thſe ſorth ſin thiow-hamne forſt borth ſaalde
ſitter-han oſſwarne valt tha kiotſe ſin oſkemolt m mu-
oc ſ ju kotte oc ſin anarſtem an han ar ſkurn
oc ſkar ſalvn ſaklöſe oc gangin-thſe aver til
parnga ſii parnga vt gaff oc ſkr til ſorth

Nw ſaſin angin ſyl ſii ſorth vt gaff Ab11
kuna vald ath ſiælfa ſkarra ſorth vta han

Jordha

fa hæra bȳ tiſn ſom ſorthſena kȳpe ath thſe
ſorth ar hono hælat

n Nv hafui angin vald oniormagha ſorth
ſom fiui ſorth ella Vttmillinga borth ar ſalia
oc cy ſkipta vtan han ſkipte til bætra oc thſo
ſua ath tha oniormagſi tombor til moghanda
ella mo tha hon gift ar hafui tha vald hſwat
thſe vnlia thȳ ſkipte halda ella cy

n Ne køper man fiam kømi ſinne ella kona
fiam manc ſino ella faar ma pelegrimę
farth tha thorfua kæm fødſo tha hafui tȳm
vald ſom hſema ſtth ath ſalia hſwat han vil
i løſdro thſem til fødſo stande thȳ ſua fuld
oc faſt ſom kona gør ſin ma i thſſi mala
oc gange thue lyti aff londano goz oc thſith
nigh a hſſima a marthan hona laghſtth
ar tha halder ſianga køpet ſama hſwat thſe

a Alt thſe ſortha halder ſalia ella køpe
køp ma gør a thſmgi hſwat halder man
grfiær ſorth fiui ſorth ella køpe ſorth fiui
pæmga hſwat hon ær mer ella mmc tha ſkal
hun hafua høfth thſmge ſtth bȳ a grfiia ath thſe
ſorth ar laghſbutthſm oc laghſliuſt ok nafne
thſema bręfuęno ſin vtth køpas ſua oc al-

Balkar

Xxvi

Jordska

Hæreç ella vtan biſkops thſe- pæminga til thſa
ſkulu the a bxſtu no nampnaþ hinu mago
the varo or ſtyrkhom lw hafua thſe
lagſmam bxſt oc hæreçhöfdinga fangt
koma the ſui konux dom oc bethaþ konux
dombliſſ thſa aghſe- homger tiſera bſſ ſtadfeſ-
ta· en tiſera bxſſ arui bæggia ſui ſu vrtſe-
höpaþ ella oc hanþ bſſ ſum iorthſena for pæ-

XXII Hella the doma lagſmen mga ſaldæ oc eyella
ſtſſe ſkal a thinge göra ſſwat ſkelder the
vaxtha vndi ſkam ella ey thſa ſkal lagſmaþ ſtſ-
the bſſ a tiſtua oc thſu dom taker giſui ſui
bxſſ ſu för oc ſakt oc ſkulu alle bſſ konux
oc lagſmam oc hæreçhöfdinga a thſe kloſter

XXIII Nu göra ma amalom a ſuenſkio ſtſtuæ
bortſe höp oc ſkipte· dr ſkipte mer oh höp
imma· the giſe ſkipte ſa ſtu valdæ oc vnzorth
dr bigge men en ſkipti thſa dömes iorth a byrth
oc giſe höp ſa ſtu valdæ oc vnzorth· dr bætſe
jamt gange ater a byrthſena

XXIIII Nu ſkipte ma eyſſo til höp ſtadh taker gorth
ſua iorth höp ſtadhe ella tompt oc taker
ſuke a höp ſtadh at ga a vhatali ſum iorthſin
galder thſa domes the ſa ſt oc ſuke göra the

Bathcer

30

bathce hop oc skipti gange thon hop oc skipte
sum all ammur hop oc skipte bifuis sua thes-
ess a bacthe a lande oc hop stadhe sii a ammur

xxb

Alla the north man hop oc skipte
ha sin vlsmdutha oc vtlandatha man
thru aar skwat thz ar hop alla skipti oc vt-
na thz tolf man ha sin engin vald a the north
tala sum sua lenge ha sin equald standr
vtan man see vr landi oc alla fangin ar alla
onormagsi a skwar thue dela um north sena tha
agsir han a siidh sii north sena vnder vtan ha

xxbi

Alle iglua sii north Canne sik till vrgortha
hope aff orim alla im skipte saa alla m
vath sadh mg sini a sraz dagha tha ha sin han
then a siradh sii north sena agsir

xxbiii

Sexar al gifu stampna oc a symda ar
shal gift gifuas sua sii bathe a sanber
north eghanda oc la bo vm a siradh arter
the a sraz dagh ar a Sca tomosa dagh sini
pill gifuer han a siradh with vari sakloss gifua-
han cy a siradh a vatom a sraz dagh alla for-
gifue fiar thonge mera alth sakoren o an a-
radhe ar oc sethe ur bathe sakone oc a siradh
a nasti thm dagh a pti fulfi ha sin eghandh

27

Jordha

anlæti valdz ath sighsa ſanboadno tuff iorthsenc
for- an gifta stampna ar vtevta han gifui ho-
no ella giftatta si han baarvp aff honom

xxix n Nv sighsr lanboen eghandano ater til iorth
28 firi eribx massu tha thalthe eghande sial-
uer iorths sma or fas sik sialfuer a boa a iorth

xxx n Nv sigisr han sithan ater oc firman af fraz
29 dagha. fa a tha bondano tradan aker ella
gifui homo tratthe lon a pri thy sii thue mæn
sighsa a hvars them vagna an anlæti ar tra-
ths. ar tratth ha fui forsatt gift sma oc rugh
sarth vta iorthegh ande thra nge ham aff bole
louth oc ths skal ha raz hos fri hinge vta eyma
sman a pri a fraz dagha iorths ater sighsa vta
han bondano amna a boa ella gifui a fraat vth
aff thy arcno oc halde a pri allu thuga ths
a thy arcno til hore the iorth an thy ar han
anlæti sathe aff thy arene

xxxi n Nv ar natter fardagh matna mellu thors-
30 dagh sin firi mith fasto simi dagh tha lan
lanboen halff hvos lithugh vam firi them til
skal homa vm kyndelmassu ha fui angrin lan-
hoe valdz fa ella forths aff bole foma firi far
dagha vil lanboe forths sa lia tha a gisr han

Landboen a gher jord a gandomo ather ant
var dha goz et batre oc ey barra oc fordogh
bodeng hwsa oc gardho oc bygga at nu sto
hwart aar til cra half mr af nya ok halda
tha nu tha ar tha anname ar ha fui han it ther

Balker

31

eghandano först byrtha ey ma lanboc tymber
næster langhalm ella gærtha aff bole föra
skw leghe matth-lorth marz han skal valdoghs-
vara vm akr thz han kecith hafuer leghot lata
framlethes· ella lana oc thso skal forthr-akt a

Xxvii

Nw vnl ma vrta landsk bole notas
Nyld gulna vara tha vti thz mz fam ma-
nom oc siælfuer han siælte skw dör a'ntigia thn
sii gist gaff ella thn sii gifuit var tha arfuins
gifwobol som sættsmns a'tl gift a'vt mith

xxviii

Ey ma bondc hussru sma lorth sælia vta
thassin mal thwangia sii thar six han vtlan-
ke heer til landz lagtha hethin ella cristin fan-
gä bondan alla hans hussru oc borth föra lio-
ma ater birth oc brtha bondan ella hussruma
ater lösa an han fangin ar skw ater ey til vtu
lorth hanma tha ma bondm hanma lorth sæl-
la oc sma hussru ater lösa ella ma oc hussru bondas
sma lorth sælia oc sin bonda ater lösa an
han fangin ar skw han thörn hus ger handa
oc vnlia sma lorth sialia sik til fötho· ägha
tha barthin lorth sialia twa lyti aff bondans
oc thsrtsmig aff hussruma skw ägha bondm
hwarte lorth alla lösöra tha ma han sælia

32

1 bri fier fyllis aff boskapi hans för an han aff
2 mer han för elle aff fiar sökias vt böter
sakt ar

Jordha

aff sma hussum jorth til sixx mark vm aret
oc ey meer thz ta hop skal lagh hilua a thm-
gi gôrab oc thz hongöra hlvat nôtt them
Xxxvm D ela thwe vm jorth ena til dragh-
griper arnar til fathsrins oc arnar til
fangomanz tha skal fangomane til fram
koma grter han jorth hemolat tha ha fui then
jorth sin fangit ha fuer grter han cy tha ve-
rsinz fathsrins vtu sme oc talt mana ethe
then sin til fathsrins griper hw hino fango-
manz manga vara som hlvar aff adr fangit
ha fuer lett tha hlvar til arnar oc barnis
tha hlvar vttar varth sith oc thn lôte the
marker som vthemoft salder ar fangoman
mna landz oc lagh sagu tha skal han fram
koma a threm lagh thingom ar mrikis oc
vtanlandz oc lagh sagu tha skal han fram
koma mnan nyo vkus hw han vara vtt-
rikus at hanra thanaft ella prlegrins frvth
ella my hop skar smom sighlder tha skal
the dela at quar stadha standa oc a fiarth ta-
ka hander satna til eg hander ater kom bar
mnan the nyo vkus epti thatt han ar ater
kom tha agh hemoft standa Briffer the

balker Jorda arfbalk 32

hemolb man sii fangit hafuer tha bötc
than dwarhat som forth hafuer fant or braf
in vartis ast them homo i hand satsti visemolt
Huk han fangoma mit kuls vara ob griter cy
fri komit firi fallit sii for arn sagst tha
agsr dela i quar stubha standa thr til he-
molb man vttr bomber i thrim lagstum-
gu thr apti agsr han hemolt standa oc
tho skulu for falz vitne koma tuagra
mana vari fri homo sii lagh sighsa oc sver-
ia at han cy komit gat for fallit thassum
Nhan mane alla bomi alber alla forth xxvb
handa tha agsr thin barn fötha or vt-
pi halsa til sötsra dagha hwat the agha
mina alla mera oc han fuer thin forth nu
nc an han griter sik halert oc fötis aff oc
vt thom forth lara sii han fötbe til söth
radagha hafuer han barn apti sik ecth twa
alla flere tha agsr han forth sma a thmgi
bor nom bigitha vilia barn vttr taka tha
agha the han fötha for thre mark ma-
ket an lösora arn til arn cy lösora til
tha taki swa mykla forth sii thre mark
ar vorth vm arn firi hostin alstu barn agsr

Jordsa

Forst fæsta or uppihalda or sithan hlvart epti
thy sum gamalt ar til hlvart barn agifr fathir
oc mothir uppihalda thir til swa mykit ar up-
not sum thz arfe epti thom uptaka or arfua an
the doth varo Brothor brothor lict or syster
syster lictz bil ey eet barn uithir taka or arfu
swa thmy uittne til or fodhe han sysklne fram
sithan tha taki thz forst fiell fri sin host an tho
arth ey see mera til ar mera til tha taki hlvar
sin lictz epti thn dotha Domi lagh vari um fia
der an ey arfi barn til sii mw ar sakir othn agifr
nast ar varo han fathra sii naster arfue ar an
han douthr varallw sigfr armar jak both swa
in host fram sii thu thm stande thz a xn thz gx vt
in 6 mano vathe hasfua nænd hlvar thera va
rmarfunga skuldughe fathir oc mothir uppi
halda an thom fatikdom hande ella alder a
tvar the pamga egha ella ey een the orkna
hlwilkin son ella dotter fathir ella mothir bar
ger both thre mark um aar hlvart them agifr
ratter malse ggande Jw han han for dog an
thz upnoth ar han fri sik fæsti thn sii host m
ho ft agifr swa mykit aff taka sii han hos
tath hafuer oc thmt ganga til skipti 6 sii

Balka

sin köper hafui angin bals iorth sma byrtha
ella gifua fri hoft sin vtu stino vattom arin-
Nu dela bya thc vm iorthena grom XXVIJ
thja sighir sik enn gratme aff the delo thin
iorthegthande ari them hymi thz ägher han a thm-
gi göra för-an vatthas til tapa than bya de-
lena thja vari han sakloß sik hafuer aff sakt/ Im-
na the bya delona tha vari thy vthr skilder-
bathe both oc iorth si sik siælfuer aff sagh dhe
vatthna than först oc sighir sik sithan aff delo-
ne för the dela land taker böte thre marker
oc vari skilder vthr them hwar the vinna el
Vill man bolagh läggia mz adru la tapa XXVIJ
thr skulu siax man vthr vari thre aff
hwarre them vaghna tha the bolagh läggia
the skulu oc vtu hwar längre thera bolagh
skal standa-bathe mz the gez bätis firi bo-
thom han thz oc mmzthas mmzta firi bothom
Nw ar bolax stapna vti oc vtlia bo skipta tha
vil annar sik meer aff thy boo hæmna oc adru
mma vari thad thera siax mana vmzorthom si
vthr varo tha the bo laghsins oc skiptas ep-
ti thy the vinna halder sithan amna fri ad-
ri oc vil ey vthi gifua epti them vinno or fiellu

Bygninga

Ethe bötæ tha-thre marki fiui of thalorth hwl
man bolagh wisna fiui stampnodagh tha bö-
te tjan thre marka si wisiær aff smo en skyl-
dom pæningom or wisiæ swa ha fiui sithsam hwar
sith apti bolax fasta vtno Bolax marthr-ma
cy lana ella legho lata aff iorth-hwa saa ella
slaa the iorth vta loff iorthe ghandnis aghe iorth-
eghsander anlatha allay

Thær byriaþ bygninga balker m fliukkii

I Mwshinni bönder aghe a byggia a nyo im raa
II Mw vm vægha tæppi
III Mw hinni tompt aghe byggiaþ apti bya male
IIII Mw hinna bönder aghe hwse a tompt sætia
V Mw ar bi til jam fore khom or tilsætto solsthup
VI Mw hinni aker aghe apti tompt brytaþ
VII Mw vm akra gærningh
VIII Mw æn fær kan aker skadha göra
IX Mw æn annars mans fæ varthr-intakit v akre
X Mw vm skoghs skiptan
XI Mw an skog lopa i annars skogh
XII Mw hinni bonde aghe skog sith makia
XIII Mw hinni torfskyrdh skal vara
XIIII Mw hinni man skal legho hion legha
XV Mw vm awærkan i akrom oc engiom

Balker

xvi Nw vm auarfian bolstaþa malla
xvn Nw a skogha abarkan
xvm Nw vm bærgha skalb
xix Nw vm skinna takt
xx Nw vm fiski vamp
xxi Nw vm bolstaþa skiæl
xxn Nw vm rancór oc rabarit
xxm Nw vm hiorlótc oc skogha hya mellu
xxmi Nw vm akiærninga
xxv Nw vm mya vp gaarda
xxvi Nw vm vatn tappu oc móno
xxvm Nw vm brøabygninga
xxviii Nw vm vatha elb
xxix Nw vm bi takt
xxx Nw vm a fgiaarda by
xxxi Nw vm skinna dagha j akiærningom
xxxn Nw æn mā nyuta fær annars manz
xxxm Nw æn mā dræper fær annars manz
xxxm Nw æn fær manz dræper annars fæ
xxxv Nw vm gort hiorthaskalb
xxxvi Nw vm basta flæt fors brutz ella skiūbla
xxxvi Nw vm óia skinnan
xxxviii Nw vm sotta fær
xl Ok vilia bønder bij byggia aff myo ella

Bygningh

i Liggher hom i hambre oc forme skipt thsa skal
hwar sith tratthe saa o srthsan gangse my skypt a
nokor gamla skipt sithsan my ær kom aa bo-
tie thsa auærkin hwar æpti brutin sino thsa com-
bor fiarthsungor fiarthsing til skiptis oc hsalver
by hsalvom thsa ær by til sæmsons hom thsr-
laggias vm finna tompta vaa oc fynna far-
nax vta thsa ær thsn by gatubrundin thsn vægsr-
ægsr-vara myo akna brethsar ær skilæ akmana
vægsr- til by hswars oc anna fran thsy ath
eno flere ær bya mæn vilia siælic hsafui swa
thsn by farvægh sin fri mma liggher sin thsn
fri mera liggher ey mbghu alle een thsrængia
mw vtia bonder gatu gø nom by lægsia thz
mughu the sak-lose gøra ær thsem sæmber
aa fiælsom

ii Nw hswa sin akmana vægh ater tapp i vta
hsan hsafui anna swo gothsam fin ær thso
skal hsan til thmgx førra oc taka dom til
ath lægsia vægh aff thsem stadh hsan før laa
hsan skal liggia aff sialfsmo bolstadh sæm
genam oc sæm gothsam sin hsan førra laa swa
ey gør skia oc vysiier gamla vægsha oc gam-
la gilnda stadh or hsafuer ey doma fri sik bo-

te thsr marker oc arthe hlvar vaghsom oc brohsom
gar-thsom oc grindom a' marthn hans bolstadsr-
Nke a'ghsr tompt byggias æpti by rakker
male æpti pæmgx land oc tugh land oc vi6 III
land oc mark land æpti attungx land oc half-
attungx land thsr a'ghsr hlvar sin lutth vp taka
hlvar han sii han a'ghsr i by oc vatthe hlvar sino
lutth hlvar han a'ghsr meer ella minna a'ngin ma
odrii sin lutth forraga vtan han hafte vthsr laghsa
botii a'ngin ma oc by til jamfonds dela vtan ha
a'ghse fiar-thsong i bi'thsn a'ghsr laghsre ar vatha
sinn mæst aghsr i by hafui a'ngin vald thsn by
ath vyfua sinn i vatte sol skupt ligger vtan alla
forthegh handana vilia oc vatin alla saklose i by
boa thsr til nokor gi fuer adrii saka III
Nw vilia bonder hwo a tompt sina sæma Byg-
gi bonde swa nær adrii ath han hafuer cy
dropa vtm ar thodsa thr ar half annar alin aa
hlvar-thera tompt taki vp oc vyme oc bote thre
mark fini til thra skuptis hafuer han bygn-
ga manz vtti ella lose vmi stande thr fin ho-
mi orka han hlvarte taki vp oc vyme oc bote
sinn mw ar sakir Nw kan biargh i tompt lig-
gia myter thr biærna ella bryta hysa a'lla hafdsa
thsa ar thr half i male oc half i wmale myter
thr egh thsa ar ath i w male Ar bakkom by myt
boka ella hosid thsa ar han hafuer i male oc
half uer i wmale myt han cy thsa ar ha aldrigh

Bygningh

Nw shal godhsmgh
aff by lagiae tha ssan ær til lagha lagshs komm
or til ærita solskip tha skulu the gorthsmgh skapta
sum meen fore / tompth hafua the gorthsmgh agsh-
vith thæs tompth lagiaþ sii meen fore / tomp-
th hafuer hus a ath samay tompt or farvagh
sva or farvagh hafuer meen fore aff the byg-
migh tha shal syn aff thsmge nampnaþ the syn
agsh-hsvar-hafue vitha svarande or akæru-
de være thy til hæres see han varthr fath han
taki vp or ryme or bote siake mar hær tompt a-
gsh-gatu vima or cy gatu meen fora gora big-
ger vagh gmom by tha han een tha agtha
tompt bagtha vagtha gatu Nw giter man cy
tompt sma byghvtum han hona sama komi tha
ma han mtaka farvagh til tompt or annay
vagh til farvagvt gifua sva ath / ampt ær
geen / ampno oc byggi sithan than vagh gatu
than siaker vil Nw vnl man halder byggna
a skumanalleno an a tompteie bethe tha svi-
manal til skaptæ or byggi sva mykit / hans
skaptæ hær oc cy mera Nw stander by / samfore
or reite sokskapt han a-gsh- standa thry aar
fim alle-them hvo agtha a tompt amarc m-
ans sum han fangit hafuer / them samforsli-

Kalker

Kalk 36

gitter þan þuſm aff fört / þry aar vari ſæk
löß · före þan cy aff or þafuer cy loff ella ſe-
gſo fmi ſik kæſti þa vp þuſm þans at ſakloſo
Nu ar by til jæm föriß komm or vrta ſol- N
ſkipt þa ar tompt akers mo[illegible] þa ſkal ager æpti tompt læggia or anda kar[illegible]
gothſmigh gifua fiat fram fogla veen or þu
fram gango veen or þry fram almanna vagh
ſti ligger mællu kirkio oc köpſtadh / aker agſſr
angſſ til ſigha / angh tegher ſhogſa tegþe ſho
gſa tegher vörtegþe aa vatn w varn vörteg
ſkipti þſſr cy gita ſtena ligħat ſiva at ſigſha
ma ſkili þſſr ſtangh vörtegþe ſonder
Nu ſkulu þſſe aker æpti tompt byta or de VI
la vaa vntſſr ſaria þa kan almana vagſſr
göno gardh liggia ligger aker ſirſo langer
im vagh fram þa agſſr vagh vara tio alna
breþſſr þry fiat hſvars vaghna vtſſ almana
vagh liggia vram byamal ſiþan byris æpti tompt
ligger aker fram im garþe ella dike þa ſku-
lu tw fiaþ til gothſmigh liggia ligger dike
mellan al gardz oc akers oc ligger akur vp
im dike þa agſſr dike þa vram bymal vam
dike agſſr twagia alna breþ vara oc cey alin

Bygmga

gothmigh agher til dike liggia Nw thorno man dike akrum mælki gangt thá dike a aker hwar thera ther agher angin gothmigh firi grisna ligger akzer ath ande longo oc akre liggia thuar a dike hafui halft dike hwar thera Nw kan dalo een ella twa mötas oc batha with ath dike vinna ther agher hwar for sino akre grafua Nw laggger een gramme bakker firi akre simonarma oc thrithia bötc thre öra firi hwar thera ligger ater vm alt giarthe bötc thre marker / öviß böter agha gramma skripta oc thre marker til thraskriptis Nw göra ma dike gömön giarthe sith a'lla grimar angha / mötra armar bysa akra ella angra ella thorpha valder ella anrinrbya mark vilia the ey vath bort kitta löpa sinn bolstadh agha tha gialde them skatha ater sii skatha kynna epti fyrra / miczmana orthsii hwar that öm akra ella angra ok bötc thre

Nw faar bonde / giarthe mz satha (mark spanne simon tha skuli alla gramma for swinom tapt hafua tha satha spander with bare Nw falla simn oc vilia ey tappa tha skuli with gramma saman kallas oc ther til syn hafua ligger sith mithre bötc thre öra tagi boot var-

Balker

nalagher siat[illegible]c thet[illegible] sinn ær mnan-thera
vrætn-tha skul[illegible] grantha gildi vara or vál fórc
Nw kuma gan[illegible]a mithre liggia tha skulka grá-
na sama kiom[illegible] oc syn til næmpna thre mæn
[illegible] grantham atte bote thre óra oc
lua Nw vilia the næmpna
lulu siax m[illegible] vara Næmpne
æ falla the han sii grantham
oc ensak siakra fa the æy
a til thingx oc fókin with siax
til-thræskiptis Nw kan syn
thz skulu tolf mæn varaha =
then i syn næsta sii them bathom
the to[illegible] agha i syn vara oc
ghu hofua vagh oc hlófua til
skadhi ginom gik stande a vit =
the falla vilia vari han falkin a
thræskiptis Nwa brut syna
cet-tha gan bort oc-talins with-
v til thera sinn dela oc sighsin
æn the falla vilia oc dra ghin thz
varin swa apti a fórsta thingi
adra sym[illegible] sinn um tha'ssa

VIII

Nw kiom wor fræ gónom garth w gildan góre

Bygmga

gothsmigsh agsr til dike liggia ſſw-tho no man
dike atem mælki gangt tsá dike a ker hſwas
thera thr agsr angim gothsmigsh fri gisua lig-
ger akzer ath ande longo oc adre liggia thsu-
arb a dike hafsu halft dike ſſwan
han dalb een ella twa
ath dike rima thr agth
grafua ſſw laggger een
ſmom anna oc thrithia
thera ligger ater vm ak
marker/ vid böter agsa
thre marker til thraskipt
gómon giarthe sith alla a
bysa akra ella angia ella sho
mirbya mark vilia the cy v
sum bolstadh agsa
sii skatsa
apti fyrra
ſſw faar-bonde i giarthe
spanne ſmom-tha skulu
ſwinom tapt hafua tha sath
bare ſſw falla sum or vilia
vrsli grama saman kallas oc th
ligger sith mithre böte thre öra

Balkar

37

nalagh̄r siælfue hwar sinn ær mnam thera
vrum thra skulu gartha gildi vara or vál fórc
Nw kuma gartha mithre liggia tha skuka gra-
na sama homa oc syn til nämpna thre mæn
falla the thin sii garthum ame bote thre óra oc
vari ensak thera siælua Nw vilia the nämpna
syn aff sokum that skulu siæx mæn vara Nämpne
hwar thera thre mæn falla the han sii garthum
aghi bote siæx óra oc ensak siælfra fa the ey
hoot thessa farin tha til thinge oc sökin vith siæx
óra oc a thre mark til thræ skiptis Nw han syn
a thinge nämpnas thy skulu tolf mæn vara la-
ræzhöfthinge skal then i syn mæsta sii them bathom
a sämber the tolf the aghi i syn vara oc
sighia swa kri sagh̄n hosta vagh̄ oc hlöfta til
gærz oc fiæn sii skadhi gimom gik stande a vit-
ni thera hwem the falla vilia vari han fallin a
thre markum til thræ skiptis Swa bratt syna
mæn hafua thy sect tha gan bort oc talins vith
oc gan swa atter til thera sinn dela oc sighin
thy grenstan hwem the falla vilia oc dragh̄n thy
ey længer oc skiærin swa apti a forsta thinge
kari swa um adra syn sinn um tiu assa
Nw komber fræ gönom garth w gildan göres

um

Bygninga

sharthsa a hó ella bonn-thsa skal then sic garthsmi
agh- gifwa bonn mot bonne hó mote hó epti fyu-
ra miæmanna orthsom alla atu böter sum man
gialder at w sætto thr agh- / swarte hand ella
bomiger ffaa han ey ella / arth- thsa skal han til
thingx fwa m sannu miæmanne vil han tha vat
göra a them sannu dagh han æz hó fthmige bomi fri
lagrie a första thingi vari sakløs vil han ey an
tha arth göra han tha til hans anmat thingh
or söke swa atu borth epti thy sic hon var mæt-
ty til or a thre marker til thra skeppa / Nw born-
bör- fa / afwa tha han then sharthsa ey miæta gel-
dr tha ater m lagtsa geldom fywa peningal fri
eet nöt or swa fri annia or thrithia or swa fri
fetar or geeth or thra peningl fri ena gat or
swa fri afwa or thrithsur thsassi boorth m ær
sakt ma ey hsögthre vara æn nw tho ath fæ
fee mera ytan skatthsma miætas tha gelde a-
ter sum fær ær sakt vari lagh sannu vm hæsta
storo sworin æn man grter thsn skatthsa ey mæett
Brytor man garth mthr- or varthr- bar or ta-
kin vithr- böte thre marka ær ey bar or taken
vaan sik m siax mana ethe Bræmne ma / manz
garth m vatsa bö te siax örn or gladthe
up gardhin swa gotthan sinn han förra war-

Walker

38

gifter hary vatha eth gangith bote vatha both
gifter ey bote thre marker Bregn mz vilia varbe
bote thre marker ella vari sik mz siax mana ethe
Nw higgiur man garth annars oc fore hecem til
sins varthr tak in vrith tha taki aff homi yxe
ella annin thing til vtne bote tha thin thre mar-
k sium garthin vp hiogth Nw the dela thin sigthr
fruith vara ella vent aff sik sium mist hafuer
tha gifo them vrzorth sinn a stat giorthe Nw ta- ony gard
ker man stangh aff annars garthe varthr bar oc teo ar
taki bote cen ora swa fin adra oc thyrthin ey fessar
ar the both mere ar ey taki vrith vari sik mz
siaxsins ethe Dm hafighathor sagth tha agha al-
la gartha vara gildi ar thz ey swa bote sin for- ony hilg
ar sakt Nw halder ma hast sin ength annars toxfuer
manz ella thyrith a bote thre marker orta ang atkerqua
alle vari
Nw han fac intakas w abrin ella angin tha ony mid
ma hast ella hore intaka oc vritha oc ey spil- tlerde fest
la ella sprengia ora ella ho shal ma in vritha oc
ey illa hanna ella Sirra oc aff skupathom skoghe ony fir
shal ma fac in vraka oc ey illa hanna Nw han antwyst
han var sta an han vildi oc lyrter bot af giak-
oc giuit mote bethe swa goth sin hut var apti
thwagia miaz mana orthom Nw hafuer ma fa
miakt oc thin homboz aptir sin agh oc byrithr

Bygning

varth firi fæ sith ok hfm vil ey vt gifua sii hand
hafuer tha tak. i thn mz sik sii vt kræfuer twa
bofasta man oc sæti bondana fiik vat firi fæ sith
vil han ey an tha vt lata tha sæti adru manne
mz them sam twæghia mana vtimi sii thr mz
sik hafuer vil han ey an tha thz fæ vt fa oc halde
mine vm ena nath fylle hans vphalo vtne
sim fæ agh oc hm bote thre mark han nokot
aff thy dda tha giælde ater quith for dot swa
got sim thz var forra apti miæz mana orthom
oc a thre marker sw ar fæ intakit oc hm vil
ey apti koma sim fæ agh tha agh han hu sa
fri, gramm ok bygdamano sii fæ hafuer intakit
vil ey eghande en tha halder koma an forra tha
liggi han kvarn • ath a thy fæ sw fa the ath
dela oc sigh thu tokt nith fæ m oc hafue lagde
koma tho vti han mz tvem mano sim intokt
ath han tokt thz fakiron engion ella stipath
skoghe oc thz laghstiua lyst firi gramm dr ey
siva lyst tha giælde ater fæ an thz nokuan sha
dha hanuer fangit ok a thre marker ath thz
var w laghstiua intakit sw sigh amar a hior
vualle vara intakit oc amar sigh fakiri ella
engiom ella stipathom skoge vti thz mz tvem
manno sim vth varo oc a sagho ath han thz m
nan kæri tokt orka han ey vtimt. Anduarthe

ater fa swa goth sin thz war oc a thremarkū agh-
man utama fa thz sin giartha garth bryter ella
sin flöghe oc fa ma skata aff thy fa antighna
akrom ella angiam tha gialde thin skadha ater-
sinn fa agh- apti midzmanna orthsom Nw hanger
fa a gorthsom doth hinis thin w vilde vrakia gial-
de ater fa mz laghsa gialdom hinis ey thin w haf-
ver vrakit tha liggi fa wgilt vtib thz nokom
ve gänger ey vtih vari sik mz siax manna eithe ba-
ker alt saman hiorth oc hartha / akrom ella
angiom mz twaggia manna vitnū böte thre
markū ther sin fa agh- hwa sin vane ella stal
mvrak aff mane för an laghslikia ar ater löst bö
te thre markū oc ar thr- twaggia manna vitne tul
ella vari sik mz siax manna vithe ath hamaldugh

Nw vilia bönder aldin skogh / hwarte grodh
sin / find hvisa oc skvma a han skipa them
skal skipte örtugh sin oc örn oc markland oc
ödmgim oc halfathugh oc apti thy sin hwar
agh- / skoghe han nokor aff ogh handome ey
fa skvma a skogh sin oc hima vrakia a sin legh
hafna thr- mughin the hane aldin sakl öst nö-
ta Nw skipa han meer vpa an han agh- böte thre
markū oc ater skathan apti thy sin givinna mä-
ta han Nw skipa oc thin sin antan agh- / skoghero

Bygnga

oc engin hemol hafuer aff skogh eghandeno haf

XI m Nv lopa swm C mi tha forgiort swmo sino
skogha mathi lose them ater mz laghsa losm
threm simmi lopa the optarme bort tha skuli
skogh eghanda samu koma oc mata swm oc ta-
ka swa mykit aff varthe sii the atten ath legho
hafua thz sii mera er fan rettan eghanda ater
the siim skogh skulu vartha alden swa lange sii
thera samia var cy grta the firi fruisti varthat

XII m Nv kan ma thorfua horne sino maka tha
skal kom vndan skara aff annare manz
akre oc bond binda oc ax vndan hanta oc sitha
at sakloso mi aka Swa skal oc angion bathe
sla oc vndan vassa oc abi sithan mi ath sakloso
gor han cy swa oc aker mu aker w skuvin ella
mi dald ena bote thre mark swa firi adra oc
thirthin cy varth- the both mer gammeleth vm
engan han su thre dali aker bote myo mark
til thes skiptis ffanleth agisa alle the i by bod
gangter skatha gonom thz oc hamis thz enom
oc gangter cy vnthe vari sik mz siax manna eithe
ater han gringit eithin vari sakloso ater han
cy bote skathan ater allan enstavin

Siw tegh stavd Xiii Nw ma engin torff skara, annare tegh
on b- ella the laghsa skipt er akomin. Swa thz
gor bote thre mark firi entegh ella aker oc
ok bote alla gramma spial ater

Balker

40

ſwa firi amna oc thyrithia ey varthſe thſe both
mera vtan malſeghanda varthſa flere ärv thſe
flere ſum han anærkia firi thſa bötc ſhit hvär-
om ſum ſin ær ſakt Angin ma torff ſkara an-
nars tegſe akt thz bymal ær a komit liggen
thz vtan byamal thſa ſkavi hvar ſin vil at ſak-
löſo Agſhe man ſtbem byon ella flerom ey
ma torff ſkara enom bölſtadhi oc aka vt i
amna vtan ſkupt ſee ær ſkupt akc aff ſinne te-
gſho oc ey aff amars Rene oc Dibe agſhe hvar
firi ſine tegſho ſ byam akc ſino haſuer man
ater la'gſha ſorth ſ by oc komber korn a
thſe ſorth aff amars mang ſæth thſa ſkavi
ey inec-an han agſhe ſ r ætto bymale oc hal
de engia vran vin thz a amars mang ſorth
tomber ſkar han oc aff före bötc lagſha
ter alli ſkulin firth halda a angth til mitſual
maſſi oc iiii aker a marſkay korn vti ſtander
ſſw han nokor ſwa ella vthatſhe vara at han
fatſhe ſina ſæth vti ſtanda aff thyrangaloſo
male han ſien ſkatſha a ſæth ſino faa vari vgilt
ſſw ſigſhe thyrangth valla oc tho ey valla vari
thz a ſiax ſekenamanna vtinn ſnithe halfve
ſtandi hvar them ſigſha thſe ath iiii angth
valla ſkalde thſa ater ſkatſha

Bygnigd

thy han miæthy varthr sinn för ær sakir Alle the
lagha vænne halda varin sakløse hwa sin ey hal-
Gyrd mad hvar legn fong
XIIII Nv legge bonde mä ella / der böte thær mark
homi oc gifuer them fæstipænnig ella gan-
ga the a mal oc mæth mæth homi / skulias the
sithan vithr han sin stæmpnodagh gifui ater
bondanö fæstipænnig oc legho swa mykilo sinn
them fæsth var / Bratter bonde legho hon borth
vtan sak byuthas the sithan ater til hans mz
thwægia nägranna vtnm ok han vil them ey
intaka tha gifui bondan them swa mägha pæ-
nnga sinn han them - a mark ha fuer ok va-
rin sithan hwar th va em bæst lyste hinno
legho hon sin bon da synir vartha or
byrgth hans mithr falla bristi swa mykit
i legho thera sinn / Dæxvarduom brister sin
bonda legho stæmpnó ägho twa vm / jam lägm
vara · een fiam pinkuhsdagha oc til martins
mæssu oc Ammi thathan oc til pinkulsdagha
Eyn natter mighu the hion kithugh vara
mælli hwars stæmpnodagh oc ey langer
sithan skulu the vithr legho taka allagha agh
the til legho gänga sin minna ägha en til
thinggia mæna hwa them hyse ella heme
sithan fæstipænnger birthin ær or vtha the

Cafher

cy vrtſh[ire] aka bote-thſire marki[n]g aghſt han
til thſrig[h]a marka ella mera oc vil cy legſſo
gangia v[i]r tha halfgiarthſa mz bondom

Sthall Lendbon ganden ſom hemd ſtatt hafſtin ſan gelden
oppe halle ſom hemd hemd amend or betre hemd
aan mz ſen mythin hyppedy ſom vent er ene ſtrythin
mit orf thr tell mz geld aſſ mye tt ſugrá hongad
gard / or the and[re] gard gard ſom hemd amend ſka
gelde oppe halle ſom hugtogad ſkyppe hemdby cy hyppe
ella gard ſom and[re] er ſelbi thſna bote hſbondenom
/ mit ſer hemd tre[d] Se : gard bi[d] ttyr my[n]
Se / hongmunk / ttytthy mynthil

[illegible] ſatlos or the anerthan bote thſti
n[e]v thſuggen m[a]n doth / ſtir bur or atahmar
vithſa tag / ſhoghe annare manz varthſi[n]- XVII
Anerthan / thſridſtu thſ ſkal ar gelda[n] or bot mgm

Bygmgd

thy han miatin varthr sinn för ar gaat alle the
lagha vænne halda varin sakløse hwa sin ey hal-
ku legha bonde ma ella / der böte thre mark
ella gan

Cæsser

41

cy vrithr taka bote thyre mark. Agthr han
til thriggia marka ella mera oc vrl cy legsso
gangia vari tha halfgiartha mz bondom

n Nv auarkar-mansa anna / akyre enō ella sla XV
angh thr ar atergeldi horn green horn
oc hō mo green hō oc angin eth mz Alwarkia
han / akyre adriī thr ar ater gildi oc bot an-
gin Alwarka han / fiartha thr ar ater gialde
or bot thyre marker oc sva a famto oc siatto
cy varithr the both mere an tho ath alwarka
se flere vari thin a syna manna ethe sii thr
varu til nāmpdi vari sannu lagh vm akira
siem ag ha Thuyrta man fora ella vatha vath o
/ angion ar / rath / vraom oc vranlit / mithiom
liggia vath a sama manne gelde ater the han
takit ha fiser mz miaz mana ethe bo vari sak-
lo's vathande vath varit a ymsa vari saklo's XVI
n Nv gor-graime vp garth annare bol stath
ella flere grama / byno ann antigia akra
ella angia ella rofiauythin bote thyre mark
ella vari sik mz siax mana ethe / gitter han ethin
gangit vari saklos oc the anarkan bote thin
n Nv thriggar mā doth / sin bur oc atakinar
vitha lag / shoghe annare manz / varthr- XVII
Auerkar han / thridiu the skal ar geldas oc bot mgm

Bygmga

bar oc takim bøte three øra oc swa for annat
oc thrithia Hugger fiartha bøte three marka
ar ey bar oc takim vari sik mz siax mana
ethe Hugger ma timber j annars skoghe
vari lagh samu løper ma nafiær j annar
manz skoghe taker manz byrthena bøte three
øra oc swa firi adra oc thrithiu taker far
fiartho bøte three marka aker man til el-
la mz hasti letho byrthe borth ella ro til
bøte three marka oc ater allan skatthan oc
sak orin iiii ath Hw Hogger ma løf stak j
skoghe annar manz ella sla hø stak ella
løpe nafiær or i binka lagger oc later
quiart i skoghe ligga bøte sex øra oc han
forgiort arfiothe sino Føre bort mz allo
bøte three marker Hbem tholith sak vitz
ok arvi ey vitne til dyli mz siax mana ethe
Hugger man manz byrthe mz vaa hasil el-
la vngi ek j skoghe annars manz varther
taki n vith bøte øre swa firi adri oc thrithiu
Hugger fiartho bøte three marka Hugger
las ella baz farm bøte siax øra swa firi an-
nat oc thrithia Hugger ma fiartho bøte

thſre mark̃ huggermaⁿ ecki xxiſ ſtaⁿdaⁿ
mans manz ſhoge bote ore ſwa ſiri adru oc
thſritthſin huggermaⁿ fiarthſu bote thſre mark̃
huggermaⁿ laſ ella baz farm bote thſre ma-
rk̃ ſwa ſiri adro oc thſritthſin ey varthſr thſe bot
mere Nw huggermaⁿ ecki ella bok thz ſim
barande thſre aʳ botſe thſre mark̃ aʳ ey bar-
oc takim vari ſik mz ſiax mana ethſe elle vti
loſſ ella legſo ſiri ſiri ſik aff vatthi aghanda
huggerhaⁿ tio ella flere bote ſiritigſi mar
her xvii ey vrtne til vari ſik mz toſſ manna
ethſe Nw ſtark lope maⁿ ecki amars manz ſko-
gſe varthſr takim vtti bote thſre mark̃ ſwa
ſiri adra oc thſritthſin thm man ma binda oc
thu ſtryka mz thſingx dome aʳn haⁿ ey botum
orka ſiri barklopo ella ſhogha brino ſtande
hſwarte loſſ ella legſo hſwar thz barlas ella
briamms vari akr vm cen lagh Nv ma angrin
eghande ecki huggia hſwarte flere ella fere
vtan aldra eghanda loſſ ſiu i ſhogſe agha
vtan haⁿ hatte vtthſr lagha botu mark̃ alla
thſem i ſhogſe agha ſwa ſiri adra oc thſritth
nu hſwgge fiarthſo bote thſre mark̃ ſtander
ecki mman akermale manz huggehona at-

Bygningel

sakloso hugger man apal i skogh[e] annars
manz oc ær minna an barandæ træ bøte thre
øra slua fori afra oc thrithiu hugger fiarthe
bøte thre marcher thu taker man annæ i skog-
ghe sino han ma taka aff homi yxe dia scha-
the hans oc kom angrim dyli vrith sin bar oc
taken var vtan han hafuer loff ella leggho fi-
ri sik hafuer han loff ella leggho siri sik ta-
ki ærlaghsin oc varin bathe sakloese de
la the bathe oc sighir anna sik vara vantan
ella i siatthe skogh[e] taken vari ella annar
stadh hwar the ær tha stande the a thas vrzor-
thom aftaktene gior[e] an han hafuer the
til thwagia manu vtinc sinn the-
nar varo oc
a sagho vil han binda loso vtinc a han binde

n Vm annæ angrim i skogh[e] Vm sia y mannæ
XVIII annars manz mz gilsvi ganga vtan ap-
ti biorn raff vangh[e]m a hwar man at sakloso
drapa hwilkin bonde ey hafuer fyrra samma
langh vangha nat bøte the[re] øra oc vari cen-
sak fiarfra thera vartthe hwar sua vangha
garthe sim varna garthe alle hafuin natia
synum fiarthia dagh forhusdagha hwa ey
hafuer tha gilti nat bøte tha the[re] øra alle

hugger ma apuld the som barande tra ar bøte vidh
sua fore andra oc thridhio hugger ma fiardho
bote in mork

Balker

43

skule til vargha skaal koma hwilkin kunth sa
ehi vil ey koma böte öre hwilkin i skal com-
bor oc göra vkyndne alla vil ey thri- varn thr-
sinn skipathr- varthr- böte öre angin
ma til sinna yrgha vtan konunger- thz hann
hoff skatter- oc ey ellis skria sin thz göra bö-
te fyritrghi mark oc liggi til haranzna dena
tabi thr- konunger- thrighi mark oc thin si
aknare tio mark oc samlaths skarit fangab
hann a farska gerningh böte sin sakt är an-
gin ma aldrigha spyrit lägha swa vitt sinn
sweriki är vtan hann böte myo marker til thra-
skiptis sa mä alla kona bana böte fyritighi
mark thin them lägstu til thra skiptis
vtan thz sin land see vndan takin dall aff
bästra götlande varmeland. dala i Näsmana
hesin kaland oc tho ey i them timä su har-
forbiuthas thz är fran fastugande oc til o-
läfs mässu i thessu timi ma angin apti aldrig
fara angin ma or vaa mz vargha nät ti-
Q ma angin i skogh ska vta thz see skal
Qamare manz ganga alla sialfsins
ytirmä marth alla takare fri alder halgho

Bygning

na dagh ganger han for or varthir bar
or takin vthir / taker alt sama man oc
gilder bøte thre ørk them takin skogh e-
gh sande draper han apti mith fastu bøte sii
for arsakt / Nw vil han the both ey bøta fa-
ri tha til thinx oc søke vt the both oc a
thre mark til thra skipt ar ey bar oc ta-
kin vari sik mz siax mana ethe

X g 20 Or man varke aff fiskivatni annars
mans hafui forgiort ar fiotho sino o a
thre mark lagger mā miartha annars
varke ella sankir annars vatn ella lagh
nath ella faar mz eldh oc thristro vtan fiske-
lek ella mz hvaria fiskingh han far bøte
thre ørā far man i fiskevatne annars mz
fiskitolom / man fiskelekom bøte thre mar-
ker a hvaria fiskingh thz hafdi ar dra-
gher man noth i annars māns fiskivatne
hvar thz ar i fiskelekom ella vta tuhi af
homi klarthe ella annur thing then fiski
vatnit agher vil vthir mala oc then bøte
thre mark sii ologhuadis for i annars fiski
vatn orka han loss ella legho vari sakløs
orka han ey bøte thre mark han fi ey valo
ath binda loss a then sama vta centith dyl

Balker

hſan arſhſan ey takin var a hans vatne ſin
aſtakit kare tha fiſki hortin vtine mz ſin
mannū oc hm bote thre mark̄ dela the ſighſ-
ar the aſtakit aff ſik vanta vard ella
ſtukna tha hafuer han vzorth aſtakit gior
the vti mz thvem mani hſwat the var vat
liha takith ella cyſſlw orba han ey them vti
mi vari ſakloſ then aſtakit var gor oc hm
bote vans both ſin olafhlikua aff hom tok
the a vin thre mark̄ for alla the ſaki man
varthſ- cy bar oc atakin them ſkuld allu lagh
firi ſik hſwarom apti ſinō brotū ſlw dela
the vm fiſki vant ſighſ- ar ſik mere lith
agha aff vatn ok nine fa aff ſiſtom tha ſi-
ghſ- then ſom ſkipt vil a laggia ſlw vil lak
lith min vitha aff vaſſum oc vaſtum tha gi ſe
them vzorth ſin ſkipt vil vita han ſkal bethas
ſkipte firi gramno ſinō oc ſolmamannū oc ſkva
a thing i syn han hom thartha ſkipti oc far ſitha
lith hans o ſkipta bothe thre mark̄ far oc
ſithan ſkipt ar olafſuandig bote hſwar apti
ſinom auarhom ſum for ar ſakt ſlw ligger
ſundag ella ſtroma timan ella vtan bya bolſtadh
tha agha alla varhia byggia ſin ſonthegh han-
da arli ān the vilia oc byggia hſwar apti thy

for alle the ſaker ſom mid vare vil bier at tingen ell-
er fullom tinge tilbinge ſyſſe the ſkal vnderſoge ſom
ſagen ydes at vere ſaet mz lagen ſtaffeſtig ſom
ſagen er tell

Byggnga

hsan agh̄r / byamalc oc / tomp hewa sw̄ sp̄lli
noth̄ sw̄ adrw̄ hugger swa synder ath̄ hon ar
angw nyt bote atter skathan oc a thsve mark̄s
Sp̄lli ma nation ella mar thom ella hswano
hsanda fisk atolom thz hakt ar bote thsre ora

xvii Nv alla bya agh̄sa lmzra oc atter skathan
oc vor vara vm hagh̄e ligger vra oc vor
byamallw vari thz vart hafwer ar cy vra ella
vor til aru thsa gamla grauthsa oc forne bya
mallw thsa gifs thom vizorth ligger aa bya
mallw thsa ma thz bolstadha skal vara an cy
ar vra ella vor til Mw liggra bya twe sithola-
ge vith sio ella sind agh̄e halwan syo hswar-
thera ligger holme with / syo hafw holman
hswar thera ligger adrw lande nthrm̄e hafw
then holma sum vatn agh̄r ligger flirthol-
me / sindi hafw then flirtholma hsan giter
fast vith land sit ligger by vith sio and agh̄e
agh̄e swa mikit / syo sum hsans bolstath̄r nl
sigh̄r Mw dela byaman vm vra markc sigh̄r
annar agh̄sa kirkv vra oc annar vatta th̄r skal
syn til nampnas vathe halfwe syn hswar the-
ra varin the / ramarkc gilds sw̄ man gilda
hswat the aru kirkiot ella vath dela bya
thsve vm ramarkc agh̄e hswar gh̄m vald vn-

45

Kirkiu bolkr

A

Di anna ganga ey aghir compta ra oc ey fær-
uax ra vtan lete æpti adrū ra dele saman
bygder by oc æthe by hafui bygder by ra oc vor
oc garth vm sik tha gife hom̄ vnorth ær ey
ra ella vor til liggi til thm by han færa la de-
le saman bygde bya thue vm bolstatha skuar
tha skulu the dagh firi laghna oc eghande syn
hafua bamber them a thz ær val bamber them
ey tha skulu til thmx fara kiarande oc swa-
rande oc tolf mæn syn næsta nathe hafue
syn skuar thera oc hafui hæraz syn vald at
leta skunkim thera sannare hafuer gitthan the
hafua thz solet tha agha the a hæraz thingi
vtna skuat sant ær vm thz mal skunkim the-
ra ey vil at thy lita hafui vald at vætha
vndi næsta lanz thingh mot hæraz syn
nathi bonde thre marc' oc hæraz syn tolf
marc' Nw ær landz syn a kom tha skal thz gilt
vara hon gor oc thr ma engin vatia mot
dari gild the syn the tolf ella flere gora the
tolf skulu the syn hafua fman næsta landz
thing æpti at the næmdi ær vi alla bolstatha
syne skulu hafuas mallu valburgha mæssu
oc aldra halghona dagh alla sithan hafuas
varin vgilda ayotas thue bya akrū ella æn-

Bygnga

giom vilia thse sik sithian mz garthasæilia
ligger annar siri meer oc annar siri mma giar-
the thin mera su siri mera ligger oc thin mm-
na su siri mma ligger ligger ok sidvar æpti
sinne æghso samlindu ær thsr ænghi mot ænghi
Nw mote thorthualder aburom ella ængiom
annars byins thalde thin garthom vppi su akra
ella ængia ægher oc thin vari sakløs su porthæ-
ualder ægher bøte skogh akru ella ængiom
annars bya vari lagh samm bøta thorthaualla
the sidvar ass smo by tho ath annar see mine
æn annar tho ma kløf mæth skløss ganga ok
sidvargin siri adru intaka vtan bolstathr vil
vm sik annar giærtha Nw motas bya the æ-
ghr annar thorthaløth oc annur ey thsa legghe
thin siri fæ smo su them bathso asæmber thin
ængia ægher sialfuer Nw giærtha bolstathr
vm annar bolstath ella oc ma vm annia oc vt-
na swa syn su thse bathe næsna taki vp gar-
thin oc bøte thsre mark

XXII Rœr ær thss su fæm stena æru fyre vta oc
Reen innan fyre ella thsre stena inighu
ra oc sceta ey inighu flere stena va ella rør
sceta Nidvarre tompta va skulu fæm stena
liggia Nfarnæx va skulu thsre stena liggia oc

Balkr

46

syni vrfiaks ra ok alder skiptir oc ængis skiptir
tsir ma thyre stena ra hallas been oc steen oc
staki mz vrth enom stenc gifs ænhuer vrgorth
Nw hvan ey ra ella vór til vara ella gar thir
vari thya bolstathya skial ok mithiom ath cl[illegible]
sa mithiom simbi thwa sua vrfiar ra ella
flyter tialdvm a bolstathamarc oc varthr ta-
kim vrthr mz fullu vitne thya skal thir syn
til næmpna vrtna skva synamen at thir sy-
nis ra risin ella tialdra oc ammvr ny gor
sokc thya thir til sin aftakt giorthe mz tvæg
gia mana vitne ok tolff manna eithe giter
skva sokt thya bote thin sin ra gamla o tial-
dvm vp castathe oc nya giorthe fyritighi mar-
ker giter ey skva sokt thya skal hvan sin sa-
kim gifs vara sik mz tolf manna eithe gi-
ter hvan sik skva vart vari sakloss fakr at eithe
bote fyritighi marka [illegible] thyen vara sakloss sok
aftakt giorthe Nw ma ængin bolstathir ra
ella tialdvm vptaka ella mithin satia vtan
alla forthegiangha thir vrthr steen sin ok hya
gha oc dombr sec til gifnum dagx tompta
ra ella tialdra mithir thir skvldi alla eghan
vrthr vara ey thorfvo thc thir til doma a
thingi taka

Bygmgal

xvm Ælw ligger lót bya mælliu ár rór clla
tiældra til vari thz sii varit hafuer ár
cy til hafui halfua lót hlvar by ligger dóth
vthsa skogfir bya mælliu vari lagh samu
ligger værmiallathr skogfir bya mælliu
árui rór or tiældui til vari thz varit hafuer
árui cy rór clla tiældui til thsa ágfir skipmas
xvm° Dclas tw hærat til óra oc órtugsa
vtfir vm almæmga oc sigfir hlvar sik
ágsa thsa skal sym aff næsta hæraithe til næf
na oc cy aff them sii vtfir delas hlvilkio
hæraithe cy nógfir atth thy symium góra hafi
ui vald at vatna vndi landz syn sæti hæmt
vtth tolf mark' oc synamæn tolf til thræskip
tiu sii var sakt or skitelandz næmpy thsem
mælliu sii adra porthadelo vari thz findubit
sii hon gór llw mædgin a almæ
mg fara elle fiskia hlvarte skogshom el
la vatmi. Vtan han hæte vtfir lagsa botu
clla hafui loff clla legho firi sik. sigger al
mennger vrudder clla vbroathar thsa ágfir
hæmt akt rythsa or broa clla bóte lagsa
bóter hlvar æpti sino agholuth almin ma
bygsia a hæmz almæmigom vtan loff æfhæ
aff hæraithe clla hæmz hóftsinge hlvar sii

Balker

47

oc bygger a hæræz almæmingom værthe han
hvo ſva vith ſim hans mwathſer ær vari thz hans
mwathſi ſim han hafwer mz gilthom gripit
of hafwi hæræthe ſkyld aff ſin them ſamber a
Saumlind ſee vm landz almæmga ſin vm hæ-
ræz oc taki tho loff aff lande oc laghmanc al-
la hæræz ſkuldi ſkulin vt giſias a ſin franciſci
dagh næſt æpti mikiælmæſſu oc landz ſkylde
vm dimoſmæſſu a thæſſu daghom fore hſwar
ſina ſkuld aman landz ella hæræz til ſkath
thſr til næmdin aff alder hwa ſin ſithſer gnar
mz landz skuld ella hæræz oc giſwer ey vt æp-
ti thæſſu daghe no ſin mi ær næmder thſa ſka-
al hæræzhoſthmgc næmpna mz ſik ſiæx mæ
oc nithſa hem til hans at mæta vt landeno
ella hæræthſeno ſkyldena oc pæmghæ pæmgh
thſenc ſama ſakore taki halfwa land ella hæ-
ræt oc halfwa hæræzhoſthmge ſin mothe
ſmo ſitter qlvar vm ærmat ær vari laghſ ſamn
thwy ſkae han oc ſitter qlvar vm thſrithwa haf
vi forgiort bygmgh ſmmc oc æruothſe ſmo
hafwi laghmathſr ella hæræzhoſthmge vald
the ſamn ſorth at byggia oc tho mz landz mi
ne ella hæræz hafwi oc æmgin vald til a landz
almæmingc bo ella hæræz aff vraka æ mæthe

Bygninga

hian væth gör- oc ey hiano a-fiia an-thc væth gö-
vællw an-them a landz almæmingh ella hæraz bo
hian fa atakit hande swa at-hian forma ey landz
skyld vppi halda ella ligger-thz althinx firi vart-
ta nödh skuld forma han at adro are thy nas-
to vætta oc thy bole vppi halda oc a-fiethe vp
fullu thz sii ater stoth· hafii angin vald ha
aff-vrætta forma hian ey tha skal laghmathr
ella hæraz hofthingc adrii manni thz bol
skupa tha skal hæraz höfthingem sik siæv
man næfna thrit a-ff-hæraths-eno the skuili
miæta bygningh oc auerthe the samni fiollm
först vp hæraths aff gualdi sith sii ater stoth
aff bygningh thæve æn ey æni pæningi adve
til ær bygningh batre tha fulli hæraths homu
thz the batri æni æpti miæzmana orthsii haf
ui angin vald landz almæmnga ella hæraz
höpa in til sin ella skupta vtan swa at gifiu
lande ella hæraths gift oc a-firaths aff swa sii
thz vptalit var. Nw ma ængin rythsia stogh
a landz almæmnigom ella hæraz hwa thz gör-
ha-fiu forgiort ar fiorthe sino oc a thre mark

xvij Nw ma ængin man nitalia hiorthslöth ella
nohot thz vskipt ær til aker ella æng
ella hombla garth ella sma mythe för-an thr

Balker

ær lagh̃a skipt a hom̃ hẽlva sũ thz gör hafui
forgiort ær fiorthio smo oc a thre marker/ Nw
kumo man vrythia skogh ægha oc han rytha vil-
ia thama hẽlvar theira han rytha saklost at
vskipto oc hafui thz thre sathe oc laggi thz
ater sithan til bya skoghen hafuer han thz
langger hẽlvar halder til aker ella ængh ella
nokvo smarytho tha hafui forgiorth ar fiio
tho smo oc a thre mark/ Nw sighr een ath an-
nar rythr afmykyt oc bethr til skiptis tha
gifs hom̃ vald til skiptis Dela

XXVI

Nv han mølno stathr bolstatha mallu
lagia. hafui halua mølno stathr hẽlvar bol-
stathr/ Nva langth sũ hans bya mal rakker
Nw liggher mølno stathr inna by oc bolstathr
tha taku hẽlvar sin kunth thr ass sũ han agh
i tompto akrom ella ængiom/ Nw ma ængin
mølno stathr adrũ til skatha bygga ey vta
swa at vatn tæpi swa ath thz graar a akra
ella ængia oc swa ey nathan fri ath thz siuæl-
le fri hom̃ sũ vtan byggi Nw fa thre ett Dc
la sighr amar swa bygth vara at sprit ær
aker ængh ella gwarn fri hom̃ tha skal
thr til eghanda syn hafna vathe hẽlvar thera
halfue syn. sember them a thz ær vall. sæmber-

Bygningh

cy tha skulu the til thinx fara oc hæraz hóf
thinge nämpne tolf män sin bathe sighna ia
vtfor the skulu thet koma oc symia them swa
ath the bygningh gór ängin skatha tha mahó
sakló ft standa bighna oc synamän at hon no-
krom skatha gór tha skulu the til thinx fara
oc thr bathe vrina oc swæna ath hon skatha
gór bil thin sin bygningh ägher än fór the swar-
ia vætha vrdi landz syn hæri fi thæs vald oc
skrti landz syn thera mällin sin alla adra iortha
dclo vil han cy vætha fór än hæraz syn hafier
swort vari the fha stathogh sin hon gór- lw
hafna synamän sworth at han hafier vlagh-
lika bygth tha ær han säker at threm marken
tha skal hæraz hóf thinge the bygningh vpdóma
oc komi halfo manatha dagh firi lagha siäl-
nom vp vi fna lw vil han cy vpkasta man
fornämdan dagh tha skal hæraz hóf thinge mz
sik tolf män näfna the skulu thet koma oc
bygningh vp casta mz samu mämn oc siax mar-
ker ass komin vth miæta thre marker til thre
skiptis firi o lagha bygningh oc thre marker
firi hæraz hóf thinga dom bruth lw star han
firi oc vær gór han nokrom skatha them
sin thet com bor hwat the ær drap, ella saar va-

Kalfkier

vi thz tlwægilt han gör ⁊ alt vgilt han fa ⁊ a:
mi lagh vari vm varke oc fisshigartha æn the
aligfslikia bygda vartha Nw æn flere forssa æru
saman oc vilia alt byggha tha ma ey een sliva byg:
gia at armar sprillig the æghsa vrzorth skatha
löst gita byggt adrii Nw æn wy anlærkian skatha
gambla anlærkia tha æghsa the gambla anlærkian
vrzorth wya anlærkia vi siua Nw æru batha bygda
mithvre oc öfvre liggia bathe ⁊ laghsa lägthe slwat
the æru tlw ella flere halde ey the öfvre vatne
for the mithvre oc the mithvre skarpne ey vp a the
yfvre drägthi skalskier vp skypboorth sm ella böte
siax öra æn han varthe til wmin mz tlwæggia
bolfasta mana vitne a thsingi oc skalskier han
thrithi varthe han ey bar til wmin sii mi ær
sakir vari sakloß böte oc sliva upta siax öra sii
han varthe thz laghslikia til wmin sii för ær sa:
kir Nw æghsa flere man qwærna stadh sama vil
een byggia oc ey alle ha sin thn vrzorth biggia
vil tha æghandom thry thsingh stæmpna oc brithia
them byggia mz sik Byggia the ey mz hono inna
thsingha thsmx dagh tha skal han a thrithia thsin:
gi thær ræt hösthsingadom til taka at byggia Nw
stæmpna the sithan sii ey vidh byggia them sie
bygth ha skier oc sighsa at han bygdi thera mz

wy ä verke

om wi alle

stadt

Bygmgsl

valdz varthum thsa hafver han vrzorth at vrta mz
mann ethse atth han bygde mz hanum hostthingsdo-
me a thingi lagshlida domdom or sithan skal ha
hafua quarnena til hans hafver sua mykit vp
borth ass hanme sii hans hafver hona ho stath vi
ti thz saxe man sii the bathe til nampna nær sa
hafver fulnath fri bygmgth sina or vari lagh sa
mu um siska gartha Nw ma ey vatn ella fisku
ass forno fornampda or fri adru stulla vtan hans hötte
vithr threm markii or fulli ater skatthan a pti
mayrmana orthom lagshlida a thinge til nas-
dom ligger synd bya mallii hanum ella landz
leth synd agher vara tolf alna breth almana
lith bata lith saxa alna sii ey ar almanna lith
hua meer tappi bote thre marker

XXVII Alla aghsa bro byggia or vagsa rythia skua
thin sii minna aghr sii thin mera aghr i by
ligger kirkio bro mithre um sinno dagsm bo-
te saxe ora sua fri anna or thrrthsa vari en-
sak i malegh andans the bötsm sii vbygth hafs
ia or the varin sakloss sii bygth hafua
kirkio bro aghr vara fam alna breth lig-
ger hon lenger mithre an thre sinno dagsa
böte thre marker til thrar skiptis Samu lagh
vari um quarnabro or fa bro sii kirkio bro

balker

landz wæghr oc thymx wæghr skal vara tvo allna
bretthr liggher landz bro j lande thse iii fiærdhe hæ-
rath aghsa broa ær eth liggher alle mithre
te fiirtighsu marker til thræskiptis han hon
lirth skipt vara oc hswart hærath vith sin lirth
vilia sinni byggia oc sinni mithr fælla ligger
half bro mithre bøte tyughsu marker til thræ-
skiptis . hwilkit hærathe mithr later fælla oc
vil ey byggia bøte iii mw æ sakt oc thse vaarm
sakløse sinn bygth hafua hswar iii hæraz bro
ligger all mithre bøte tyughsu marker ligger
half mithre bøte tyo marker ligger fiærthun-
ger mithre bøte fæm marker til thræskiptis
Ritter by quar oc vil ey bygga bøte thre mar-
ker til thræskiptis Ritter bonde gwar oc vil
ey mz by byggia bøte siax øra tabum them bon
der iii bygth hafua mw han bro bort flyte
mz ofuærflod vatne ella eld oc ær by vøre
hswar hon ligger bolstathe mællit hæra, ella
landz thr aghsa the fæno oc flota alla thr til
broon varthr gild mw han solle folk j bro sta
tha hynta oc dø aff bøte syn marker them bro
skuldi vartha oc tabi them arsina tha dø
oc vari en sak thera mw brytthr hafter
bro ac fa bana bøte tolf øra fri hon

Bygningal

om fri vra · half mark fri bo ella vngnöte
thro dra fri sum far geth samlanga ga-
mal hafuan örc · fri lamb fyth gris oc half
f sinna pamga Nw han thz ta fæ thatha fa
oc ey döth aff hinta Nari fiærthsongx böth
aff thæssu laghsa gialdom su mwærsakt
Broa syne skulu vara tiva vitnar hsvart
Ammr vm valbyrghsa massu oc ammr vm
mikelsmassu oc ænga flere vtan vatter mal-
scande fe fri su thatha hafuer fimgit hsbro
thsa skal hanazhsöfthsinge syn næsna toll
man affhanathe fælla synamæn thc bro bö-
te thsm brofal bro skuldi vartha · oc sixtatha
æpti thy su Nar sakt hsvat hsaldr hsam löt
folk ella fæ ovar syn bro mthr su ey hafuer
örva vatt thsa skulu eghsinde mänatthsa daghs
hafua bro ath bygtna hsafua the hsona ey bygth

XXVIII Nw han ath bæra tiar an höten siax öra
uthi han elder homa by sin mannum
bnæma thsa aghsa thry arm hsvs at vana thz
er stoghsa oc stekare hsvs oc holnohsvs lat
han aff noku thassu hsuse elder homa thsa
aghs-bonde saklös vara aff hsvilkio adro hu
s hsan han homa thsa hetc han vthsbiuny elder
Nw hämo drangia y lathsu thrihsia vartthr

Balker

elder hogshre an hafna thorff thm the hafna
imbirtis birnder vp korn oc lathsa thsa agha
the vatha eth bynitha tolf manna at vatha both
syn marker brister ath ethe bote firitighs
mark. Ar bonde alla ham6 son thsa laths. m
ne thsa nam latha / samm laghs sii stofna ella
stekare hsv6 Bar ma eld hnsa mallii ella
gardtha thsr agsr hsvar hanvarkii smno var
thsa Bar thsr thm elder hogshre an hafna thorff
birnder eth hsv6 bote siax ora oc fulli vp ethm
mz thsrem manni Birnder annat oc thyrftha
vari lagh samm birnder gar thsr alder bote
thsre marker oc fulli vatha eth mz siax manj
Birnna flere gartha ella by alder bote syn
mark. oc fulli vatha eth mz tolf mannum bo
te ey thy meer ath flere birnna Birnder kir
kia / by bote thsre mark. firi hona Bartse oc
swa prester oc klokkare eld smo vth burum
sii bonde hsvat ham kia hona aff kirkio ella
gar thom thsera ilw kam folk mme birnna /
vatha eldh ella flere bote thsre mark. firi hsv
art thsera oc mz vatha eth fal3at ethe bote
fritighs marker hsv firi hsvart thsera oc
swa firi allan by til thsre skipt. taki swa mykit
hsvar malsegha aff both sii ham aff sbatha

Byggingi

fiar æpti fyrra miæzmana oæthom þ hæssa va-
tha ethæ oc alla ædra skal ma mz bondom oc hal-
fastu mannu gænga æ eyrnlöstom mannu oc le-
gsogiængom Var ma eld i quarnahus æ annars
manz hvar thz er mölnare ella bonde brenna thæ
qværnu alla mald for-nætta vangömo skuld thæn
eld atte var tha byggi vp hus sit æmgoth æ böte
thre mark tolf öra quarn eghande oc tolf öra
bondu sum mald atta oc fullu natha ethæ nyt siax
manu brister ath ethæ fulli ater skatthan sin æ
vætthr-miæthi oc a nyo marku til thre skuptis
vari lagh samu vm vætthr-qværn sin natthi qvæ-
rn Nu i hvat hæmathæ thokker skatta af eldæ
tuadhan sin nu er sakt tha er hæmathæ thomu
brandstuth skyldugth æpti thy sin skatthm var-
thr-miæthi til hæmghörsthinge skal thorni siax
bolfasta mæn af thinge næsta thæ skulu hæm
til hans hæma oc æpti griama vrtinne thæn tha-
tha miæta gniæta thæ han til tvugthu marka ella
meer tha æghr han brandstudh af alla hæma-
thæ taka gniæta thæ han til tyo marka taki brand-
stuth af halftio hæmathæ gniæta thæ han til
fæm marka tha taki brandstudh af thæm sia-
thinge sin hans bo Brandstudh æghr vara half-

Balkar

52r

ner spander horn ella fyrir þæmga Alle aghsa
brandstuth taka or gisna thse su bolfasti man
arn klarka or kekmann or swa thera hion
thr aghsr angen firalø firi varu Bar ma eld/ er bolh
til skygx or vil brænna vutthu skogh ella adra eld nee/ hr
brænno far thsn eldh vitskare en hafna thorff
han skal atth grænni halla gitte hwlpit vari
sakløs gitter han ey thsa skal han fyrghsa bræn-
nande brande or ryknanda rokc or bruthse va-
thsa eth firi sik gitter han vathsa eth gangit
mz sax manni thsa bote vathsa both thsre mark
fyri bya skoghsm su dothuthsa ar swa firi anna Thos
or thsrthsa vari en sak bymanana Gitter ey va- fer sca
thsa eth gangit vari thsa bot ey mera en myo nerd
marker fri een skogh swa firi anna or thsrthsa
Ger ey skar or taka im vari sik mz [illegible]
ethe Brænne ma barænda skogh [illegible]
brænna eek ella bok bote [illegible] ena ella ek- fer oakly
thsre [illegible] swa firi adra thsrthsu or fullkvathsa ord
eth mz sax manne Brænn myo ella fiere bote
syn marker or fulli vathsa eth mz tolf manne
Gitter ey vathsa eth gangit bote firi ena sax
ena swa firi adra or thsrthsu brænne skar
thso bote thro marker brænne tyo ella fiere

Thegninga

Bötæ fritigi marc[a] til thræskiptis ey varthr-
the both mere vtis vthlenn in elder oc ar ey ta-
kin vthfr- ella lagh liku til vnm dyli mz tolf
XVIIv Q man ma by hitta i skoghe simo mana ethe oc vthi
ella them han æghr- kirtha i vari hans su hritte stulpæ
hitti i bolstathi annars manz mgærthis hafui
firi thab oc fyndalirth ængim hitte vthgiærthis
i skoghe annars manz æghe thrithiungm oc bya-
man alla twa lyti dighna tlve hafua hirth bij stok
ecy hafui thin fyndalirth su forre hyuste w
skuærma bij oc flyghia i skogh annars manz fyl-
ge thin su bij æghr- til stok oc holl oc mærke swa
træ sama hyuse firi byamannt hafui ængm v-
ald homo them aff taka hombor annar æpti ob-
ficiis vthfr- samu bij æghe thin fore hitte skyn-
gher han i aldm træ thæ skal han stobba oc
ey træ spilla hugger han træ mthfr- ella spilli
bötæ swex øra skyngher i dørhuthu træ hugge
mthfr oc taki by sin sakløst w kuno skogh
eghanda gomi skuld gifua sighna then skuærm
ey hans vara thæ viti thz mz threm mane æ
var blæster oc bybatfr- i hans by gærthe oc
han sulgthe til skuld oc hælis orka han then eth
taki bij sin sakløst hinster ath ethe kan vthf

Balker

bim oc mz siax öra drapa bij bin stoli fri ad-
vii bote tiwa öra fri eer tiln sii bij atte sii dra-
po ella dyli mz tiwaggia mana etiſe drapa thre
ella flere bote siax öra ella dyli mz thriggia ma-
na etiſe bote eythas meer ath flere drapas
ganger ma math bland oc bij bare / annars
stogh oc varthr fangit vthr bote thre mar-
ber vtan han ganger a garthe thas si dgh-
oc ar a mall oc math mz homi hwa su s'ter-
sluri f / shoghe smo ella annars manz bote thre
marki Stial ma bij stol oc varthr fangin mz
thia ma han binda oc mz thini fnath til thinx
föra oc thr vtiva lata oc sithan hangia oc v
Lv ban by byggas aff gam gilda döma XXV
blu thz thete aff gaertha by han dghr mz
othsol by aff bys almanningh timber aff döth
urthu oc eyaff aldmirthu gaertha fangh oc
eldebrand oc næfra flöt oc fægangh toufsk
yrth oc leer-tælet oc namatha slath gange thr
slum sii fæ hans ganger swa mangh sii han
söthe vthr sin loo han angom loff a stogh göra
hwarte mz laan ella legho oc angra aff salu aff
shoghe göra vtan siti ath thy mz gaerth ar gir-
pit bil othsol by intaku göra thia shuli thc

Bygmgd

Komn gatu lagghia tyo alna til almænningx the
skulu gærtha vartha vm vilia taka ey mughu
the swa byggia at the han mm tæppa

XXXI Almænningx slætadaghs-ær næste sykun da-
ghs-æpti sca patshus daghs swa hswa su for-
sla j almænningu kare nokor a hand aff eghsando
bote thre marker oc hsot mæth

XXXII Molka kona for ella geet annars manz var-
the-takum mz bote thre øra ær ey takum mz
van sakløs holkaka manz varthe-takum mz
bote thre marke ær ey vrtne til dyli mz siax
mana ethe lagger ma mærke a mærke annars
manz hswat-thmgi the halzt ær bot ella qwikt
ær the bætre an halfter øra bote thre mar-
ker ella dyli mz siax mana ethe ær the halfta
øre varth ella mmc bote thre øra elle dyli mz
thriggia mana ethe dela-twe vm eet mærke
hafua batha eet bolmærke the dghs-hand
vrzorth j handom hafuer

XXXIII Vxæper ma fæ mann mz vilia hswarna han-
da fær the halzt ær su bætra ær an twe
øra. gialde ater fullu gialdi æpti twaggia
mana mazorthu næste sin hswar-thera
oc mz thre marka swa sin annat oc thrithi

Lagh mz mera a annars ting bet-ær gmt oc vil sy
Ove annars manz ting thegna j-ær lagh mbe ar
annars manz mbe at fozille the the ma vare hand
kan a togad-ær lagh the hans mz fullum skellum j stok

Walther

a ær cy vttne til dyli mz siax mana ethe dræper
flere mz vlia smo thz hete hortha hugh gialde
ater skatlan oc a firitughi marker a'n han var
thr laghlika til wm mz siax mam. Barthr cy
laghlika til wlm dyli mz tolf mana ethe dra-
per ma thz fa' mma ær var a'n twa oxa bote
twagrie fm a'pti miazmana orthu su fo'r-
sakt a hwar thsolikt kan vttas ma oc varthr
cy laghlika til wm dyli a'pti thy sa sakum ær
til su fo'r ær sakt kasta ma alla skyrter atth
fa' mam han var taka a'n vldi oc kyrter doth
aff gelde ater qlvth fm doth oc swæri thz var
cy hans vlia mz threm mannum. Ruther man
arma fa' smo hialpa kæste bloth lata alla æru
fa' smo kan var til kama a'n han vlde su hand
abar vari sik mz en sm ethe atth thz cy mz vlia
hans var atth thz skatta fik elle bote fiarthungh
aff fithre bor dræper ma alla stual hund mang
bote siax oræ. Huw sarghsa ma alla ska fa' man
oc do' cy aff ær thz skaster alla vxe alla hors ær
cy æru oth fo'r tak thm sa throgh thz sara oc
kæthe oc fa hom fo'r fa' til sysslo sinna varthr
stint vlyth tak bondin sith eghet ater var thr
kyth aff hafin thm su throgh oc fa bonda o vlyth

Bygmgd

firi a'pti miazmana orthsom hwa sii vil cy siva
ater gialda so mi ar- sakir or hanis thz til
hans a thsingi thsa a'gsr- haraz ho'fthinge miaz-
man na'fna hsem til hans or mia'ta vith fi-
lkt gen fiillu oc a thsre marker hzasta man orth
ha'st hors ella vxa ella ko sla vith o'ya hrigger
aff horn ella vitpu mz vatha bote firi hlvart i ore
or fiillu vatha eth mz thsrem mami fals ath
ethe bote half gilde firi stinger vith bathsm
o'ghsom gia'lde ater- fiillu gialdi oc a thsre
marker an tw vttnc arii til arii cy vttnc
til dyli mz siax mana ethe sla ma ko ath
hon grter- cy molkiat- bote halfma ore
xxxiiii Draper fa' amars fa' ha'st ella hors ella
thz fa' cyna a'ta varthi- mz vttmi lagh
fika til lomun gia'lde ater- half gilde firi a'p-
ti miazmana orthsom draper vxa ella ko el-
la annat thz sa' a'ti ma bote fiar thiugh aff
fiillu gia'lle or thsm hasui thz bo'tha sii for-
xxxv b Boa bonder i by sama thsa lag vra atre
Om hyin hold gia thc vitti- laghe vm hortha hald
sith thsi- a'gsi- hlvar adrii rat gora nlv
fekki cen hortha hald thsera vari sik mz
tolf mana ethe ella bote twa ora or tabm

Balker

vpp hiorthshalsma siælfue Nw han bort tapa
vxa ella ko ella hwaria handa fr thz hals
a han han cy ater fa gialde fullu gialdom
hwart a pti thy su vart ar a pti wæggia
miæzmana orthsom Nw taka dyur fa bort fra
hiorthshalds mane ar siælfuer nar oc fa aflas
traff vari sak lös ffa cy aflastrater gialde ater
mz fullu botu halfue ko a mark vti or hal-
uer bort tapas bote ortogh tapa huth ella lamb
bote fyrra parnga Nw han fa bondans homa
handa varke annars manz thas su snaru sarte
ella stokka laghsdse oc hyrter dothaff ar gil-
dra laghs hyust bote hiorthshalds ma halfgilde
thsem su fa atte ar cy gildra laghs hyust bote
thsn su gildrathe fullu gialdu ater tapa har-
thsinge vxa ella ko han cy ater fa mi ste leghso
sma tapa han vngnote miste ore aff leghso
smo ffri geth ella faar orthog Ratter bonde
hertha smo hwar helder mz hap ella lima
varthr cy lafter ella hyrter vari sak los XXXVI
Fla man hast ella brister quasta aff eck el-
la bryter pors ella tukor kniltsombla
annars manz mark gialde ater skathan oc
a thre markar oc ar han laghslika til wnm

Bygninga balkar

Hwa sa bryter thet ath byaalmanningom hawer ella landz fri alagh massa varthe tuem vrtha bote sex oræ hawe man vrlomba a bya almanning hawer ella landz fri barthe lamegh massa bote tolf oræ hafui angrin vald at hawa a hans vtha vat

VIv VII Vm Ok thet man fa i oya annars tuegghande manz vlagha hwat fa thz vara kan hwa thz fa mtaker skal thz lysa fri sannathe mgc kober thn apti sa eghande ar ok bnthe vat fi vri fa sitha han skal gifua øre fri hagst oc gamalt nøt fri vngnøte getha ella faar ærthog fri kætha half ella lamb fyra pænga løse han ey fa sitha oc vætha til bnthe inna thre symadagha ligge sitha han varnathe a hans sa agthe kan thz spillas ella døya vari skatha hans ey vilde løsa hater ma fa sitha vtan alla eghanda loff i thc øyar han agthe siælfuer man tha vari løns løsn thz as fasen halfua inna æ førra salt ar

XVIIv m Køper man fa aff sotu by oc vraker hem olagha fuandhe gram sino mz sino vtu vraki bort ella sla nthe gen stam oc bøte thre marker en nabor hawe a han aff gramu Mw dylt hen sighe ath han wste thz ey thz dyli mz siax mænni oc vraki thz bort ath sakløso dil han

Kópmala balker

56

cy bort draka ella mitt sta tha bötc siax mar
ber Angrim ma annars fa taka skipp ella and
kuste ella skuarna handa thz hælzt ar doth ella
gluth sik til nokura nyth at ha fria uta ha fri
loss ello legho fri sik ass rættu eghanda uta
han stande thm fo vart fri after thy su skils
i thm fiabalkenom ¶ Her byria kópmala balk

1 Um kósóra kóp fa ella klæthe or skus
n Um gul ella siælfuer kópis or ar fakt
m Um ma kópe vax sakt rókilse or ar flart m
m Um ma gör kóp a torgthe or thz klandas
v Um legho fa laam fa
vr Um vath sat mingh
vm Skeru ma agh vath sath fa up burtha
vm Um burghan

R Óper matth ass adru fa skofiat ella ælo 1
kvath skæpt vapn ella skurim klæthe giort
gul ella silfuer kæst skus or dorat thz skal
akt m wm or vtne kópas

R Óper ma gul ella silfuer ass adru an a n
gulsmithi siælum sinder thm su kópte
ath thz ar flart ma tha taki thm ater su
salde or vam sik m tolf manna eithe at han vis=
te thr cy skunik m vara fakt hanfat eithe bötc

kǫpmala

xii
thyre marker dyl han ath han salde dyli mz
tolff mana ethe alla grfiu ater varth oh boot
mz tolff mr. Gal glwlsmithr salo 1 gwlle al-
la 1 silfre thja shal thz til staz kata varthr thz
shart hafui hlwar sii fangit hafuer ar thz
oshart grfui glwlsmithr homi varth ater sii
kǫpt hafthe oc hafui sialfuer flarth sina oc
bote siax marki han smithr dylia oc vil ey ater
taka flarth thc han saalt hafuer hafui thja
vnzorth thin sii kǫpte mz twem bolfastu mami
han til salu sinna bonda oc both sii salt ar bul
ma glwlsmithe glwl alla silfuer sit 1 hander
faa ath gǫra thz shal shart in vartha takit
mz twem bolfastu mami han sithan thin sighia
sialff alla glwl atre ath thz ar ey swa shart
ater fangit sii han fik kuth vari thz a thera
vtimi sii tha vth varo barna thc smithin va-
ri sakloß oc taki lon sin ffalla thc han bete
thsu fuer oc bote apti miaz mana orthsom
K oper man vax sijt rokulsc sin or flirth
talgh alla himbla a hlwar ma se flarth
kǫpta alla salda thja nafnc hlwar thetn sii kǫ-
pte oc salde twa bolfasta mæn thc shulu vi-
ta an flarth ar sald alla ey barna thc han sii

Balker

57

salde vari sakloß falla thz han bote thre mark
swa skal alla stadha botas sii skarth hittis kö-
pu oc taki thn ater varth sii köpte oc han skar-
vth sii salde hwa som köpe vith hussum bon
dame vtu vtu hans agse bonde thz köp ater taka
an thz mera an til thres köpt ar Angin ma vith
bandame barn ella hion köp göra vtu hans vi
tnisswar sii gör köp vith thom bote thre mark
Ow gör ma köpa thor ghe hswatthan halder
köpe döth ella gwikt klandas thz köpt
wcet engin songomans sin thn klandat ar
fri tha swari hm til hm sii klandathe mz
kwaghna mana vtum bolfasti oc hm binde
torgh köp sith mz köp vtum bolfasti oc
göri sik worthnwssna oc sithan taki hm sith
ater sii klandat hafter oc lete afte varth
sino sii köpt hafter köper ma hort ella
ko ella hswat thz harß ar sii fothe aff ok
kaldas sithan thz fa han köpt hafter tha
skal han affothso hafna sii wp hafter foth
thsy ath angin ma amars offoster vaartha
oc lose hm sith ater sii myt kant hafter
Ugher man aff adru hast stedh vxa el
ka oc hswat thmge thz vara han taker

mcer an til fnral parmgn

kopmala

sam thz vsprik thz skal vsprike ater andiadas
tlw sighsr-thm sii atte at thz spiktis aff hims hand-
varkom sii keegh haf dghe vari sik thsa mz tolff
mana ethe or grifui kvt-leghoma sii ham mark-
haf the/ falz ar ethe giælde bondano sith ater
slva goth sii ham thz took or leghona mz ta-
ker-man aff adrii laam thz skal liustelika hee
foras cy malaam missaras thz skal fullum
gialdom ater gialdas krpti thsy grama vilia
svarna thse sii nar-varo-thsa thz vtlantis si-
ghsr-annar-laan vara or annar cy dghe thm
vrzorth sii lante vtne mz thwem manni skal-

Vn Vndggermapamga in fiuer-thurthi at lant var-
til annars alla adra hoste thsa laggr m
mz thvagia mana vrtmi or-taki ater-vr mz
sama vrtmi drii cy swa vtne til or thm sighsr-
sii inlagdhe at thz var mem rr lagisst a-n
igan vt-nzsff hafui [illegible] thm vrzorth at thz
vra kvt-grinf mz tolff mana ethe gialde thz
in[illegible]-ella kirkiger-ella vald takis [illegible]
kaup[illegible]-thera sama thsa vari thz vatter sol
gthe cy baggia-thera at thsa fax-[illegible] sith

Vn Sater mam vath m me sikvat later-
thz ar-vtinna losere-ella mere-thz gdri

Balker

thz mz vtrm̃ thorggia maria bolfasa lw lãno
-thse vath̃ brinna for-an stampnodagh̃ ar-
wte Brinder-baggia-thera gnu vrlete fri lw
han-thz stialas ella valt-takas tha shal han
til kirkio fara oc thusa after-fira solzrama-
mi bathe after smo oc after thy sv̄ varth̃sat
var dr cy baggia-thera stulith grfuvath̃s sinn

Nw ar stæmpnodagh̃-thes[en] eghandemi ater- VIII
wte oc lösi6 cy ater-tha shal han vath̃ ater
bnitha a thsingeno adro oc-thsrithia bil han-tha cy
vath̃s sith̃ ater-lösa tha gifui thr-vald til bil
han cy-tha skulu vath̃ mata arn vath̃ bætre
an gialdit-tha gifui eghande[m] til swa mykit
si thz ar-bætra elle mere wert ar vath̃ m-
na wart an galdrith ar-tha fulli thsn til sv̄

Borghar ma pæmga for- gialda skulde IX
anna tha gialde thz samu wt han borghat
hafuer ella dyli mz tolf mana ethe[r] han af-
drigh̃ borghatthe falder han at ethe[r] tha gial-
de wt thz han borghat hafuer thwat thz ar
meer ella mina wt han them a skulia sigsr
ennar mera borghat vara af anne mina
gialde tha thz wt han h[a]f[uer] borgath̃ hafua
or dyli mz ethe[r] tolf mana at han

borgar ma for pening

thingmala

Borghatlhe an nkv aer fiam laght Nw sighsr amar æfs
for ma thskv hafuer man borghat oc amar sighsr pæmn-
ga thja fac thin fiam sii borghat hafuer oc
vari sakløs hom bor ey mannj fiam thja giælde
thin giældh ella oc manzens sak sii borghat
hafuer ella vari sik mz ethe tolf mana eyr a
thingæ ella firi kirkio sokn borgath Vtti thz tolf
man hiwat borgath aer ella ey aer ey a thingæ bor-
gath stande a vm vnzorthom smo thin sii borghathe

¶ Her byrgiaþ thingh[illegible] ala balker

A Hwru lagma aghsr varha oc vm hans eth
n Hworu hæræzhøfthingæ aghsr varhaþ oc vm
m Hvm lagh[illegible]ma hæræzhøfthingæ mrto talka
tm Hworu hæræzreette aghsa skriptaþ
V Nw hwm alk aff gialdi sii aff akrmæmgom gan
ga hwru-thse skulu skriptaþ Frodagh
VI Nw vm thingx dagh[illegible]r a halghsa dagh elk-fas-
Vm Nw hwru hæræzthingh aghsr hafuaþ
Vm Nw hwru landz thingh aghsr hafuaþ alhalkø
IX Nw hwru ma til thingx skrapnaþ Dagh no thingh
X Nw hom bor hja til swarþ sii sak gifs vm skapo
XI Nv aghsr hæræzhøfgæ thingh sccm til maz nap
XII Hwru hæræzhøfgæ aghsr-thingh sonna
XIII Nw hwru alkrmæ aghsr mz vtmæ hwda

Balker

59

VIII Nw kombor thsn til thsmgx sii ethvlgaga
IX Nw staʀsma flere ma cnom til thsmgx
X Nw agsh- haʀaʀhöfthsmgc til thsmgx koma
hsvar- thsmgx ella thsn hsanð dom hasficr
XI Nw kombor- bonde til thsmgx oc- bethsiaff
haʀaʀhöfthsmgc lagha doma
XII Nw kombor- man til thsmgx o skal ethsa gaga
XIII Nw vm lagha dagh til staʀpno
XIV Nw hsimi lagh ffald brud skulu takas
XV Nu vm könskuman brut vta draff saar oc vam
XVI Nu vm bolfast man brutb
XVII Nu vm bonde sighs- sik vsökta vard
XVIII Nw vm bonde sakfaldsk- cr- hasficr afradhsl-
la tvdh mc mz sik thsa miattas skal fri homi
XIX thsvni ma skal varia ella falla thsn sii saker ar
XX Nu hsvni ma skal sökas fri brutb sm
XXI Nw hsvni haʀaʀhöfthsmgc agsh- brutbhasta
vpp skera oc for- hsvart aman dom
XXII Nw gifficr kansma mane skild vm saar
ella blodhsvite ella anmar- brutb
XXIII Nw kobor- malsagh sande oc til thsmgx oc
gifficr noterom sak oc vik a- vanda
XXIV Nw hsvni haʀaʀ nafnd agsh- vara
XXV Nw vik man nokra w nampd burakta
XXVI Nw hsvru ma ma mote nampd vardha

thingmala

XXXIIII Nw han næmpdena ey a sættia
XXXIIII wthiriu hoster agher sholdas firi hæræz næpd
XXXV Nw vm wæthingh mote hæræzhöfthingc
XXXVI Nw vm wæthingh mote laghmanc
XXXVII Nw vm dombrutha hæræzhöf ja ella laghmanz
XXXVIII Nw thinu sammindh agher letas
XXXVIIII Nw vm konx wäthi hirin han agher vara

Nw skal man laghma valia thea skal bi[s]kop
cop thz a thingc kiunigha lata oc atta
vtena dagh læggia ath alle maghe homa sin
laghsagho baa til sama landz thingx thea ska-
l biscop mz sik hafua thwaa a klærka vagna
ythan skal almoghin valia siax mæn sin arin
hofman oc siax bönder the tolf mz klærke-
min skulu thre mæn valia aff them thre boa
laghsagha me sin the vilia andsuara firi
girthi ath landeno ar vattaster after the-
ra bæsta samuru aff them threm eghe koc
miger cen talia then gudh hom laghsagh
skyrter oc then han forstander almoghamin
mytta vara olin sin konunger til laghman
val han eghe thetta swara bliua brithe iak
mik gudh hialpa oc the hælgha odama iak
a halder ath iak skal bathe vith fatöga
oc vibua jri alla laghsagha mina allom do-

Balker

60

domom ratto fylgha oc forango aldrigh
a mote samvrti mino oc lagh[s]ri / lagh oc al-
drigh forengia ella forrent styrkia firi
radde skuld vald ella giri ey firi aldrigh ella
pluilia ey firi frandskap ella komskap swa se
mik gricth hollder sii sak sant sigher

ii n Ok skal ma haradzhöfdinga valia thra
skal lagh[s]mathr thinge stampna enom
manath för en thinge skal holdas a ratto
thinge stadh i sama haradhe thra skal haradhe
stampna tolf man slikra the vilia oc lagh-
man siakia thra radde the thratta skulu
komige there / wal lagha aff the / haradhe
boa ther taki komiger eey aff hwilken sum
helst vil oc veet ther sakna til vard ar ey
komiger inlandis thra taki thin haradzhöf-
dinga sii komiger the / hander säter thra
skal haradzhöfdinge sama eth sii lagh[s]ma

m Balker lagh[s]mathr mato firi [illegible]
dom sin gifin komige mato oc böte xl
marka oc minste lagh[s]manz dome sith oc fri the
aldrigh sithan ater balker haradzhöfdinge
vari lagh sama balker haradzlansma mato
gifni komige mato oc miste laan sith oc sic
the aldrigh ater oc böte xl marka balker-

thsmgmala

nær mpdamā mitto gi sm ⁊ gren mitto ok bōte
xl^tr^ marke^r^ oc sætio aldngh ⁊ nær mdh oftare
k kunlkin ma si gter han sōr komit mz fillu
skæliu ath han mitto took tabi aff thsem xl^tr^
marke si ham bōta skal vm ōrtnghs oc xm marke

III Hngin ma ma flere hæraz hōfthmge dōme
hafua æn ecth oc han agh thwar thrith-
nngh aff allu hæraz ræth ⁊ sakōrū aff thse hæ-
ræthe oc hæræth ræthm siælf thsem tvœ kunū

V Hll afgiælde si aff hæraz almæn = ater ær
mgom gange skulu skulu skiptas mællu
almoghan æpter thy si hwar ær ⁊ orth eghan-
dm ⁊ hæræthen oc komigen sin thrithjnngh

VI Kombor thmgx dagh- vpp a hælghan dagh
ella fasto dagh kyuse hæraz hōfgc æ fōrn
thmgx dagh m sliban dagh han vil thmgh hafua
kyuser han ey tha sitin bönder sakløse skema
thr til annar thmgx dagh- kombor oc hæraz
hōfthmge bōte thre marke

VII Hry skulu thmga tima vm aret vara ⁊ hwar-
ie laghsagh sōrste firan tilvndadagh pi-
la til mo vkna fasto annar fran botulf mæssu
til sc olafs dagh thrithi fra mikael mæssu oc
til aduenth ⁊ thæssi tinom skulu hæraz hōfthi-
ge thmgh hafua a eno dagh ⁊ hwarre kirkiu

Dis Komid mand: oprenbar zyche for hindt sagh thz
hesst ver Komd/ vard thr on troysfolde the epr
hend a fyrst troy lag fry fiste/ effterdy sagh y vrtd
or gemyt thes a neste troyst/ thr effter/ gruter hend thz
pa gadyen ved Boglis/ gik hend zy ved the folke thd
pakend/ or Bote effterdy sagen er/ Oc ved lag samen
on mych blod tell ormard/ or Gusser zy vrne ell
Kettesdy tell/ or hind hind my fer sagh/ the fisse pad
den kosh/ or gemyt sem fordy stur eller vd folke/ Ly bid
tellen Lass mist vten: thz sagden som lingbog ved thz
openbarlige vdtrykte Thz Kalles Salsmod

Dru all the sem kinder the my vrne tellband sem the
kinder tell the nemsse vrne sny a sonne troyst the
effter/ kand the Kadmedy hin/ my fullen vtnedy eller
ondr kettesdy/ Laghyg tell Bakne hind/ the stik the
effter dimis/ or slothy vt my lugen hindt sagh ond sagh effter
thy hen er tell/ se thu oerster zy the sem kinder/ eller tell zy/
the hind Kedt tell/ my vrne sem sagt er/ the ned sisken
hind/ effter hengy hesskedge dome Dimis a sagh a Lirst
eller ond/ bota the akedmedy tell mit/ er thz ommer sisk
bota the thy mit or the sem tellband dimis the sallede
Oge: and sagh sem ondr thz kallet vrne smal

52

COZ

1) Jóns Arvidsson (Rosenhjelke) till Lästad, Stadhållare på Kronoberg

Balkar

61

Vm

U

Vm vrattom thinge stadh

Hwndz thingh aghsa halbas swa mangh
Aff fórsta skal vara manadaghin næste æpte
thiwaghinda daghs nika ammar manadaghin
næst mithfasto simmadaghs thyrithia vm mana-
da daghin æpte sit pathars daghs ffiarthia
vm manadaghin næst æpte sit michiales daghs
or hwar laghmanin skal thingia een thith vm
arit i hwario hæratha sine laghsaghin thil
han optare vatthe sialffier or thio hymse thz
fiorta natto fór an han thinga skal

U Hær ma til ammars tha skal han hæem
til hans fana mz thwem bolfastu manom
stampna homi til thinge or sighia hwat sak
han homi gifier hombor han til fórsta thinge
ammat or thyrithia at swara fini sik mz laghsu
ella laghsabotu thz ær val hombor han ey or
ey forfak vtne hans tha ær han sakfier with
threm markin fini thriggia to sina or hæra
thinge næmpne gestan tolf man hæ in til
hans taka vt thire markin or akærande hære
til hans aff myo acth thingh ammat or thyrithia
hombor han til swara forfallalöt tha vare
fallin til horoth sahtena or hæra hóf ge na
pne til tolf man mz sialffwm sik or han sman

Þingmala

Xm Nv hombor mā tel ſuara þin ſit ſaken
agifo ſma lagh þingom vm þon mall
ſii han agifr han bnda tel mz vtmi ſii forra
laghſbotme ſibx þin ſii hare orbar ey ellev
vnl ey hſomi mz vtmi bnda epter hæradzhof-
þinga doma þa vari han ſakl3o ſii ſaken
gifo oc bote þre mark þin ſii akair oc va-
ri aldngh gilt for-falz vtne vta cen tth fi
Xm Nv agifr ey hæradzhof þinge vi ſamu maal
þingh hſeem tel mamz nampna atſ takii ſi-
ri hſomi for an tolf man hafua þz vm bytnat
ſuat han ar lagh ſtæmpder oc lagh þingatth-
ella ey oc all forfalz vtmi ſuari vp a ſama
Xm hæradzhof 3e agifr þingh þingh þz vtma
ſokia 1 hſuarom þingx dagh cen ſkal
þingx ſtatfr vara 1 hſuario hæratſe hſuam
ſuonda dagh ſkal þingh hafuas a ræctom
þingx dagh þy atſ cnaſta ſkero ſmo atſ
homigx bitſ han homa ella homigx bræff
hafu aldngh þingh gilda tel ſokningh el-
la tel talan vtan cna 1 vkunc
Xm Nv han þin ſii hare orba bnda mtfr mz
vtmi ſii han hare tel oc ey a þin þingh

Balkar

Dagh ham fa ſwarr oc ſin bruthſſe nc ſiui ſik
thſa ſkal ham næmna ſinn vrtmc oc a næſta thſm
ge Dagh thſſr æghr barthſe vrtna oc ſwarna v
tan ſkan fa ey ſwar ſör a ſiette thſmge thſa
ſkal ham a ſama thſmge barthſe næmpna vrt
ne oc ſwarna Mw kan thſ vara Buſe maal
oc ey vrth vrtn ſmaal oc thſn ſin kiæris til
bruthſſe ney thſa ſkal a thſmge ham ſwarar
a lagh ſin fæſte oc ganga a thſo thſmge thſſr
ar næſt vtan ham ſwarar ey vtan a ytter
ſta thſmge oc göri barthſe fæſte lagh oc gan
ge ella vari ſallin/ oc alla ethſa vrtmc ſkal
man ganga a vartan thſmge ſtadh oc a var

Alle kombor thſn til thſ tan thſmge dagh xmn
mge ſin ethſ vil ganga oc mal ſegia oc a fremder
kombor ey athſ ſtafna ethſin ella ar thſ xxiij m
oc vil ey ethſ ſtafna gange thſa dömbe ethſ ſin
oc vtn thſn ethſr lagh ſkipa gangin kan no
bor ſithan thſn ethſ ſwarla vilia thſa ſkulu
thſe thſ ſwarna athſ ham laghſkipa grengen ar
hafui æmgin vald thſn ethſ atergiua vtan
komiger vnder ſiaelfue ſamnd vithſ ethſ balſ
ma talu ſma a thſmge tombor atergiadro
thſmge tala adra thſ ar tuæ tala ſkw kan
mæ mane thſ varia ham ſiax ma vari ſak

thingmala

lös falla the han böte siax örta mal segh han æno
cen sampnm sithan skal han mz samn-talu sit
a förste thinge haf the varia sik ella falla
hlvat thz är hälder til talande ella svara :

xv Nv stampna flere man (De vari lagh samn
enom til thinge än een man vpp a een
thinge dagh tha skal han them först stamp-
de först svara oc sithan hlvarnom æpter
thy han stampder var for-thy ath cy ma
cen man mere än eine til-talu a eno thinge
svara oc cy een vtä a enom dagh/ nv sighr- gagn
hlvar sik hafna forra stampt än annar
tha agher-hæraz höfdinge them först-nath
göra sin höxta hafuer hærona oc sithan hlvar
nom æpter thy sin hærran är til

xvi Hvar thinghs dagh æghr-hæraz höfdinge ella
then han hafuer sin dom / hander sat til
thinge at koma a nættan thinge stadh ella
böte thre mark oc akærande oc svarande
hafui samna vrzoth a næsta thinge sin the
skuldu haft hafna än hæraz höfdinge hafthe
a thinge vart sin thy at all lagha vtlne
oc ethy skuldu æpter domi göras

xvii Nv kombor til thinge bonde oc bethis aff
hæraz höfdinge lagha doma svaran han sik

Kongelige Bibliotek

Balkar

63

cy vrta lagh vm thz maal tha ma thz vpp sæ-
tia oc hiæxa sik vm til næsta thmgx dagh
tha aghir hæraz hǫfþ hom lagh dǿma ella
bǿte thre mark vtan fri thinge sware mz
ethse sino ath han cy lagh veet vm thz maal
oc sater vpp vndi laghman sin XVm

Nv kombor man til thmgx oc skal etha
ganga ella vrtne fylla gifuer malsegha
da lansman oc hæraz hǫfþ hom vpp thn
eth navi skva gildir- giorm ethr- su gangin
Nv skal them ath sighir- annar gifuut vara oc
annar cy kerti thz siax mæ tha a thmge varo
sylvat thr- er sant- kom· Ok gifs mane sal sam
skal vænas ella fallas thr- gærningin gior-
this oc thr- bǿta su han baar vtan han vndan
flyyr annar stadh sithan han gærningena giorthse

Nv a sylvar mæn skal stæmpna adhin XVIIIm
er han vtan hæraz oc innan lagh sagh
tha skal han stæmpnas fri kirkiu sokn a
skalghom dagh til sware at koma epter thz
at han laghsliku stæmpder var er sa vtan
lagh sagh oc inna vikis hafui siax vikna
dagh til sware at koma oc stæmpnis a su

Nv varthr- ma lagh fal- for er sakt
der fri brigth sin tha skal masegha de XIX

20

thsingmala

til thsingh fara oc hæræz hoſthsinga til si-
ghsa hæræzhoſſe ſkal homa a thsinge tolf
man mæſna thse tolf ſkulin bondamo gan-
th ganga the ſkulin loſa oc ganganda fa
kot miata ſinz ey thz tha ſkal borg oc hø
a:r thzta i thi ſin laſt oc bondin vil ey vpla-
ta ella vpkæra tha bryte ſaklöſt dör vpp
ſinz ey thz til tha ſkal hwe hanæ miata
ſinz ey thz til tha ſkal vm ſorth hanæ ſinz
ey hon til tha ſkal miata i lo thingin a:pter
thy the tolf ſighsa thz bygd ſwar ſorth maz kot firi ſakora ha ſin bon-
dæ vald aterlöſa ſorth inna thry aar a:pter
thz hon miatin ar orka ey han löſin tha ſiæ-
der inna ſama ſtæpna dagh han thsingh ſa-
yld ſin hona ha ſier oc ſla arfkit aſt löſis
ey the ſorth ater inna thri aar ha ſin tha thsin ſa
fangit ha ſier oc ha ſin angin the ſorth op-
tarmeer kiwatha ella i byrdh löſa a:ſwa
thiksla bonde ſakin ſwa thiksla ſkiptis hus-
trina kuthær fra bathe i ſorth oc löſorom for
warthar hwſſin oc fallis bonde ha:rna ath
laghin ella varthſe til birndin bötæ bruten
21 xx Lo bryter thsin vrth aſt hæna goz
borda ſin arfkit ha ſier vrthin ogh ſa

Balker

64

1 adhsrii sakii an drapp saar oc vlaa sii fór-
ar sakat thsa aghsr bonde til hans tala a thm-
ge adhsvo oc thrithio hombor han a thmgh
oc hurthsr rathe firi sik standande vzorths fi-
ri hom hombor han a fiarthsa thmge thsa
ar han falder sik falle siakfier hlvana bo-
ot a'pter hurthii bota aghsr ar han cy bolfaster
thsa laghsthmge thsr sii gerningen var gór si-
than han ær sva fellder thsa ganga hanum til
bondans aar firi mark hlvana sii han saker
ær aat a' fórstime oc srithan til komigx oc va
ri sakl6s firi harathse kan han borth lópa
mathan han ær time mz bondanii thsa vari
saker ath thvem markii sva apta han gór-
thz oc vari thy langer eet aar mz bondanii
Ww lóper thsn man borth burthiim ær thsa
kan bonde han vlia ater taka o combor a'-
toma a thsn man thsa vari thz ak wgiit vta
1 drapii dozdrap ligger 1 xx mark til thsw-
skiptis oc taki sin skatha ma at sakl6sd vil
cy bonde han taka taki thsa lansma oc bon-
den vari sakl6s firi komigx mane ær han
bort lóper mathan han ær time mz bondan
hlva sii thsn legho drængh halder sii bort
lóper fa fram thsn bonda han legst hafier

Thingmala

bôte siex ôra bondami a första thinge oc swa
a ödhro oc thritthi thre mark til ssuptis a
hswat them mane göre ella sa göra far vari
i fiorles manz botum

Vara n

XXI Nv kan bolfaster ma wlagssii thrytia ærul
siælfsier amdan sitia vari swat sak thz
hafz ær bil kan siælfsier wt göra vari sak
lös vil kan ey thsa lagthsömda kan wæra mal
segthande wt sak sina oc sökie til fiordra bo
ta mz hæræz höfdha oc hæradhe sino taki swa
thera lithe sim sii i sahume ägha oc alt thz
with sokis ass bondano mz dömi oc skalin
kan ater dömas thsa grisin hwar thz ater
kan took mz swarnd ethse oc vari sak lös
fri vtan botene fri thy thz took ey mæth
dömi oc skalin

n Nv sighsr bonde sik v sökotan vara hæf
XXII ani thz mæz mæn Valdh vita mz ethsa sin æm
at thse ey mera miartet hafwa æn bristen
hæfsier bonde aswat ella tian var till
XXIII Nda sinne mz sik thsa miatas skal fri ho
mi thz skal vtan mæth vara ägha oc fæ
i boo ella ær mlagh fæ ella bosagæ fær mz vit
mi sanna komit alt skal skiptas ymdi
XXIIII Hwar man skal sökias fri fy: mæth

Balkar

65

vthi sin hwar thz arn inna ella mer thza
aghsa innazmä i garth gangta oc miakta hw-
arom swa mykit hsan i sak aghr oc lati
mansegh hander birth giar vara thr tolhan
Hwar sii tolf mä skulu / vilk sin lit hafua
annat wardhan vita oc annan fridan oc XXV
göra thz thz ey a sama thinge bötе hwar-
thera thro mark vta thz tolf i hom igxnäf-
stom nämpnaz thz görin sii thr staar i al-
lom vrtinu nämpdo oc ethom skulu bolfas-
Nw ma hwarz hofgz birthkaffte mä vara
lä skara mote hom igx bresic ella bi- XXVI
thi kom stulit vardhr i byggdh inne wardhr
draps giort ella mä inne taka mz annan
manz kunni ella kona wald taka ella var-
thr man taka aff kirkio ella kirkio gar-
thz thn sii frith atte thr hafua Nw kan
hwarz hofgz birthkaffa vpp skara sin i hua
vn fiarthingi thn birthkaffe skal fram
ga oc ey ater ey skal änkia birthkaffa
bära vtan hon hafuer son aldre än fämta
ara kombor birthkaffe i östan by gange
vth västan kombor sinnan gange wth
norrthan alla aghsa birthkaffa bära bonder
brytia landboa hwat thz arn fraffe ella vfrel

thsingmala

Nw fa thz sighsa sela sighr- arma birth
hasla ok hörna vapande armar ey haf-
thsn vrzorth birthhasla vilfram vrta
Hwa gipia mana vrtmi gange swa thz
eth sit adstra hwar birthhasla buller ella
fadher swa atheey hombor thsingh mote
fimmge birthi böte three mark swa sim
buller ella fadher birthhasla mote hanez
höfthsinga ella laghsmanne böte three örn

XXVII Nw grifuer lansma mokor manc skuld
sighr at han hafuer giort saar ella
blodwite ella sthuat sak thz hakar or si-
gher han hafua hemeliza böth with mal-
segha dan or han sighr ney hafuer lans-
man thr sin vtne vil aff thwem bolfastu
wathu them thz vilia swarna at thz var
fort or skar skutat a sama dyghe hafui
sama vald han vtthr brinda sir malsegha-
de or malsegha de hafui forgiort vret si-
ne or thsn brutit hafuer böte bathe ha-
mothe oc homige orka ey lansma thsem
fimy mwarn saghsth tha vari sakloß

XXVIII Nw hombor malsegha de til thonder
thsingh or grifuer adeliz sak bander
or vil han ey laghsokia soke thz lans

Bälke

man han sii för ær sakit oc malseghande
hafui thær forgiort sin ræth XVIII

Nv vil homiger næmpder sina scya tha
skal hæræzhöfdinge næpd næpna tolf
mæn aff hæræthinno halfft höfmæn oc halfft
bönder them sii vithr dcloma oc hæræzma
sighna ja moot han skal samda mæn j næpd
næmpna ey v samda mæn oc ey vithr dclo
mæn oc ey the vilgodhe æru hæræzhge skal
sialfuer j næpd vara oc ey æmæn hans stadh
vtan han forfal hafui sii för æru saghsth
Nv næmpnis mæn j næpd thin tha ær a thin
ge stænder oc vil ey j ganga bote VI mark

Nv thin sii hærra vil ella thin sii swara XXX
vil hafuer makan vilbodhan vara aff
them sii tha j næpd sitia tha skal han aff ga
ga oc æmæn j hans stadh sættas swa læn
ge thz malet stendz hlvem thæsse tolf var
ia ella falla thz skal stunda oc ey æter gan
ga the næpd ma ængin mote vathna för
vtan han vathn för æn han sworet hafuer
oc ey eth mote ganga oc ey næpd mote næpd

Nv vil ma a mote næpd vathna / ganga XXXI
för æn han sworet hafuer tha vathn
malseghande mz siax mark oc hlvar næmp-

þingmalla

þa man mz enc mark vnder homigx samnd
at þsletan þapar nampden þa bote tolf mark
taki sex mark homiger oc siex markmalsegh-
sande þapar oc malsegh sande þa bote
þan siex mark taki þre mark nampden
oc þre mark homiger alla vitnisman firi
homige lagismæne hær at þe alla hæra nam-
pd þe skulu swaria um all þe vntne oc
bitha sik swa giti hialpa at þe vnka
vitna rath oc sanit um þet ta maal ginga
þæssin vtne gter firi homigx dome þa
bote myo mark til þræskipti oc varþe
aldrigh þingx bari alla ethis bari oc he-
te skamdamæn oc ey vitnisman fastin oc
standin vtan kirkio oc botin kscop þre

XXVIII Nv þan nampdena ey a sanna (mark?
sik wem siu af nampdene varia vari
varþi. sik wem þe falla vari fælder siu
an þe tolf vnka sik warte varia alla falla
for an þz þingsit at sitit þa bote sik war-
þin nampdena ar þre mark til þræski-
pti homige malsegh sande oc hæraþe

XXIX Nv þer tima þæsse nampd skal haf-
uas þa skal homigx foghæte halda
hostin firi þem sin homigx dom hafuer

Kalleer

67

mz atta hæsta oc fiui thsem hanꝺ dom mꝛg-
le hafuer mz thsvem hæstu oc hæraz hǫfꝺ-
skal halda hostin for lagmannum mz
atta hæstu oc fiui næpdene hlvarom hof-
mane sua næpdene sithr mz thvem hæstu
hlvarom bonde ecn hæst oc thsr fiui aths
hæraz hꝺ skal thsn hostin halda tha skal
han vppbæra allan thsn hæraz vath sua fal-
der tha fiui thsc næmpdena hlvar 1 smo
hæra thsc dǫmir lagmaths ella hæraz hꝺ
dom/ vil nokor moot hǫmi vatha tha
skal han vatha a sama thsinge dom gǫrꝺ
ella hafui ankte vald sithan vatha ths-

Vathsar ma mote hæraz hꝺ a moot XXVIII
tha skal ma vatha tol ora oc hæraz- 35
hostsinge thsr mark vndi lagsma tapar
hǫnde taki hæraz hꝺ half mark at mal-
egsta vath half mark lagsma oc ha
ff mark hæra thsc tapar hæraz hǫfꝺ ta-
ki bonde mark adsira lagsman thsrith
hæra thsc Mw vathsar bonde ella hæraz hꝺ
mote lagsmane vathi bonde ella hæraz-
hof hꝺ thsr mark or lagsma siax tapar
bonde ella hæraz hꝺ taki lagsmaths
mark adsira liomiger thsrith hæraths

lagsma

hǫghatte mz fam hafth

thingmala

Gappa laghsmanna taki thessi vaethnathse thwa
mark thwa homiger oc thva hæraths

XXV 5 Hwa sum brutar hæraz sga dom bote thre
mark sum laghsmanz dom siax mark
thæssum maal aghsa a hæraz namnd sitias all
ogóra oc hógsmale sin a thing ganga ella ba-
the a thing oc goz all morth oc morthsgiald all
vaan thvat thse arin hógsthre ella lagsthre all
dom kunnigh bathe laghsmanz oc hæraz hs vita
thón til homigx namnd liggia

XXV 6 VI Komiger agsir samnidh leta han ma ater
bryta alla skrivitsokner oc alla vpsok-
ner oc lagmanns agsir laghs skulia oc engin
agsir awrsaker bóta oc engin to[r]varsamasak
XXV 7 VII Nv thessi thrir homiger vil siælfuer sinn
rætt vara thingh halda vm alt riket el-
la ella thse sin hanum dom hafua tha skal ho-
miger ella thse sin a hanum vagna arin thæt
homnugha i hvario landz skapi siax vikn
forra an han them halder Alle skrivin ko-
ma til thses at hava til thera sin them haf-
ua kvarans giort a forsta thinge sithan ko-
migx bref arin vplæsin ella a kirkio stapna
thar ey ar thingh til oc thse sin ey tha hava
sin mal sakt tha skal an bote domar vm

Høghsmælis balker

68

thsc saker ar thsc sinne vtan thsn sii a hand
ar til sware Nghsr oc komiger alle mæn
mz sino bresse hemmingha nar han vil thsi
sama vattara thsmgh hafua oc hsvar siem
thsa ey komber thsa skal komiger alla thsc
sii hans doom hafua ey thas sthsr dома
vm allmaal som ar salt swa siem han skal
fuer til swares vare Vtan hsm san forsalga
fuer

Hær byrghas høghsmælis balker

I Forst vm morthswat heldr ma ella
kona thz gør ella mor the mz villa sino
II Vm sthsr ella mothr draper barn sthsr
III Vm fathr ella mothr drapi barn mz vatha
IIII Vm ma talir tua lagsgista kumi ella koma
V Vm ma ella kuma vartha mz troldom finn
VI Vm kona ella ma forgør sinu barne sino
VII Swa sii vr sir hær a motc komer ella vr kicsme
VIII Nv vm ma sethr a fosterland sithan
vthlandzman oc bar afvagha skuld a motc sino
rattum harra
IX Nv vm breyti molnare trosskyldogher sluc
ella skussu sin vatta harra ella husbonda
X Nv vm man satter eldi skoc annars manz
mz vilia oc vil birena bathe by oc bonda

Högmålb

Högmålsb

xi Nv vm tholka saka hinni ma skal
varias ella fallas fro oc varthr bar oc atiki
xii Nv vm ma ella kona bar forgaringa adh
m Myrthr mathr man ella kona ella hlvar
1 sii myrthe ama oc laggr a lón oc bar
fiælster tha skal ma stæghla quino stena
thz skal hæraz næpdm thr sii morthrt gior-
this imma han ella kona vtu samna ella v-
samna oc hæraz fc hóf the ethim oc sithan
hvarr hlvar sins kæstom sii ethemi standa
Ella skal hver all morth oc lönmal hiff
ii Væper ma ella kona firi ganger vara
mz vilia sino ella myrthr barn sithr he-
thrit ella cristith ella barn fathir sin ella
mothr sina hlvilkit thera thz gör tha skal
han stægla oc kumi stena a thz ær allum
vppenbart Nv hlvem tholik sak vrtis oc ær
cy vppenbart tha skal han væria sik mz hæ-
raz næpd aff thy hæræthe giærningin gior-
this imma oc hæraz fc hóf the ethim o sitha
hvarr hlvar thera sins kæstom sii ethemo
standa vars han vari sakl6s fælz han tha
skal man stæghla oc kumi stena Nv thera
sii drap ella myrthe mz vilia skal mistu

Bæther

arff thz dötha oc swahan6 athlägger thy
at angin ma anna til arff6 drapa

m Wan thz er af vatha til kumit tha
d böte sii j drapamali skils konunge tha-
ratthe oc malseghanda thwgildi6 böter oc
miste hlvarte liff ella arff fri vatha thinna
thz skal hæraz næpd vrta hlvat thz var mz
vilia ella vatha giort

g Ganger ma fra kunnu sina laghs grift oc
m fæste sik athra komu laghlikua oc hæf
thar mæthin hinn lisiuer sii han förra mæth
laghsii hafue fangit dæthir thz skalikia
lect mz oppinbaro vitni til hans oc kun-
kiona rät hafui förgiort lisiue sino oc ko-
na samlecthan hon gör thz han skal halt

v F Orgör mathr mane kuggia oc kona stena
ella kunnu kona komi ella mane mz vol-
dom ella androm förgerningom swa ath hon
ella han för döthaff miste liff fri tholke
gærningh than skal staghla oc komi stena
biti thz mz hæraz næmpd sii för arfakt

vi F Orgör mathr ella kona strubarna si-
no vilbarn sino arff æghna vari laghs
sanni vm lisiut oc stande vm arff sii laghs
bokum sighir

Högsmål 6

VIII. Hwilkin sin æfterstar hafwa mote komigh
ella ribens skarra ella forsato göra
skan unkskan drapa ella fänga ella gör no=
kins wakgærninga ella wrattsmz breffwm
rattsin giærthin ella hialpa thsa ægha=skan
mista lyrth oc göz oc kyff wm skan sangin
warthar mz uppinbara gærningh Nw ska
skomi thz ta vitas oc cymz uppinbara ger=
ningh sangin warthe stande thz til komigh
namnd or sidhan swari hwar thera sin e=
thermi standa sino lastom sin sigh ok ethe
thera falla the skan haffwi forgiort allo thy
sin för ar sakir wari the skan vari sakløs
Ok ar ma lethe a fosterlandh sit skar
IX. Nwtsiarzkan or hær bann anoghan ski=
old mote sino rattom skarra oc skiar sins
eghin fosterland vtan skan følghe them
komigh rat komar til ribit thsa haffwer
skan oc alle the mz homi wara forvarkat
bathe hafwe oc göze vnder siromina Riwar=
liksa aghande Nw um noktin vtas thoh=
fim sak oc ar cy uppinbarat thsa skal ko=
migh mænd skan varia ella fälla kwars
skan vm sakløs fallis skan miste bathe kyff
or göz

kyff oc göz or kyff

kyff oc göz or kyff

Balker

70

IV[m] Nv ær bryti mølnare ella troskyldogher
skuen ella hussins draper sin rætta hær
ra ella hws bonda ella hans hussins or var
thær han fangin mz samu gærningh ella
hon tha skal til thingy fövas or thær ma
nl stæghis dömas or kona stenas æn hon or Löst
thz gör / orth or lösöra thera sakir skuli
til thwaskiptis ganga taki ecy lirth kom
ger anna malsceghanda thrirtha hawath
su gærningin var gör / nw hwar tholiun
sak vtis mane ella kom or ey ær oppin
barlika vithær takin tha vari sik mz ha
væz næpd thær gærningin var gör / or ha
væz hösbe hösthe ethin or sitha skuæri
hwar sins læstom su / ethemi standa bi
tha sik swa guidh hulkan or halghado
ma su han a halder ar han ella hans ko
na drap ey sin rætta hussbonda or thy ær
hon ey varth liff ella goz mista kuæs ha
ec sakløs fakir han hafui forgiort allo
thy su för ær sakir nw thin su drap sighs
thz aff natha vara til kornet or ey mz vil
ia sino tha skal ræto arfno han thwagil
da ater or ey liff mista or komige or ha

Høghsmals

rathse laghsa bøtlss-sti ⁊ drapama sti skilo
or ey mein thz skal hemez nampd vrti sti
for ar sakt hlvar thz var mz vatha clla

X Ater man clath ⁊ hlvs annars vtha
manz or vil brœma bathe by or bo-
da. brœmar vpp hlvs clla flere clla gauth
allan clla by varthr takin mz blœsande
mine oc hrinnande brande thama han
binda oc til things fora. Ethan aghsa tolf
mæn affharathens skuthsa oc sammindh le-
cta vin thz maal bæria thc han bøte thn
firitigi mark sti sakløsa bastathe oh bæn
th or hafui ey forgiort frith clla bol skrip
te fralla the han thsa bøte akt thz han a-
gher til thræskipt. taki ey kirkiu kromi-
ger anna malse ghande: thrith harath
oc a bondami forst ater gialde skatha
sin oc vrti bonde siakfuer huru myken
skatha han hafuer fengith kunz ey me-
na at. thsa aghser a bondin sikt forst fi-
ri sith hafua oc thn skal ⁊ bale brœma
brœnth hafuer siri bondami

XI Nv hlvcin thsolik sakt vtis mane clla
kromi oc varthr ey takin mz sik tre

Balkar

Xb

haræznæmpd thr germgin giorthis man or vari saklös ffælt han gældc forst ater alla skatthan them sii han fik oc a firitigi markæ til thræskiptæ orkar han cy bötta oc skathan ater gældanma næsta threlandz thingh sithan han laghs fælder ær tha aghr han ogilder vara firi allom hlvat thz ær hælder matthr ella hona til thæs at han hafuer ræth giorth

X

6 Bær man ella hona forgærninga mænc varthr bar oc takin tha skal hona taka oc i fiatwr sætia oc swa til thingx fora oc the samni forgerninga mz hænne thz skulu tolf man vrta at hon hafuer the forgærninga giort ella cy bæria the hona vari saklös ffælla the hona fælli til xl mark til thræskiptæ homige hærathe oc maskegh anda lzan thr nokor hafua thr aff döth luttth oc hæris sitha vrti thz oc tolf mæ væria the hona vari saklös ffælla the hona tha agh hona i balc brima oc löfora hænna skiptæ oc arff winga hænna takin forth æpter hona bitis thanc thz bötc swa sii i drapamalc skals

Drapmal

Thessum maal sii mi æru sagdir æru vrbota
maal sii firi ganger ba'the liff oc goz. hvc
thotik sak vitis tha skal lagmathr oc
landz næmpd. hæra zhöfdinge oc hæraz næpd
them væria ella fælla sii för a'r sakir oc
skværia hvar sin s laxtom

Her borgar hias drapmaal mz vlia

I Först vm skalmathr hobor mana mællis
oc dræpper hvar thera anna garingh
II Nw drapma anna oc fangas a færske
III Vm arfric thas drapna drap draparin
IIII Nv vm draparc varthr drapm j væriande hand
V Nv vm draparc rymer mz hvat skalin ha
aghir dagh hafua
VI Nv vm draparc vrlcy til skvar6 homa
VII Nv vm firithlöd ma sithser giar oc vrlcy ryma
VIII Nv vm nokor vnl draparc væria
IX Nw vm nokor ma vnl drapari væna aff
them han j handom hafuer
X Nw vm nokor dyrfuis taka losn fin drapara
XI Nw hvar skalin draparc ma firi homigh
homa ella hans ambis ma oc aghir hans
mal prøua latta.
XII Nw vm draparc böte malsegiande hvar

mz vnlid

79

XIIII Nw vm dr-apare vilcy bota vrtis mal-egsada
XV Nw vm lons drapans dax bff frithz bff
XVI Nw æruthæsse vrthsmingx varh
XVII Nw vm lot lamzhar ma drapma mrikis
XVIII Nw hsva-si frithslossa ma halder
XVIIII Nu hsiru ma skal drapara til draps bmda
XX Nv vm ma tak- ora-tta drapara oc varthsr
man sakloss dømder gora
XXI Nw vm thn si drap vtis ma sma wrskyld
XXII Nw vm hals bana booth
XXIII Nv vm dr-apara dor-sor-hsa lagh wmm ar
XXIIII Nv vm dor-sthan hsan lagh wmmy ar
XXV Nv vm drapare dor-sor-ar hans daghsvtc ar
XXVI Nv hsiru botar aghsa botas apte dothan
XXVII Nu vm ma bidr-angin til drap mma nat
XXVIII Nv vm angi hæmis oc angi varthsr-lagh-
hsa til wmmy man nat oc aar
XXIX Nw vm dig dulghsa drap
XXX Nv vm varthsr drapm j dyrom clla i skano
XXXI Nv ar hona dræper ma dyghsnc
XXXII Nv ar hona varthsr-y fangi mma dagx oc
XXXIII Nw vm drap ma clla hona hsimi ma skal
them j fangilsom hasva oc goma lebma
XXXIIII Nu vm præster clla anar-hsarker drap

Drapmal

xxxvm Nw vm laklagan draper kfarkt
xxxvm Nw vm laklman ella klarker drapne varthsa
oc ey rattan malscande ar mlandis
xxxvi Nw vil ma vtta drapp saat oc bööt
xl Nw vm löskker ma draper man
xli Nw kan löskker ma göra affhigh ella
xlii Nw kan löskker ma skeno göra
xliii Göra ma forsaat firi adhrii i hus a skini-
li ella adhrii skinulii oc varthr thz matthr
drapin
thr ma drapi
Nu bintr komiger ledhingh ut oc var-
1n Da lombor skiaknatthr mana makli
drapp hwar thera anna thr ligger ma
gen mane oc bötin baggia thera arfia ko-
migx rathsatta ortnigh oc thratta mark
n° D draper mathr oc samni leeth haratthe
anna oc fangas a farske gærmgh vi-
thr likrith ella a farskom foot a sama dagh
oc dygh han giærmgena giorthe thsa gifin
kiff a mote lifue oc hafin hwargh fritt
vtan i kirkio oc klostere swa frampt sin thz
kan prohias ath han giorthe giærmgena
mz löst oc vtta alla kiftz nöth oc thz ligge
til haraz nædhme thr sin germgi giorthis61

Balker manz vilia

73

for an ma hiff aff hom taker m

Kombor thæ manz næste arfne sii dræpi
varth inna dagh or dyghn or dræper
han drapari mz enne brædhe vta doom
tha bote han or faste sii annar drapare
vymc cy landh or cy hiff miste bote hom-
ge atta ørthighin or thræta mark samm
b Kan thz swa vara at nas leeth hæradhe m
Kte arfne thæs sii dræpm varth ella an-
nar ma vil drapara hmdra fri giz skuld
ella hærra birth ella or thæs sii hæradhe vm-
birzma ar or varthr drapara dræpm
varande hand swa prøvn hang maal
swa døz sii qlinky or dømio æpter hærthi
smom or ligge ogilder or bøtis ænkte fri
han malsegihanda komige ella hæradhe
v Uarthr han dræpin adhri slindi vtan v
varande handh tha bøtis fri hom fil-
ler væter malsegihanda komige or hæra-
dhe or thz skal liggia til emna hæraznapd
r Rymer drapari in til kirkio ella kloster vi
ella annar stadh or varthr cy takin
a sama dagh or dyghne tha skal hæraz-
hof gc genast birthskafla vp skæra or thmgh

Drapmal

ſtæmpna oc thſen ſii germgana gior thſe komſ
fologſſr til ſſvars hæmis ſkan germgena
ella varthſr lagſſlikia til wmmin thſa agſſ
ſkan manatha dagh ſkafna ſſri komige oc
fiortan natta dagh ſſra komige fara oc cy
langer vtanſkan komigx nath nyte ſkvar
ſii gör germgh a ſkan ſinna thſen dagſſin haf
mi bvrtith ellſz dræth

VII Nv vil ſkan cy til ſſvar koma a thſy ſama
thſinge thſa ſkafni malſeghande ſama
vald ſkan til drapo bmda ſii ſkan til ſſvars
kommi vare oc ſkafni engin dagh oc ſkvar
ghſin firth vtan j kirkio oc kloſter

VIII Nv ſnæſſr frælsloſ ma ſkvar oc vil cyvy
ma oc malſeghanda forma cy ſkan tæ
ka ſigſſr thſa til ſkæræzhoſſthiga oc komigx
ſamſmanc thſe aghſa ſkafna fanga lata mz malſſ

IX Nv ſkino nakre man drapara eghandſi
vlia varia ſiri them ſii ſkan fanga vl
la æmbitaſ ſkino hemc ella ammar ſtadh thſa
vari thſz tvaght thſe göra ſii ſkan varia
vlia oc akt thſz eghit thſe ſa ſkvat thſz ha ſſr

X Nv æi nokor man ræt drap ella ſaar
ne drapara aff them ſkan fanght ſkafna

mz vnlia

74

thsn thsolikt gör hsan hafuer bruthsk ko-
migx ethsgöreth

Xn

Nv a hsvar draparc varthr dagh hlika
fangin hsva su lösn taker thri hsan
gifui komige lösn or a furingi merki hsvat
halster mal segh sande kan sma ella hsvat ma-

Xm

nb konbor for komigh enc thsz halztar
ella thsn sum ambzma ar hsanda sic-
ulke sma garninga tec thsa hafui hsan dagh
til hsanō or fra su för ar salit komiger
dagh-homi breff gifua thsz sama hsarith
su gerningmaar gör or ath sanni thrfuc
cen ma til nafna thsn thsr skal nar va-
ra a komigx vagna at thsz mal skaliha
prōuas of hsaraz hof gc or hsaraz nafd dagh
mz homi gör liha at skiotha hsan thsz prō-
uas ath hsan giorthsc drap nödhör or mz
rante liff nöth thsa dagha thsc for nafde
böter laggia mal segh sande su thsc vnlia
fri gurthsn an swara or komige sinō or sua-
thsa thsa6 döthsa bruth mz hsvar skul hsa
thsrengde draparin sik drapa skuno
thsc for nafde thsz prōua mz fullu skalu
at hsan thsz drap othsrengh sder giorthsc

Drapmal

tha aghta the malsegthanda ey bóter-leggia
vtan ryme tha drapare landh oc fac aldri-
gh frith för en han bruthr oc gifuer swa fil-
la bóter sin malsegthanda nógher aa

xvm Nv hafuer han bóth oc malsegthade bi-
thr fire homi tha aghr homiger homi
frith gifua ella oc hans ambitzman thin
tholikt homige vald hafuer at han ma ho-
m frith gifua oc bóte thr epter homige
atta orthugher oc xiij mark

xvm Nv vil ey drapara bóta tha aghr han
ryma ribit oc ey fa frith för en ha
hafuer bóth malsegthanda epter thy sin
harazhóf ge oc harazna pa hafuer homi
dómpt oc sithan gifuit homiger homi frith
or han bóte homige atta orthugher oc xm
mark oc samlecth harathe tha aghr
thin sin homiger ella hans ambitzma til
satter prófua hans bff oc skall vm gér-
ningh sma oc epter thy hans frith satia
sin hans maal ar til komit oc homige rat

xb Nv aghr ey homige rat / samlecth
hógher e satia en atta orthugher oc
xm mark oc samlecth harazdagx breff

m3 Bilka

Lösas aff komige kanzelaar frihalf mark
fri3 bff fri mark the bre[f]fm skulu a swe-
skco stripuas or alf ammr bff su doma
röra Faar han ey bref aff komige or varth-
han dræpin sithan dagh[m] ar lyte tha lig-
ge ogildir or ey aghr goz hans skösfas
hlvarte lösöra ella amma or böte komige
ähkte malsegh[anda] ella harathe vta mith-
ngx verk gör ella adhra oqwælika germ-
ga them vthrlika the su ey röra ethzoret
the standm[] sinne maket

Kassim mal arui mithmgx verk dræper XVI
farthin ella modr- son ella dotter brothr-
ella syster ella oiorma[gh]a mma æn silv
ara vta thz see m3 watha ella dræp man
so fiandha ella a swnde smandc ella thral-
bar ma at han faa bana aff hlva su tholika
gærninga gör su m[] arui sagh[]dha standc sa-
ma vætter su förra skulo[] ethzöreno or
ar han ey fangin tha ryme tho land su för
ar sakt or fa thy sinne nath[] at han ar sinne

Dræper vtlænzker mathr- ma varthr- XVII
tha vari slva su mlamm[]ger hæfthe thz
gort vta lösöra hans skiptas malsegh[]da
komige or harathe

Drapmaal mz vilia

xviii. Nv hsvar sv̄ frithslösan man halder
sva ath̄ han fötther han eet maal ella
emna nath̄ skvl lane sithan han frithslöt var
gör ok hanō dagh̄ wte ar bötе thre mark
ella dyli mz siax mana ethe ath̄ han vnne ey
ath̄ han frithslöt var hsvar sv̄ han halder
ella fötther langer an mn ar sakt bötе xl
mark til thra skipt̄ oc ligge thz til harar
thapena sva at thr ar samth̄ vm bötе oc
fyra oftа xl mark sv̄ han varth̄ thr lagh̄
sökia til wnn at han hafuer han langer

xix. Nv fang er math̄ ma | halderth̄ ella födth̄
fri drapp annan dagh̄ oc dygsne sithan
drapp var giort oc fore til thsmgx oc vil til
drapsbrödra han sighr̄ ney fri sik ath̄ ha
thz drapp aldrik̄ giorthe tha skal harar
löf ge them tolf ma ass harathse nathna
thera sv̄ them batha nöghar ath̄ othe skvlv
thr samm̄dh̄ vr̄ leta sv̄ the vilia fri gurth̄
fadra ok thera liomige at han a vighiallе
var thz vilande oc valla nde at han döth
fik ella ey falla the han hafvin tha arffua
thes dötha bald han til drapsbrödra oc
vath̄ hane lata göra sv̄ for ar sakt or ey

miat vilia

bøter firi han taka

XV

Nv vare drapara tha vari han sakløs ok thm bøte xl^tu^ mark. sv sakløsan vare for the ar han or saar ella slagsm tha bøte sv i saramalu skils hafua or takith ha i huse hans or hemne ella annar mans tha hafua the bruth komingx ethzørth

XVI

Nv ar man ofangin til sware komin or sigsr sik thr hafua varith or thæs eyanliande ella valdande at han døth sik ella sigsr at han thr ey var tha skal hæ[r]znampd vita thz thson sv the sighæ ia vrisr bathe hvat han a vighvalle var thæs vilande or valdande ath han døth sik ella ey or thn hon vndan takær at ey a vighvalle vare ella thr vare or ey thæs vilande ella valdande ath han døth sik or the vare sakløse or sidan hafu thn vare sin hafuer mist at bmda thn til sandha na sv han vil hvarry thera mz tolff manna ethe a thinge af them sammi a bighvalle vare or ey vare vndan tagne aff nær dome varthr or han til sware kwmin tha hafu dagh til komingx koma or fra

or then til halz hana som han vil

Drapmal

Sii fór ar sakat

xxiii Hwar hals bana both ix mark öfer mane skulsk firi rathsbarn vari sik mz tolf manom ella bóte siax mark til thræskipt

xxiiii Oc ar thet man drap giorthe fór an han lagsk komm ar oc hæmas arfiane thet tha bóten lagsa böter xl mark til thræskipt Dylia the thz tha ligge thz til hæraz næmpd oc rathe halfve næmpd hwar thera bæra han tha vari saklös falz han tha bóten arfua hans lagsa böter sii fór ar sakat

xxv Hwar vm drapare dör sithan han lagh hwm ar oc fór hans dagh ar ute tha bötin hans arfua lagsa böter xl mark til thræskipt

xxvi Hwar dör drapar im sithan hans dagsar ute oc an han firik faa ella oc malsegsanda böter fæstir bötin tha arfua hans malsegsanda atta örtugsar oc xm mark oc vare saklöse firi homige oc hæratze arfuok böter lot fæsta gialde arfiane them aff hans goze oc hwar ma skal arman til drapa bynda innan lagsin hafui valsan thet til bynda inna nat oc dar after

mz vhR

thz dropetz var giort hvat harkr- han
vil bratthare clla senare

XXVI

Hvat thz bötar skal firi fatthars gar-
mga su han hafiu brutit clla motstr-
clla andre fraender thz gialdis a bruti
ass lioth thar su bröt hvat thz ar hal-
der lösöra clla iorth ar hvarte thera tul
thz varin arfuane saklöst bathe firi mat-
eghanda konunge oc harathe firi thy ey
ägtir ma annar manz gialda thr han e-

XXVII

Nv bindr han engin enkte upbar-
tul drapit inna nat oc aar apter thz
garningin var gör hafui sithan engin valo
nakra tol thz drap bmda vi a hafui thn

XXVIII

Nv hermir engin vith-
drapit oc engin varthr oc laghlikia
tul bundin inna nat oc aar apter thz dra-
pit var giort thz ar hareth säkt ath
xl market vta harathe samna drapare
vi sa thz hetar dulgha drap ass them
xl mark taki konunger tlva liti oc thri-
thia thar arfua su drapin varth an the
mrikis arii arva the ey mrikis or homa

Drapmal

ey bresf oc skal aff vættom arfini mman
nat oc aar æpte thz dulgha drap var
ut dömpt sii för var sakt tha skiptis
the atta örtighir oc xii marc sii skilo
Jarfina kallem vm dana arff

XVIII Nv gifo kærathe sak firi morgialdh
tha skal kæraz nampd vtta thz ath
han doo aff soot oc ey manz handa var
om ella oc ath thir gasse æfter arfini sam
mi sak mz stæmpdo thinge mma nat oc
aar ella the vi sa saman drapare mz sam
mi vætti Hasier kærathe æn bete aff tha
sii vrzorthir firi sik sii mi ar sakt tha
skal thz kærathe morgialdh bötæ xl mark
taki hemiger tiva liti oc malsegh anda
thirthigh sii för var sakt thz tel skal ath
mæle sik ut bötas skvar thin man sii xb am
gamal ær kærkom ella oc meer firi alla
them sii morgialdh ägge göras tha bötes
morgialdh æn the myrthe nar tha oc ey
flere oc hasin thz en grin ma fælles Mus ägh
hænz hösse mantall næmpna oc skvar
agge morgialdh göra sin thir næpnis. Ertir
man gnar oc gör ey böte thre örn Sitor

my viliA

aller harskap qwar bote vt morgiald
Warthe ma drepin. Oc a thre ärn xxx
gyom ella skæriom finder hæratthe
draparin inna nat oc aar ella ar tilvst
oc oppinbarat ath vt lænzlier hær haf-
uer thz giort tha vari hæratthe sak löst
ær ey slaa gialde ater hæratthe thz fri
dulgsk[ild] drap xl mark oc ey mera tho
ath [illegible] skiær ey flere æn ceth finnm xxxi
Nv drap[illegible] hona man lath eno sinne
oc warthe fangin a færsk giærningh
ella man dagh oc dygne tha skal ho-
na til thingx fära vrtna oc döma sata
sin[illegible] drapara. hafui sitha malsegha-
de vald hvar han halder vil böter ta-
ka ella hona skalschugga sätta oaker
malsegh[illegible]de böter fri hona tha böte
hon kömige atta örtugher oc thræta
mark oc sammaleth hæratthe
Nv warthe hon ey fangin innan xlvn
dagx oc dygne tha skal hona til
drapsbunda a thinge sin[illegible] drapara
böte malsegh[illegible]da xl mark könige
atta örtugher oc xxx mark oc sammaleth

Drapmål

Hæmthe ey ma thæmi fridhlös göra. en
hon forma thæta bota forma hon ey
fulla botin. Hafui tha malsegh hande ve
aldh hwat han vil hælla mine bot er
taka ella liff hemma. oc nari sak fri
malsegha hemiga komige ar hærathe sinn
ämar drapare oc bote tho ey gin thæn
su hona födhe ella sambyst ha fuer
um hæma vtæ han var tho hona
fri them su hona vilia fanga. Var
han hona vari thwa gift su han fyr ok
alt thz ogift su han fær su för ar sakt
Xxxvm Var su drapare var thz lagh lika
fangin hwat thz ar hælla mathe
ella hona tha skal malsegha. ho
migx lansmanne han i hander faa. lans
man ägher han i komigx haf to sætia ok
ther göma lata thz ni thinghe fæpt
oc hans vætter skal göras. Hans mathe
skal han til thingx föra oc ther malse
gha ater faa. oc sithan skal malse
gha han ther vrna oc döma lata
xxxvm Drap lot han vat göra su för ar sakt
præster ella ämar klarker lath

mz vilia

ma tha taker biscop homigx vat or ar-
fia thas dötha mässeghanda birthaff botu

XXXV Nu dreper kakma klarki taki thz
homiger sin vat ok arfia hans
birth sin aff botu

XXXVI Kan drapin vartha sakkma clla kla-
ker or ar ey mässeghanda mskandis
tha thz kanis kans thz drap firi them
a kare matthan han borto ar hom bor
sithan theem oc böter kra fiker vari thz
vart firi homi si firi them först a ta-
kathe oc swa firi them allom sösirom
thar kumno fram kethis a taka

XXXVII Ku ul mandrap korta sakt or böt
ey kaner mässeghanden a pter botu
homiger clla karathe kskulkum the-
ra hakt apte kaner sin sighr-
the boti guldit hafia thz ärtha tolf
man virka skvat thz goldrik var clla
ey hom bor ma til thingx oc ganger
vtthr-sak sinne the han a döth firi
kirka tha skulu thz tolf man vrta kvat
han the sakthems clla ey thö tolf ägh-
tar sinan nästa oc kvat sakir that

Drapmal

Hałzt ar ham haſner vtih gremgit or gan=
ger a hiſſ mark tha ſwäre the tolff ma
ath ham vtih gar mgh gik för an dom=
Raper löſter [illegible] or a ha gange

XXXVm Dr matſer ma tha ägſter ham fängus aff
malſegiande homigz kärſma ella ha mgc
& hſwar ham faar vta kirkio ella kirkio
garthe tha ägſter ham til thſmgx föra
or döma fata hiſſ aff homi or hſwarte faſ=
tis ella bötis firi ham

XXXIX Dr ham löſter matſer aff hwgh ell'a
fukare göra or orka ey fullu boti
tha ſkal ham ſamuleth ſamgris ſu för ar
ſaket or hombor ey mna manatha dagh
thſm lagha böter burthſr firi ha tha
ſkal hemtil thſmgx föra or thſr dö kän=
ma fata hand aff homum

XL Dr ham löſth mäy ſkeno göra or or
ſiar ey til thriggia mark tha ſkal
ham fangra ſu för ar ſaket or haldas
cen manatha dagh or gialdr ey tha böter
engin firi ham tha föris til thſmgx or
ſtingis hemſner grimi hand ham thz ar
löſter matſe ſu ey ar bolfaſter or ey

[illegible]

mz vlia

orhar fiels boot vppe halda xlı

g Gor ma forsaat frii aðrii i husa skri-
ii skogha skuli oyia skuli ella
vt mæsia kombor ma vithande gangande
ekande ella vaande salðer han firi ar sig-
ge ham i laghsa giældi xl marka malsæ-
ghanda viij ærtughsr or xiij marka kom-
ge or skva hæratsc salder tesn til kombr-
iggge ham i tva boti lxxx marka vta tesn
forsaat gor kapmis sathsrv brothsrv
ella nakis sms frænda sii ham ar malsæghsa-
de til ath hampnas nw sigesr forsaat va-
ra giort amar or amar ey tha viti tss
tolff ma sskat forsaat var giort ella ey
ey kallas forsaat tss ey kombor drap i xlıı

n Ok binthr komgr sedskugh wt skipp
sigger i laghsa læghe or skilaldesr i
stampne varthr tesr man drepin iggge
i tvaboti i thæssii maki mki arin vp-
taldh tha skal skva bathe sambana or
halzbana vrthbintha sii forvar sakt
i adrom drapom skva ægh tvæboter
skiptas ath malsæghande taki xl marka
til thræskipt taki cen kirke malsæg den

Dræpmal

annar konunger þirrissa hæraþe

Hær byrias dræpmaalum vm vida þer ama fri

I Forst um ma ath mane liggr or var
II Nu kimo aff eno liggr þu saar vatha
III Nu skal ma saar or ul dyr skirta
o varþer mam firi skatha fik
IIII Nu kan þes ama for taka an þen si
V Nu kastar mathr ella skutr pier hlvb
VI Nu gor ma gilder i skogh
VII Nu hogga tva træ ella stena vatn
VIII Nu ar brudr i by kan skal bylia ella hylia
IX Nu klifuer ma i træ siaunda dr fal-
dr mithr or saa bana aff
X Nu faldr ma a træ mithr or saar a
bana þen si mithre saar
XI Nu falder hlvb a ma
XII Nu kan ouermagh ma dræpa mz vilia
XIII Nu dræp kan mz vatha
XIIII Nu dyl ofvmagh dræp
XV Nu ka kona i kartha dræpin vartha
XVI Nu ka kona ella ma alvita vartha
XVII Nu dræp fæþer ella mothir barn sith
XVIII Nu dræp ma fa mz vatha mz vatha
Nu liggr mathr ath mane varþer

mz vätha

annar-ſtri oc ſaar-bana aff thſa ma ey
ſtere ſkyl tel vatha taka a'n eth
n Ef kinno aff eno ſkeggc thr. ſaar var-
tha taker ſandh etta ſkolv dh thz ar
ſöxte vatha thz ar xx marke boot oc toſſ
mana ether ſwa ath thz var mz vatha
oc ey mz vilia thſatägha alla ſwarnä oc
a'ngin thughna oc ſwa ſkal aft ath ene
ſtämpno eth ganga oc ſa' böta tha
tuky ey til vatha vta bathe vnlia thſm ſi~
drap oc thas arfia ſii dräpin varth bar-
the ägha the eth ſwarna ethemi oc bi-
tha ſik ſwa grith ſkaſpa ath ſan lva.
a ſkmo ſkvarte lvnz värk alla vnlia bi-
tham ſkal ſan fästa eth a naſtu ſkäl-
ghu dagh äpter ath ſan thz giorthe ſi
a kirkio ſoken oc gange inna nät oc
aar a thinge / thy ſkä vathe gärningin
var gör / oc giældc genſtan thſ-pän-
gena ſtrim tha ethin är gangin tha är
bondin ſakl'ös tha ägſe-homigx ſyſ-
ſoma när vara thſm ſii drapit giorthe
ſan ſkal homi birth fa mz tvägia bo-
anda mana eritmi kombor ſan ey til eth

Drapmal

3mb oc haſſi. thſo burth ſangit thſa ga=
ge ſin ecth oc vari ſakloſ. Ilu faar-ſa
ey burth thſa ar thſin ecth vlagha. an
thſe ſwaria ſwa ethſin atth komigx ſyſ=
loman ar ey thſr nar ſkva ſii mi ar
ſakt dom vartha ethſin ſkult ſkva ſkulin
alla vatha ethſe gangas fri ſaar oc 3mp
ella blotkurte oc all maghagthſ maal ſii

In Stande man ſatt vt 3mz vartha gomb
dilur ſkinita varthr ma fri oc faar
doth aff bote thſnighſii mark mz vartha
ethſe taker thz nakar ſtadh for a ſtok
ella ſteen ella trae oc taker ſithan ma
oc faar bema aff bote ix mark. Skinter
ma ſpiute ella caſtar ſtene ella nokre
thinge thſe ſan ma mz ſkatha gora faar
thr doth aff vari bothe boot oc ethſr ſii

In Ilu kam thz amat for ar ſakt
for-taka an thz ſii ſkatha fik tha
ar thz handloſ vartha for thr naker
doth aff vari thſe boot nyo mark. ſaka oc

V Or ma gridbir i ſkoghe Iecthr ſam
mz ſpiut ſtrangh ella ſtappo ella gra=
ſiw fri alghiom ella adro dilum tha ſkal

mz vatha

ham the een halghan dagh ſitia the göra a=
ru ath ſokna kirkio oc komugha hwar
the liggia for thſr naker döth aff ath o=
kyſto vari both xx mark. Gighſr annar hyſt
vara oc annar cy thiti the tolf mä af ſok=
minne ar laghliku huſ timar thſr döthſr
aff vari both myo mark

VI

Nu hwgga the twa ella ſtene bakta ſaa
bathe bana aff giälde thm ſin liſ. han
ater tuz halffamte mark

VII

Hwr brinder i by han ſkal bylia oc byha
faldſr man i oc ſaar bana aff böte
halffamte mark thm brinnir aghr. Nytiſt
brin flere giälde thm ſin fallr oc cy thm ſin
bygger ſaldſr man i bro oc ſaa bana aff
böte halffamta mark. Agha flere bro ſa=
man böte the ſin fälla oc cy thm ſin byggte

VIII

Kliſin man i twa ſtalfinhandis faldſr=
mithr ſaa bana aff vari o gilder kliſin
man i twa bithin faldſr mithr oc ſaa bana
aff vari both halffampte mark kliſin ma
i twa at bithi faldſr mithr oc ſaa bana
aff vari gildſr ath xx mark Nu ſighſr a=
fvin thas dötha äpter bön ella bithi wp =

Drapmal

kkiluum vara oc kym nekar dyli mz tolff
mama ethe sakz ath ethe bote sin for ar sakath
IV Ef faldhr mā aff tva mithr oc far thm
skatha sin mithre stander vari thz ogilt
V Ef faldr kfvo a mā ella andra handa
varke māna oc saar bana aff vāri both
halffampte mark
VI. Ef faldr las a mā vāri ogilt a hfvar=
ia handa las thz hakzt ar
XII Ef kan olvmagh mcer an silv ara oc
mina an famptan ara mā drapa mz
vilia vari sva olvmagi vilia garth sin ma-
ghanda manz vatha garth bote han ater
mz xx mark tabi malsegande xiiii mark
homige thre oc thre haratthe
XIII Oc aper olvmagha mā mz vatha bote myo
mark. thso hfvarte homige ella hariatthe
Ar han silv ara ella mina oc drap mz
vilia bote halffampte mark drap han
mz vatha bote thre mark malsegiandom
en sampno hom br saar oc ey drap vari
XIIII Oc bolo droprt binde sak saar ogilt
han sva til draprt sin all annur drap
Nw sighfr annar vara olvmagha ok annar

mz vaþa

ey ſuiti þiz toſſ mæn aff haratſe oc ma-
þe halfue mampd ſtuar þera vari kona
j ſama lagþu ſu mā j vaþa botu ſtuar
hon dræpær ella dræpiñ vartþer

XV

Nv kan kona j vaþa dræpiñ vartha oc
ſiky hon mæth barne vara. hafui þa
barnſins arfinge þin næſte vrzorth æth
kuta mz tuægia qnna kuinnu oc toſſ mā-
na ethe æth hon mz barne var þa þriu
boot hæmma æth halffampte mark

XVI

Nv vartþer mā ella kona affiria þa ſtu-
ſu næſte ſtrander hans ella hæna hy ſa
firi gramm ok ſoku oc han ella kona j
hafrilſom hafua. han þin mā ella kona
w hæftilſom kona dræpir mā ella bræner
by þe ligge by j vaþa gialdom ix mark
ey ar þe boot mere an þo æth þe brune
kathe by oc bo oc bonde. han þe mandræ-
pa ella kona vari akt j vaþa botu ix mk
ſua ſkal hans arfinge oc hamma kathe
taka oc gialda firi þom. ar ey firſinga
brinc til þa vari gærning hans oc hæna
j kilia varþe kathe þiz þem gōr oc
ſua þiz þe gōra

Saramaal mz vilia

Vrep fathur ella mothir barn sieth mæth watha · liffwa thön hion bathen · hare ämiat thera til thæs som hræpit hafuer · tha fylle watha ceth oc watha both oc quæli thz enginn högh ra hfwarte til lagha ella both hafui hfwargith thera til ämarc · vari tha sakloß bathe fyri ceth oc both a hfwar man bmder sik til watha ceth ath grangia fyri watha booth · fal ath ethenom vari tha bathe j vilia varthom

Vræper fæ man vxe / galter / bukker / hæs ter hunder zym · ella hfwat fæ thz a varhet bote fyri mio marker thm som thet fæ agh · ffothi man diur hema ella fugh fa kiæme the skatha göra varthe fwa fyri thy som adhyro fæ j allom sakom ffw vm then dyr som fæ agh · tha bmden thæs dötha arfua hem til mæth thwem bitnom oc tolf mäna ethe

Nar borghias saramaal mæth wilia

I forst hmni man skal saar bmda / sander
II ffw göre bathe enom vaan oc saar bathe
III ffw kiæme man sama hema j swakina ssupte mæth vilia
IIII ffw hugger ma ass adhyr thmmil finger
V ffw hugger man tre ass manne

VI Ilw a'n ma varthsr hiuggen fiskare oc hom-
ber egh affhiugh man
VII Ilw hamman bartha hiuggen / cyst arma been
VIII Ilw varthsr ma hiuggin ella slagim / handh
IX Ilw vartha manc ruth slagina framtander ella
X Ilw varthsr ma hiuggin hot saar ella slagin
XI Ilw sighsr annar vara mina saar oc annar mena
XII Ilw han vartha hiuggin ella ham lathsr ath han
ar egh foor til thingx ath ella kirkio
XIII Ilw slaar ma p w st anna marh stongh ella stene
XIIII Ilw kuna man sama koma marh orez varkiom
XV Ilw varthsr kona sargsath fiskb sare
XVI Ilw varthsr ma hiuggin holuth saar ella hol saar
XVII Ilw ganger man ath adkyri thas vkiande ath
han skatha konda ella hans kion primi
XVIII Ilw gor ok̄ magh fiskare ella kloth kritsc
1 m Ilw vil man annan til saara binda tha sighsr
thin som kan til sik thsr skasia vant oc egh
thas viliande ella valdande ath han skatha fik
ella sighsr oc ath han vaar thsr cy tha skal ha-
vaz nar mp̄d thz vita thon som thsc bathe sighna ja
vithsr skvar han a sighnalle var thas viliande
or valdande ella cy ath han skatha fik o̅ them

Saarmäla balker

Hon vndan taker oc eya Rughualle varo ella
thr- oc varo oc thar ey vrlande oc valdande
ath han sbarsa fik varen sakløse. Hrthan hafue
then vald som saaren fik ath bindæ thin til saar-
mala som han bik mæth siax mana ethe a thinge
aff them som thr- varo oc ey arui vndan tak-ne
aff nampdinne

Nv gör bathe sander einom manne saar oc
vaan binde han Rudh bathe mæth siax manø
oc bøte fwart vm sik

Vmo man sama koma i waapna sbipte inz
Kwæm bilia oc thugger annar anna fullic
saarø næsa aff mane ella vtti øghia ella aff øra
ella i sith enlite ella halz swa ath han arwardelik-t
lyte aff haffi ella thugger aff hand ella foeth
thin som thr gör bøte tolf mark- malsegh andø
fyri lytit oc xx mark til thra-t fyri saramalin
Nv wartha- mane afthugh thue aff thæssu fornæp-
dom limmø wartze tha both halfno mere bathe
i lytis booth oc swa i saramalic bøte xxiiii mark
ath lytis booth oc xl til thra-t Nv wartha flere
limi afthugne an thue aff thom for- arui næpde
vari gildh- limber bathe i lytis boto oc swai sa-
ramalinn

mz vnlid

mſ Hoggher mathſr af manne thſimmilſinger el
la foot firiman kuriſta bari xx marka firi
lytit oc tolf mark til thra[r]s firi ſaramale
ffyri thſy ath thſimmilſinger ſkete half ſhandh
oc ſkaal halfuer fotha/ Huggher thſn næſt ar
thſimmilſinger bote thre marka fyri lytit oc xx
mark ath ſaramalu/ Lægxte finger vari ſama
booth thſn næſt ar litla finger vari thre mark
fyri lytit oc vi marka til thra[r]s ath ſaramalu
Litle finger ſamu ledh

v Huggher man ta aff manne ſkvar thera ar
gildh i ſaramalu ſom finger oc haſſuo
minna i lytena

vi Vardſr man thuggen fiullu ſaaru thſr ey
homber aff thuggin i varthſr huggin ella thu:
gin i hiul mz ſkvarthe. bmiſuc ella ſpirte
ella ſkvarta handa thſ haſt ar/ ella thumgin
gymin laar ella armbeen ella ſkvar haſt
ſan gymi thungin varthſr ella huggin i ho:
uoth ella arma a been ſkva ath been uoth le:
tus oc uth tabas ella varthſr been ella ar ber
ſkundſr ſlaghin ella huggin thaſſin arm fiul:
zaar vari both xx marka til thra[r]s thſr folghſr

cy kytis booth

Saxmal

VII Ef han man warthsa kniggin j. vygh armma el-
la beey swa ath han warthr kiwompin lambi-
ella kytter vari thsa kytis booth siax mark warthr
han cy kiwompin kytter ella lambi- thsa skal cy ky-
V Varthr man kniggin ella sla: C tis boot sölgsna
VIII gsin a handh swa ath thirmilfinger kiwompna
for sax oc owytias böte three mark ath kytis boot oc tolf
oira firi thin finger thar er næst sax oira
fyri thin three er næst skal mire fyri thin three næst in ora
halsrepte or tugh firi minzta finger saar uaren
a pthr thy thse miætas til
IX V Warthsa mane korslagsna frum tander fyra
o hose kwarom thsa a r thz finger skin ber-
vari kyti j tolf mark / tingsin mark j saxmals
warthsa fyre andra tander korslagsna böte siax
mark for kytit oc tolf mark til three warthsa
twa korslagna böte three mark firi kytit oc
siax mark ath saxmals warthr cen korslagsin
böte tolf oira firi kytit oc three mark ath saax-
mals kwar stadh hanse klombi j saxabot oc
kytis booth thsa gange saxabot til three cen
sirth tabi malsegsande annan kornger oc three

mz Vrlia

thsa hæmes An fytis boeth talki maſsegſande
or ſtwarte homigh ella hæmeſte ſtwar ſtrdg fy=
tis ſhulu bótes ſiri aſſ ſtuggh thsa gange a fytis
boeth with mz ſam botu thse cy aſſ ſtuggh hambi=
thsa ſhal thz ſtanda mæth or dar bote thsa ſhal ſtæ=
rez hóf tz mæmpna ſiex mæn aſſ hæmeſte thse ſhu=
ſti ſtrotha ſtwar han ær ſtwa hómpin ella fyter
æth han agſi= taka fytis boeth ella cy

X

Ef twarthſi man ſtuggen bót ſaar ella ſlagſtm
ſiella ſtuero bóte thſe ſiri ſiex mark talki maſſ=
egſande thre mark or thre gangen til thre tis
Ef twarthſi mæ ſlagſtm ella ſtuerin mima ſaar an
mi ær ſaket or thſo fymis blæth ella blothoket bóte
thre mark til thre ſkiptis

XI

Ef ſigſti ammar mima ſaar or ammar mera
vara thsa ſhal hæmez tz ſiex mæn aſſ hæmeſte
til mæmpna or mixta thse ſamu ſaar or ſtwa ſiri
bóta ſu thse ſigſtia lagh or mxt vara

XII

Ef hem man varetha ſtuggen ella hamſtathſ=
ſtwa æth han ær cy til thſingx fór ella til ſtur=
ſtio ſik æth bæra ella ſaar ſum fyma lata thsa ſhal
han hæmez tz bu th fria han ſhal homu ſiex ſamu=
da mes mæmpna or thſe ſhulu thſuth homa

Sardamal

Innan nästa fiorta natter aptir alls skattsins giorz
thes oc innkra saar hans oc sva thet sidi böta
hann sin the vilia sin eth sidi bindi eth saar oc akom
ma arvi til thess eigh vilium eey aff thessum sidi gar
dz sc. lagsmanna til nämpnc kuil ey koma oc
ar forfallalös böte thre mark til thess nio tal
malsegiande eey lööth annan homiger thrittiu
hundrathsit ffa hundrz sc. thinx oc kuil ey koma bö
te siax mark til thess nio

XIIII Ne skar man plust annan mz stangh ella stene
oc synis ey akoma harder giort i kirkio ella
i öldrykkio ella annar stadh sa sam simdh ar. arv
til thiuggia manna kirkiune som naar nari oc a
sagho böte thre mark til thess skipt. Orkar han
ey thiuggia manna kirkiune som nw ar sakath oc
synis ey akoma tha nari sik hem sik som sakin
gifs mz siax manna eidhe oc nari sakloss oc thessen
eth skal han a thinge ganga hwar sin plustrin
hardhar slaghin som hand nw ar sakath oc ar ey
akomas thet ma angin man efter hava vtan
retter malsegiande

XIIII Ne kirkio man sama koma mz kurez wighio
saar annar dödhsaff oc annar saar thet ar

m3 VthlA

Dörfr gilder ok saar ogilder lifua the ba-
the oc fua hlvar thera saar aff adhr
amar fulzkiu oc amar minna okoma vari
hlvar gilder ath saamom simom som the vard-
ha miatin til

XV

Nv vardhr hona sarghat fulkit sariu el-
la minna sariu ella vardh dari swa gildh
honar sarabotin som mathr vtan hon vardhe
swa vardh ella hiuggin ath hon födhe döth
barn tha höfdi booth hemna mathr mio ℔ mark
oc äghir hlvarte karll ella komigh gargar
kona man swari slikom botu som mathr oc
sökis hemna mast man oc böte aff hemna pe-
ningom oc ey aff simom

XVI

Nv vardhr man hiuggen hoknidh saar hul-
saar ella hlvarin handa saar the hafi ar
som maa döth aff faa tha shal han som ger-
ningena giorthe them vartha til naar oc
aar ar vte epter the gerningin vardh gör
Nv vardhr man saar aff adhr ella slagin
komber them the giorde oc böte vethr mast-
egh hande komige hæreth oc mastegh hande
gifuer homi sar omooth dör han aff theem

Farmale mz vilia

Saarom sithan bötter arui bötn oc för an bote
ar nath oc aar apter thz gærningh Var
göra tha aghir malsegiande ey valdz arth
hampnas vtan han skal laghia böter taka
stande thz först bötu som lyff ar biurith
sithan skal thz marth laghu kunæfia som apt
staar oc homigh oc hawatta site ath them
bötu som the hafua vpbiurith oc thir okis

XVIII n Nu ganger man ath / ey thera booth
adhrui thæs viliande ath han vil bonda
skatta ella hans hion a aker sum saar ella
hans engh sum höst draper hugger ella
staar blothsvarte bondan ella hans hion tha
ar alt thet ogilt twagilt som thin gör til
homb oc alt thz ogilt han saar Nw an biarg=
liku homb skalmanir thera mallan a aker
ella engh um börste timu tha böte som skils
I saraböta sum hlvars thera akoma oc enkte
frii fridhbiurith oc thz skal hawa xxta manod
vita hwat the ar sauth sum

XVIII n Nu gör ormagh fiughare ella blothsvarte
thin som mera ar an sin aund oc minna
an fæm aura böte tolf öra frii saarit ok

Sarmala mz vatha

88

tolf ora firi hytiu. a thz thr. j ar. Gor han
minne a homo som ar blamaþr. ella blodhrinte
bote firi thre ora. Gor alvdr magh [illegible] saar
ella blodhrinte .iiij. aura gamalt [illegible] ella
yngre van alt ogilt thr. shulu ey bøter firi
ganga. j them boti som olvmaghi skal bota
trikr thz malscanghde oc hwarte hoster ella harath

Hær byrgiae sarmale mz vilia. studdr
j hugger mathr ath adhe oc van annar firi
ij hugger man j hyghi ella annar stadd mz vatha
iij hugger ma taa aff adhe mz vatha
iiij hastar ma stene ella skiuter ma stangh
v hw han man j hans hosu vatha stadder vara
vj hugger ma annan ella slaar shens haster ella
vij hw thr. som handlobe vatha timar oc ta
her annar stadh for an thz skatha gor
viij hw han hunder bita man
ix hw hunu frelsis manz hon brythia lamboa
ella thera hon magho stekamaz bara

prim

hugger mathr ath adhe oc vardhr annar
firi stadder oc han faa hugga han mote sinom
vilia. hugger aff honom naesa ella ora ella
wtk ora ella hugger han [illegible] ella hals

ſar-mala

ſwa ath hẽ ſaa vñdeliket lyte aff ella
hnigger aff handh ella ſooth mark vadha
bote aa ath vatha bothi thre mark fri
ſaar ee oc thre mark fri lytit. hnigger
han ãman fulgare mz vatha ſom ey hombr
affhnighi bote thre mark fri ſaar thr fol=
g hvgger man ãman / gifr ey lytis boot
ii hy vrygh ella ſonder arm ella been mz va=
tha thz ſom fulgare ar oc hombr ey affhnigh
r oc vandhr then ma krompin ella lamber
ſwa ath han vnar deliket lyte aff haſicer
bote thre marker fri lytit ſaar oc tolf ora
fri lytith. hnigger man thumiſfinger aff
adhr mz vatha ella footh framan kni ſta
bote tolf ora fri ſaar a tolf ora fri
lyti hnigger man lagſte finger aff vari
ſama booth fri then næſtar then lille finge=
rin bote thre ora fri. ſaar oc thre ora fri
lytit lille finger vari ſama booth
m hvgger man taar aff mane mz vatha vari
ſwa gilt taa ſom finger i ſarmale oc
i lytis bothi halfvermine
mm Ru kaſtar man ſteen ella ſkinter ſtingh

mz vatha

ella steen ella hwar so handha han halzt hastar
homber annar stadh vithr for an thz skatha gör
stötter aff stene ella aff hwse ella aff stook ella
hastar wer hwo ok wet ey hwar wither homb
thet hetar handalööc vathe warthr thär nokor
sri stadder ok saar aff skatha ella hwat ahama
thet är som for da arru bötlse sri saar halfua
mma an för är sakt/ humo lyte j vara giälden
or halfua mma epter thy ath the arni til V

Nw kan man j handalösi vatha vartha stad-
der hwn halzt han til homber swa ath
ey fylgie handh hugge or warthr slagsm el-
la stötter a handh sma swa ath finger krompna
ella omythae dari thsmmilfinger ath lytis booth
thre öra-thsen thär är näst twa ora thsen ho-
no är näst ore or litle finger ore warthr fo-
ter j handlösom vatha slagsm ella stötter swa
ath tela krompna vari hwar een tua half-
ua mma j lytis botn an finger VI

Nw hugger man annan ella slaar sheno haf-
tär ella skiuter swa ath hwargsm withr
homb for an thet skatha gör thär är ey
vathe vtan bathe vtha thsen som skatsm sik

Sarmæla

ok then som germingena giorthe

VIII Nu thar som handgiöde vathe timar som
aman stadg taker an thz sar an thz skatha
ella ilver skus kastar oc seer ey skuat som
mithr homber ella skuaria handga handg göde
vathe thz kalt ar thar then som germingg
giorthe vatha booth firum laggia or vatha ecth
gangia an tgo ath malsegsande vil ey ethe
standa ella bötir upp taka a skuar stadg
lytc hombr i vatha botu skua ath ey hombr
aff sughi. tha skal lytis booth qvar stan-
da til vte ar nat or aar. liggie tha til
siax mana aff skarthe skuat han agsur ly-
tis booth ella ey. Slikt skal vngom böta so
gamlom i lytis booth

IX Nu han skonder kitha man tha gifuic ag-
handen gaath skundin ella böte siax öra
han amat fäa. manne skatha göra skuat fäa
thz kalt ar böte egsandin siax öra vartir
man lytter aff som skathan fik tha skal ly-
tis booth vara som saara booth. vil egsandin
thz dylia ath hans fäa kaffir thz egs giorth
tha egsir hin vizordg som skatt fik kitha

mz vatha

vita thz mz thwem mannom ath thæs fää haffwer

§ Hwilken fræls mans thz ey giorth
hion som än bryth hanboa ella thera IV
swena ella mins man ella legho dræng
Egipte ella bondasym ella thera swena vtan thiæ =
& bönder wista man ella fanta the sinom hws bonda
folghia som fræls thiæna bæst stekamez
lyttingh ella wethermæs wærdhr mz vtnom
mæth takim böte thre mark homige hæretha
malseghsandc oc thm vari malseghsanda som
han taker thær mæth oc han ey botem
tha skal hæræzhöfdinge a thinge stinga
hanss gönom handh hans wtis thz homi
vari sikum siax manna eth

Thær börghias eth ör balkom hans hus all
I. forst än nokor gör hænigenga a anna
II thz wyme ma ath gærdhe annars firi oskmö
III Hw hwar hwsi han agher firdh hafua
IIII Hw vm han fær skatha för ha til bondas
V gærdh Hw vm ma vithr annars gærdh oc gör
ey blanat ella blot skarte ella blotskurte
VI Hw um skarpgærdhr giort hæem fridh
VII Hw vm man fær skatd annar studh ann

Ethzöre

VIII Nw hwilke mang gardh sate or skilias osare
IX Nu om thn ar landboe so hetsökin göre til
X Nu vm adhro mane göre hetsokin them
landboans gardh söker
XI Nw om ma hämpnis a pter sa at maaloc
XII Nu vm ma häpnis a pter böter fästa
XIII Nu vm ma häpnis a annar oc annar gör gim na
XIIII Nu vm ma taker kinni mæth waldh
XV Nu vm ma gör forsaat fridhz a kir-
kio dägh ella thingx dägh
XVI Nw vm kirkio fridg ella thingx fridh thingx
XVII Nw vm ma fara heem til sin af kirkio ella
XVIII Nw vm ma mæthir til parmix öll ella an-
nar stadh för an han heem komber
XIX Nu vm ma alter annar aff lagha til mælin
XX Nw lethir ma anna til stok ella annar stadh
or hugger aff hom hander ella föter
XXI Nu hämpnis man a homigx dom
XXII Nu æthir ma heem æth adhz or före
han mæth vaaldh fran heme sino
XXIII Nu hwru ethzöre skulu skiptis an eet mal
XXIIII Nu vm ma halder biliogan ma encu
XXV Nu am ma halder hiloghta ma a annare sha
-tha

Balker

xxvi Nw hwru ma agh- bitrogh- vara ella fridg haa
xxvii Nw skal all ethzors maal hawz hosge vnd
xxviii Nw hwru hawz skal bitroghan ma laggia
xxix Nw ma ey thin skatha fil- hima ella sokia
xxx Hwru een man maa ethzora bryta
xxxi Nw ma ey hima ella oumagh- ethzore bryta
xxxii Nw um bonde nath- hussru sine swa ath hon dor
aff ella hussru drapper bonda math vadha
xxxiii Nw um bermith vardh- olsartselikia nathst
swar ath thet dor- aff ella vadr
xxxiiii Nw ganger ma ath adh- a aker hams um host
xxxv Nw vardh- man olagh- likia for- darnath-
xxxvi Nw vardh- mane thnisak ti ella ghwaria handa
brith thz halzt air- bastans ella hinz inga gora
xxxvii Nw brith- math- adh- drapa ella adhra ger-
xxxviii Nwa taker ma drima laf- ger a joreth mith snepr ha
ella adhra valdz germga gor- air lagh- bonnig
xxxix Nw ma ingins manz goz skofsak for an ha
xl Nw um bitroger ma narth- withrikis drapin
xli Nw um bitroge manz goz hwru thz skal va
va mathan han bilthoger air
xlii Nw sswa som rith- ath adh- in fullo valde
nofnar aff homi hanat hofnat ella bifnat

Ethzörs

xlm Nw ligger ma a thogthe thorpi ella armarstadh lätes sik the til arfs rena / Fruth m ualde

xlnn Gaadr man i annare tregardh hiktan or taker

1 v Ruther ma theem arfs adhra thas viliandhe arfs than will bordan ella nokat thane thiona ella nakan then i thane gardhe ar ella gerst hafuer ella thane gardh sokte i thron gom etha han i gardhi kombor skatta göra skepper slaar thiggers fullom saarom ella slaar skeno blamat ella blothe ute ella the thar math ärui i skoh ella farunöte the hafua bretit ethzörith

v Rymöer man arfs annars gardhe firi oreno

11 timon thin sam epter faar tastar ella skuter epte thom swa arfs han faar döth a ella firtzare ella blamat taker ths han srethan ha kombor i han s tomp ella i gardh thane som ha til hiatpa soker the hafuer han or alle the m thom nare bryttet ethzörith

Nwa mykith som bondins hafuer intakit m thwstum or gardhom a sinne tomp so than boer, the agthe han fridh m sik or alfa sina Nw staar bath struwa utan gardz smith ia hemelik skeve ella ladha i thesse thwstu agthe

[illegible]

Ethzörs balker

man ſama ſtriff haſua ſom a tomp ella gærthe
hſkaar ſom gör thaer gör gærningh a aman haf
in bruttit ethzörit

III

Nw kan thz taka hſm ſom fri köper för an
kan kombr a hans tompt ſom han ſtyddе til
ella i hans gardh tha haſua the cy bruttit ethzörit

V

Nw vrtha the hſem ath mane an tho ath the
vilia ſkatha göra oc gita cy. ſla the cy till
bloz cy huggа oc cy drapa. tha ar höter math
engo böter Bryta the hſus ſkena ella ſkuſua
mane ella ſkinta oc kombr cy blothuite man
tha böte thre mark ella dyli math ſiax mana
ethe oc gange cy ſiax mana ethſm för an napm-
dm haſuer han vart ath ethzörad

VI

Nw kan thſn man hſem ſoken gör vartha ſaar
ella drapin ella ſaar blothuite i thy ha gör
hſem ſökena tha ar thz ath ogilt ſom ha
ſaar Nw kumo the fri ſuen oc vilia ſkyia ath
thz the faa i gardhem ella a tompintime thz ar

VII

Nw an tho aghas vithr i ath ogilt
garzlith oc falla föter man garzlith oc
hoſuth vtan a them ſom hſem ſoken giorthe na-
vi ogilder falla föter kotan oc hoſuth man

Ethzöre

vari gilder thy ath thatthan fiöl so föter sködhe
VIII Nr & han thon köpa & gardhe sinom som the
vrithu hseem aath or draper · slaar · ella thrigger
sithan the koma & hanæ gardhe · böte æpter
landz laghu sliar han saar ella varthr drapi
sithan han komber & sinu gardhe tha bötin the
æpter landz laghn som the giorthe ilw saar thin
saar som hseem sökin gör ella varthr drapin thin
som eengin skatha giorthe tha vari ogilt thz
han sik or hwarte han fly frith or ey boo hanæ
IX Nr & thitta may i gardhe sate · oh skuptio
skuliae o sate thr ær ey brutit ethzörit vtä
han gange & garthe sithan han dorether varthr
or hanter sik vapn ella hiælp or ganger swa
ater i garthin or thrigger slaar ella draper tha
tha fier han or alla the math hono vare brutit
ethzörit Ilw æghe Umalseghande frithbönn-
nä or northseghande din thurthsnungin aff skof kin
gene or swa brat han tha fier böt vithr mals
eghanda or brither firi homu tha taki komiger
xl firi inlæunngen död thin som bilthoger
ær för an han frith faa giældin tha ater
arfna hanæ laghsa böter hwat thær ær halder

Balker

93

Drap ella saar malsegh and emii oc angom adhuo X

n Nv ar thet landboc som hiemsokinn gör[ir]
til ella hafuer hiw[ir] leeliit ella lame takit
faar han ella nakat hans hiona saar ella skeno
ella blotsyrte ella varther drapin tha ägher
han bathe bolskipte oc sara bötrena oc eyi firith

n Nv an annar ma thin som landboan[n] bödhia XI
egardh söker faar saar ella skeno ella varthr
drepin tha ägher malsegh and in bathe firith bö=
rena oc sara bötrena oc northegh and in taki thritt=
ungin aff skó slinge

n Nv hämpnir man a saat maal oc böt tha hafuer han brutit ethzörit tha skal thz hæreds
mand kuna hwat heller annar skalnatthr ko
thera mællim ella ey XIII

n Nv ma ma ey hämpnas äpte böter fästa
Vtan han bryte ethzörit oc vtan böter see
ey borghadha oc swa see fri skilt ath bötir
the ey innan thin dagh som the lagdho tha mat=
ten the hämpnas an bartha böter borgatha
tha skal böter inn laghum kräfia oc ey häp=
nas hämpnir han sithan böter ey borgha=
tha tha hafuer brutit ethzörit nw annakat

fästa oc

Ethzórit

ar bóot a bothmne thsa maghe thse cy hæpnas vtran kiræsia thz som ater staen mz laghsñ

XIIII Nv ma man cy hæpnas a aman oc daman gioethse gerningena hampnis han a aman thsa bryter han ethzórit thsa skal hanemæpd vtta hwat helder thensamma som han hampdis a gioethse gerningena a han ella aman gioethse thsn samma cy gerningena a hin thsa skal thz hawæznæmpd vtta hwat helder aman skadna thsr kom thera mellan ella hon han hæpdis a han hampdis han a aman thsa han fiær han brytis ethzórit

XV Nv taker man komi mathswalds thsa hafier han brutis ethzórit symis a mane ella bl arthsmy hans thsr kona reff ella a komne ella hörd rop oc akallan thsa skal hawæznæpd thz vtta hwat thær ær sant wm Nw brythz han wrth kona oc giter cy sin vtha fiærnpt fliter klarthse hanna hörd rop oc akallan thsa hafier thsn brutit ethzórit taker ma komi mathswald oc warther thsr mathe taku ella fangin mathe farske gerningh oc vtna han tolf man thsr til thsa æghser han vnder swarth

Balker

Dōma or ſkalſhuggin: Nartha Taker man
kom mēth wald Draper ſkonſkan ſthy oc vtt-
na ſkia tolf man thſa ligge ogilder
Taker ma kom mēth wald oc rymer aff lan-
de mz ſkamne Narther ſkan laghſlikia wmin
til thſe gerningh thſa ager ſkan aldrigh firth
faa for an komma / brother ſini ſkan gipto ma XVI
Ma ſiter man ſini a thſrom a thſingx vagh
ella kirkio vagh oc vil ſkan Drapa sar-
gſſa ella barna for an ſkan komber til thſingx
ella kirkio oc gor nakan thera saran thſa
ſkafuer ſkan bwtit ethz ort
Ma komber ſkathiather mana mellu a XVII
thſingx vagh ella kirkio vagh oc tho ey
a langio alwdh faar aman Drap aff adhra
thſer ar ey bwtit ethz or Mw ſiter man a
thſingx vagh oc giter ey ſkatha giort an tho
ath wlde thſa ar boter mēth ango boter-
ſkigger man oc klathe ella vapn annars
manz ſkiuter ella ſkanfuer a thſingx vagh
ella kirkio vagh oc komber ey blot wite
mman thſa dyli mēth ſiax mana ethſe ella
bote thſre marker

Ethzöre

XVIII Nw drape man ænnæ hugger ella slaar-blodz-
vnde ella blanath a thinghe ella kirkio
sialfue thsa hafui thsen bodena som drapit ella
saarit sik vten thz see math vatsa firi thy thse-
ghsa alla firth hafua

XIX Nw æn mæ far hseem til sin aff kirkio ella
thinge hwa som gör gæringh a annan
för æn han hseem komber til sin thsa hafue
han brutit ethzörit vtæ thz see aff brathom

XX Nw vrther ma til pamgx skillnath
döl för æn han hseem komber ella ænnan
fiadh siua thær hane oskrim firi homi drapa
ella sarghsa thsa hafua thse ey brutit ethzörit

XXI Nw vm mæ a:ker ænnæ aff laghsa til mark
oc komber ey hugh blothsuike ella blanathsæ-
nnan bote xl marka til thrasklptis oc hafue
ey brutis ethzörit ok skal thz hawæzmal
vrtæ hwat han sighsa thwæng der ella sialf-
uilliandis ella hin a:ke han aff thing stampno
ella hom ænnan skalnatsh thsera mall
oc ey aff stampnone Nw ægher han frith
hsemæ fra sin oc til stampno oc hwa hseem
ater til sin drape mathr han sarghsa ella

balker

ſlaar blotſuite a vaghſeno til ſtampno ella
fra thſr fri ath ſ[illegible]an ſtampde oc han ſo-
ſua vilde thſa haſ[illegible]ar[illegible]uer han biirtit ethſ-
birt Nw ſitia the a vaghſ fri homi oc gi-
ta huarte draept ſarghſat ella ſlaghſit bloth-
uite ella blanath thſ ar hoter mz cengo boter-
Nv letſi- ma aman til ſtokx ella amar- XXII
ſtadh oc ſugge aff hander ella foter mz
valde thſa haſuer han oc alle the mz homi
varo biirtit ethſbirt thſa haſui thſn botrend
ſom draept fik ella oc hans arfui hon ber
thſ vapna ſkipte thera mallu ſaar nalor
aff them ſaar doth ella blotſuite thſr ar
ey biirtit ethſbir XXIIII
Nv hampnis ma a komigx doom dap
ella ſugger firkare ella hampnis ma
thar fri ath han vthſnathſe mote homi fri
komigx dome ella hampnis a han ſitthſan
han haſuer ſaat vithſer han ſina ſaak ella
ſith ſaethſerne laghſlikia wart fri homi ha-
pnis han thſr fri thſa haſuer han ther fri
ok alle the math homi waro biirtit ethſ-
birt thſa ſkal thſ hamz napdh vnta ſi wat

Ethzörd

haller han hamdis thir fri ella hom annar
thiadhnathir thera mell[illegible]um

XVIII Nu vrtiper man [illegible]bor sceem ath adhrom
or fore han math walde vo sinom garthe
um tho ath han briter ey hlve ella gör bloth-
vite j garthenom thager han hombor-vo
gardhe binder han math fulkom bandom dre-
per thugger fulzare ella sha stakkar ella
hlvar hafthlsom han hafgt ssatter tha haf-
ner han brytith ethzörit vtan thr see hom-
gx domber ella annare thes brith som homugx
dom hafuer ella lethse a han sam thrufnathe
ella taay math vansaku hussi hans samer
thmfnathe

XXV Nu arui thessur maal homugx ethzöre hlvar
som thom bruter a hsini mangil the a-
ui hakt arui tha hafua the allo thy forgiort
the hafua offuan sordhena or bithogur vava
um akr vikut or thera goz skal skiptas j
thria lyti en lotth taku sved erfuande annar
homuger thrithia havath apti the som fri
ar sakt hu forwcafua the ey sin thera barna
loth or ey thera hussfru loth or engsmes loth

Balker.

som i boo dghur mæth them vtem thera loth
ensampe thy ath angin dghur annars loths for-
varlsa skva skal hvar en samin sina sak bøta

XXVI

Nv hvar som them halder or fødhe them
mera en eth maall sithan thera manadha
dagher ar bote xl. mark skva ofta han
vardhe lagh hvem til ella dyli mæth tolf mana
eth ath han ey biktogha ma hvsbe ella fødhe
ella han ey vitne ath han biktogher var

XXVII

Nv hvar som halder biktugha ma a an-
nars skadha bani skva saker som biktugh-
man æpter sinom brutin ey thes sithen skal
hava næpd vrita hvat thar ar sant a vm

XXVIII

Nv dgha biktugha vara thr til then bithe-
fri them the brutin vrther ella hans arf-
ta. thagh the bitha fri han them som the
hafva brutit vrther tha dghe homiger them
frith gifva ella then homigh tholk vald haf-
ver ath han them frith gifve tha skulu the
fesa vth homugin mz xl mark the ar hans

XXIX

Nv skal vm alt eth thz brigmaal een sak
hava næpdin vrta hvat thr ar sant
vm ath thi hændhe gerningin var gor-

Ethszórs

xxv Nv skal haræzhöfdinge them a thinge biththi-
gha leggia or alla them vptalia sigfi-
lian ey kunna them vptalia tha skal han an-
nan dagh vndi taka or thz samasta leta
sithan skal han a them dagh til ar taka
firi namnd them vptalia or the han vptal
skuli biktughe vara or ey dylia hafin engin
vald nakra kvarn ganga mote them maala
som vndi hæraznamnd liggia

xxvi Nv man ey then skathin fik vrtna ella sö-
kia ella stämpna vp a then skathin gior-
the för an namndin hafi er han fakt ella
vart vtan skal fara til thinge or ij oppinbara
thar maleet or sithan skal makit standa
til komingx nesta vv an namndin falle han
firi ethszórena tha maa thin han ey för sökia
thy ath han ar biktugher vv an namndin
var han tha maa han sithan sökia hvat
that ar hæller saar dragh blothuite ella the-
na. swa maa or thin gerningena giorthe si-
than namnd hafier han vart firi ethszór-
no mæth ethe dylia ærter landz lagh thinn
or all thæssin maal som komingx ethszóra

arui skulu skitas a konungx væst-

XXXII

n Nv ma ecy man hscem sökn göra oc ethsörc
bryta. an för thsa matte ey ecy man
hscemsökn göra an ethsörti gafe

XXXIII

n Nv maa ey kona ethsörc bryta thsy ath hon
maa ey biltugh vara ey maa oc ow ma-
ghi ethsörti bryta. kari til hanæ skal nær-
thsa
thsy han svaria ey fæmptan ara gambstan
vara thry böte æpter thsy som j saramalu skulæ

XXXIIII

n Nv han bonde vætha hwssiu sinne of har-
thskia swa ath sa hon far döth aff moot
hanæ vilia thsa skal han sökia som framlethsis
skulæ fiu thrapp oc ey stagha. thso hafi han
forwarkat alt thsz han atte vptaka aff hen-
na goz thsy som fö'ra arui oc allan hanæ
thsurftinungh som hon giftis til thsa taki hæ-
na arfua aff hanæ goz oc bötrena fui ko-
na gangi aldrigh konu til arfs oc angin
hanæ arflinga thtan thsön hafua barn sa-
man thsa skulu barnin hafua thse næste
mötherne frender an ey arn barn til
skalæ kunnin oc göma thsz barnin vnder
sinne kærlo thær til thsön til laghsa ara

Esh3ons

thera
Koma Ar ey baggia barn til tha shal vn-
de mothserne ganga thz hon atte thsy engin
maa thsen arfua han Drap han oc barn thera baggia
Doyia oc hafuer ey barn epter sik thz arf-
uic aldrigh then arflagger som Drap tha
thin arflagger som naster ar oc skathan sik
han arfuic barnit thua ar ok vm hfussu
Draper bonda tha arfuic han enkte aff hano
for elka hindradage giff sma ok engin then
vdt han vdar gift elka giftarin til vtan
thon hafua barn sanna tha shal barnith
han arfua oc thse nasto frander skulu
barnit j sinne svarno hafua thr til thet
ar til sagha ara fullmit Ar ey baggia thse-
ra barn til tha arfin fatherne frander
taken allen sin rat oc bota-fri bonda
Nu Drap anna thera annat math vatha
tha shal botas som j vatha both skilo oc
hafui allo thy forwarhat som hfudit thera
atte math adhro taka oc thz ligge til hara nacpd
xxvij Nu han barnit of hardelitha vathit
warthsa swa ath thz dor aff tha shal
thet fri botas som skilo j both oc ey hff

Balker

98

gifua oc thz ager aldrik thet arfua som dr=
W. hwat halker han drapp math vatha ella
vilia vtan mothr han liggia j hall barn sith
thza ar hon ey wath sith hff mista ella arff
skima fathermo frander kara til hanna hsu
hon laa hark sith barn math vilia simom
thza vari hona hanna frander math tolf ma=
na ethe ath hon laa aldrigh thz i hall math
villia simu oc hafua hon swa fatikia frander
ath thc orkua ey eth ath gangia thza laggim
thz til hara namnd hwat hon vil heller var=
ia ella falla dar thr swa ath hon gistir thza
gome sik ath hon lagger ey sith barn j siangh
math stu fathrenom dodr thz j siangh mz ho=
nom thza agher han mista arfint ll w kumno
the thratta fathermo frander ath war
dyth j baggia thera siangh oc sigha the ney
geen thza ligge thz til halker namnd thom hara mnpd
thza botin xl marc oc ut arfint drapa thon
math vatha thza bote som j vatha botu skilo
hafui thso forwarkat alle arfthime som han
ella hon arfua matte vtan thz som myurt
ar hafuer samsyskine thza ar thz thes arfue

som ær samsyskine oc thæs arf skal thin
som næsto ær aff thæs arfue taka vnder
sinna kvæn oc gøma oc ey thin som dræpp
ella myrthe Item ey æru syskine til wiz kom
en æru father ella mother tilnandis til
som ey dræpp ella myrthe

XXXVI Oc ganger ma ath adsyrii a aker sins
vm kvaar ella a æingh wm hæsth oc dræpp
tha ær han thwagilder oc alt sins hion oc=
akt thæt oguthis sin fra som til sins ganger

XXXVII Nv varthær a sakloso o lagh sokia skal thug=
gin sin hængiander ella stagilder tha thæn th
grottis standis sokan rætt som sa homi grottis

XXXVIII Nv vardis mane thrin saak til ella sik var=
a sina handa burth th skælt ær tax man
bastas oc binz oc prias oforvunnin ey oppin=
barlikia j handom takit oc vta konigx doom
ella thæs som konigx doom sagier thin sva
gor sasin konigx athsyrit forbrutit oc
takis ey xl^m^ marka som forthinum thry ath sik var
man dagh=frith a sino goze sasin a pæ=
ingom oc særlikia a sial sens likama oc sik

XXXIX Hvar som brother adsyrii mane ella legh=

Balker

til ath slaa ella draepa ella naakra gerningh
göra a annan man han skal standa samu rætt
som han thz skalsuer groetthe

Taker ma annan or laggher matth valde a forth
mithser snöper hans som nakat faar bryter
but aghon ella tander & hösse hans skaar
tingo hans nasa ella öron. thiugger hand el-
la forth ella or bathe aff hanum: & then tholikt
gör or alla the matth hanum varo hafua bru-
tit ethz dörit. or hwar som thær ær malse-
ghande ath. a hwat halka thz ær saar tho-
li ella hans arfue han aghser bathe bookskip-
te or sama bötrena or [sun] firith bitha or i hwars
hws thz göres i thassi madhi or varther
han fangin a fær stuc gerningh hafui tha
maalseghande or hans fiender fulkt wald
han til thingh föra or vitna læta. Sithan
hafui malseghande wald han til höfn læta
wm han wil ella or kunni firi kunn thokkia
som han misste ella or kniff aff taka or lig-
ge w gilder firi gerningh sina. Nw komber
thet i natina skipte thera mathi or ey aff
slikom valde som mi a saket tha ær ey brutit

Ethzörit

ethzörit vtan böte som i sara boom skilo
han manc thoth sak vntas oc ær ey fangin vi-
thr- tha skal hæræthna mpd som alt högsmæle
sliter aff thy hærathe gærningin var gör
han kværia ella fælla. fælla the han vari fæl-
der som för ær sakt kæria the han vari sakløs

xlii Nv maa ængxme manz goz skofias
för an han lagsokmar til biskupx maale
ey ma han oc drapa ella fangi man thsen dagh
homi lægx a thinge tha han biskupsker svars
vtan firi han fastas oc bötis som firi man
sakløsan man oc lyk hans i kirkio gandz
læggias ey ma oc goz hans vndan föras si-
dan homi sak gifs som til ethzörit liggr er

xliii Varther manne af sak gifna ella nakrū
odhrū drapin innkio sithan han biskupe
svarin ær oc lagha dagher hans vthr kirkio
ær liggr ogilder bathe firi kirkio oc komige
vta han hafui dagh lagliga gifnen aff ko-

xliiii Nv an nakar ær biskupsker mange
lagsthar aff vikeno oc vardher sithan vth-
rikis drapin ella han vardher vthi kirkio taken
oc math kalk varkio ater förthe i rikit oc

Sithsa drapin

Ethzöre balker

100

ſithſan Drapin thſa ſhal firi han bathſe faſ-
tas oc bötas ſom fyri anna ſakloſan may oc
hik hanom i hue-hio gardge iorthas thſy ath
ey matte han i ſtorom landhom biſtugher vara
oc frith ſin miſta vta i thſy ſama lande ſom
gar-mingin giorthe ey ſhal oc fyri ethzöre
thurth hin ſtrumma hlöe ſom a hſena tompt
oc iorth ſtanda i ſköflingh gangha thſy ath
i varim laghom tha giptis hſwarte mathſ-
i ethſel iorth hlöe ella othſel wambarth
hin ſtru ſinna ey oc hon i hanom vtan i alla adh-
ra löſa panningia Illw ſkula oc aflinga
iorth i ſköflingh gangia thſy ath hſon rak-
nas firi löſöra

6 Biſtugx manz goz aghſr- laghmathſr- oc hſa- xlviii
Brazhöfdingh hafua ſlua mathſ ſkial ath
thſe ſkulu ſänna een ambiſman firi thſem
rakna ath thſs til eengxins annars komi
an hanom gialdh gialdre thſe ſom han rät-
likia ſkyle ſkyldogher var för an han
bredh ethzöre. hſwat thſer i hin löper thſs
gſſnis firi hanom ſial fatekom manom
ella til kinkio ella kloſter d til han frith

Dötsher ar ella han siritz saa tha hafui hab
ratter arfuc thz goz

xlv r Nu hwar som rittser hscen til adhri
matz fiilo valde oc rane aff hon:m
hofwar ella klöfwat qwekt ella döth thz
skal haraz nampd wrta hwat thar ar samt
kom dwana thse han wari sakloß ffalla thse
han tha gifui ater apter thera ethe that
han took oc matz xl mark til thraskiptz
oc hwar thsn matz waar j flok oc fammet-
te böte thre mark til thraskiptis Ware
man aff adhrii minna an öre böte thre
öra alla wari sik matz thwem mannum oc
siakfuer thritthi Ware man öre ella me-
ra oc minna an half mark tha böte thre
mark til thraskiptis oc ater rouit an
than apter hane su atte griter han with-
byndit matz fam mannum oc siakfuer ha
siatte griter han ey than with byndit
som saken gifs tha dyli han matz tolf
manna ethe ella böte som för ar sakt
Nu rane ma haffua mark ella mera
tha dgsher thar haraz nampd wrta som

thse sighsa bathse ja unthr hswar thz ar
sant tum ella ey · ella hinii miskit væ̃nt
baar barid thse han sakin gifs vani var
thser · ffalla thse han tha gifui ater vndit
apte thera ethse or mæth xl mark til thrasth

Xlvi

Nv ligger man a skogise ella skipi ella
annar stadh later sik thar til ath vena
bardhr han gripin a thse gærningh tha skal
han til thingx fœra thar skulu tolf mæn
næpnas som han skulu varia ella fælla ·
ffalla thse han som væn kirtis tha skal han
under swardh dœmas · kvars han bøte thsen
xl mark som thn bant · bastathse oc valdfœr-
dhse oc hafui ey brutit ethe ethzon

Xlvii

Nv gaar mein j annars trægardh som
liukter ar taker aple ella andra frukt
mæth valde · bondin ella hans hion a
fui oc vilia varia komber slagh thera
mællin ffaar bondin ella hans hion · drap
saar ella blothuite thr ar ethzon brutit
ffaar thn som til komber drap saar ella
blothsvrte vari alt ogilt tha thm fuer ellar
Baar borgsas thmsina balker t vanzma
ella annar ælgerningis ma vardhr brot liken
oc fangin tha skal thingh brutsas

Har bondæ thsnifiæ

I Forst vm man skal fa manz hvat thz
ar hæst ella amat fa han sketer gardh
thsnifiær ok sighy thær hvem man skal
laghskia mz homi fara or forkvinnæ
II Ilw han bolagx man hafwa stibbarn ella
or sin eghin barn
III Ilw han gardhsnifiær gifter vara
IIII Ilw var thær ssan ey takin mz farskia gærningh
V Ilw skal man gvll ella silver ella annar thingh
swa gath som half marc or varthe fangin
a farskia gærningh / ær ey handom takit
VI Ilw vithe homi filler thsnifiatthe or æ-
VII Ilw skal man thre ørta or minna an half
marc or varthe fangin mz farskia gærningh
VIII Ilw varthe han ey fangin vithe or ey handa takt
IX Ilw skal ma twa ørta or minna an thre
X Ilw skal ma minna an twa ors so ær gaas laka
XI Ilw hvar som taker losin losin fini thsnif
XII Ilw vm vranz akiandt latho thingse ella
XIII Ilw saar man hæm arf adsyri mz laghskal
XIIII Ilw kop matth-aff adhly fæa s. klosiat
ella hosiat or hvaria handa thz halfz
ar thz skal mz vin or kvitne gorat

Balker

102

XC Nw klandar-madhr- fri adhrū houdt- fr
ella klofwat gfull cl sild napri ella hwat
XCI Nw gripar ma til kethzn sū handa hafu
ella annar kwzoth
XCII Nw napner ma hemul sin kom oc kritne
ob komber-home cy fridum ma lagha stampno
Dagh hwat lagha forfal the agha hafud
XCIII Nw giter ma cy hemolt mane simon fra kom
XCIV Nw Dul kritne sighr- sik cy kwengar hafud
XCV Nw ar cy ortne til som kritz kopit bare
XCVI Nw an thzen som kalandas fri sighr sik
keckt hafud ella kanc takit ~~af kirkio~~
XCVII Nw take aft sama thzu fuer oc thzu natthr
XCVIII Nw stael ma i kirkio gartha aff adhrū elli
XCIX Nw stael ma i annars tregartha aple elli adhr
C Biggar ma apald nitht- ella annar ba
rade tra i tregardhe ~~af~~ stael solka ella adhr yrtur
CI Nw gangar man i yrta gardh ella kalgardh
CII Nw stael ma hubla i hombla gardhom
CIII Nw stael ma fiska aff fisketoftum
CIV Nw grifi ma sak adhr fri boosdart
CV Nw thuru thzu fu skal hakkas
CVI Nw kom synder an the hittas a dagh fri

thiufna

hiuru thse skulu skiptas

XXXIV Nv han thsen som hitte hittne hafna

XXXV Nv hitte ma fynde eta hamar

XXXVI Nv hitter ma fa annar6 manz

XXXVII Nv hitter ma strandhuar

XXXVIII Nv hitter man bludu fynde

XXXIX Nv hiuru ma skal sik varthimna gora

XL Nv taker ma vta laan ella legho hast
ella skiriugh annars manz at han skal hafna

XLI Nv skapp ma vasta thiuff hvar sak
[illegible] tial man fa manz nóot ellir skrimp
faar ella geet a hvat han stiak thz
i hvsi inne ellir a market kote si aar6
gamalt ar dragh i skogh ella skiuul oc
nóter thz thr ella i sialf sins hvs ellir
annar6 manz / thin tholiket gor han heter
gorthiuf fiser / warder han fangin oc thiuf
natter inz home tha skal han binda oc til
thingx fóra inz thiufnathe oc thr vtna
lata inn tolf mannu oc swaria inz at hva
ar sander thsi fiu aat them thiufnat so
inz hono thirt fódis / brighan swa ar giort
tha skal han dómas til giceey oc til galgha

Balker

103

oc liggge wgilser fin gæting sind. oc lossöra
hans skiptas / thry-tabi een luth malfegsan
de anna komigh oc thrythia hwarthse

Nw kan bolagx man hafua stubarn ell-
sin egsin barn som pæningasinne mz ho-
mi hafuer / eyma han thera forwarda. vta
thz prönias mz fiillir skalic at nakat thse-
ra hafuer stulit. göömt oc nödt mz homi
ar eythz thsa skal thera deel först aff skiptas

Nw kan garthsmisi gifter vara thsa skal
han sins kuistru lutter först aff skiptas
vtan thz prönias mz skaru arligh on hafuer
stulet göömt oc nödt mz homi Nu kan thy
som skattgam fik ella komugx kan sina hus-
trume thsa ssa skuld grifua / thsa ar hon
til wz ordhkomi. vari sik mz tolf manna
eithse atligh on aldrigh gömde ella nötte thz
hon wnste stulit wär biter hon then eithin
gangit vari sakloss Nw grifuer nakar them
skuld som i bolagh varo ella pæningasin-
ne nar homi hafthe thsa vari sik mz
samu lagsku som kuistru. bsri som gor-
thsmister ar som mi er sakt han hafuer

thsmi fiæ

forgiort badhe liff oc løsorla

III Nv barder han ey tabin vrtiger farska ger-
mingh oc vitis homi-tholik sak-tha skal
han varazmampdin han antigia varia ella fælla
fæk han giældc ater bon dano thz han misti
oc a xl mark til thra oc ey liff mista ell-
oc ey bo hans skiptæ. varz sta vdr sak lös

V Nv skal ma gvll ella siælss ella vrtho
permgia skaft-hiærthe ella vapn ella hvar-
ia handa thsmi snathsi-thz hakt ar skva gotth-
som half mark kr meva barthi-fangi mz
same garmingh oc thsmi snathsi-1 hondom tab-ty
han skal binda oc til-thingx føra oc thsi vrt-
na lata som fol var sakir oc doom til taka
oc han vphangia lata sithan vgilder fin
garmingh sma ey oc bo hans skiptæ

VI Nv vrtis mane fulker-thsmi snathsi oc ar-
ey 1 hondo tabin oc ey mz vrtto banzaki
1 husu hans fiumc thsem sum han a ghur-
skava fin: oc ey lagh sibid leet a hender ho-
mi-tha skal varazmampd han antigia
varia ella fælla ffælla the han giældc ater
bondanom thz han vriste oc a xl mark til

Balker

104

thra skipt & oc cy kiff mista oc cy bo hans skip-
tas. Dariathe han vari sakløs

VIII

Nv skal man thre øra oc imna en half-
mark ok barithr fangin mz oc j hando
tubut thsen skal bindа oc til thingx førа
mz thsin fnathe oc thar miæt a lata oc han
skal sokias mz tolf mano oc swa via han thr-
samman thruf aat vara. bha ægthur hæva fe
aff homi dома kuth oc bathin øren

VIIII

Nv varthe han ey fangin vithr oc eyi hon
dom tubut. han thz til hans vari sik mz
tolf manna eithe ella giældе ater thz han
skal oc mo mark til thra skipt & ey
maa han hangia for im na en half mb
oc ey bakbindas uten bindis hander firi

X

Nv skal man thua øra ok hans
imna en thre øra miste kuth ok
annan øra han skal oc uttas mz siax ma-
nom kuthis homi thz oc swar thr ey fan-
gin vithr swari sik mz mo mana eithe
ella giældе ater thz han skal oc a siax
mark til thra skip tis

XI

Nv skal man imna en thua øre kuth ella

þmiſſia

Lamb·gris ella gaas ella ſkwaria handa þz
hark ar ſii mna ar kwart ar þwa ora war-
þir taken wrþr wrt nattſr mz þwem mano
oc ſiarſtian malſeghanda þwrþna þa ſkal
han binda wrþr gardh ella ſtob oc ſkwtþ m=
ſtalbrtþ homi þz oc barþr cy ſangin mz
kwari ſik mz ſiax mana ethſe ella geldc ater-
þz han ſtaal oc a þre mark til þra ſkipt
& ſkwat man ſtaal þz halſtian ore ar kwart
ella mna warþr cy taken mz dyli mz þrig
gia mana ethſe ella bote ſiax ora malſeg
handa con ſampnu þz hetver ſnattara boot

XI Hwa ſii taker .. loſn firi þnuſ bote ko
mige loſn .. oc a xl mark later ha
loſan orepſta .. bote oc komige xl mark

XII Nw han aff bo .. nda ſtulit warda þa
ſkal han firi .. grammi ſimi kuſa ſkwat
han hanſer miſt .. ſlew gaſii han waay
aff ſkwart þz bo .. mit ar/ þa ſkal ha
þnit fira mz fiu .. om mami ok bethas
ſagſlikia ranzaka .. þa maa homi cy
ranzakan ſyniaß .. þſe ſtuku þwa man
til taka ſin ſkwar .. þwert· þa ſkal han

105

thyn sighia som vranzakan bethio hwat han han-
fer mist ella hwilkit / tha skal hym sighia hwat
hanc ær fri them tha skulu the lösgiorthe in-
gangil ob swa vranzaka the æfter bonde hani ey
vathdaff them ær the hanc sum aff homi ær
stuckit tha skaal skotha an bindhögha ær-
wägh swa mykit at tholikit matte bastas m-
dat or thyni fnathi ligger ey fiakter or swa
at han gatte thynt bastat ella ær gugluggen
vndi syll swa at tholikit maa ingenga dat
tha ägthi bonde skotth warna sik mat tolf
manne edse ella ær ey bindhögha til tha ägthi
han ey vnzorth Syn han homi vranzaka hatte
thyre mark writhi / tha ägthi wacst tuer du-
ru halda or bonde skal bitha basta vpskara
or næsta gramni thynt stämpna ella bomber
bonde ater in gramni simen tha stander ha
fri in lagh or warn saar han draap ella
saar sum fri stander in warande handa
wari wgilt skima the fua draap ella saar
sum til homa wari the twägilt ella biryta the
dör hans or gangia in or vranzakad skita the
thyr then thyni fnathi som the æpter leta tha

thmisma

mughu the han taka oc til thinx fora oc
standa thsen nat su for ar sagha. Ne an
the hitta thr cenbite thz the ranzaka. Epter
dari tha sakloss firi the skuld homi grfe ma-
than the hitto cenbite oc thsen bote thre mark
sum ranzakadhe firi hlosbrut oc varen alle
sakloss sum til varo stapde. Kastu hus sa agh-
bonde vartha oc ey vlesta. Kuartha hwar them
hwsu som han hafi mughl aat.

VIII Ne far man hcem aat adhiru mz laghsbal-
katho thinge ella mz hcem oc ranzak an
stander bonde grcy mz napno oc mk ey upla-
ta ella bote fram bmtha tha skal bonde gal-
da mathan up kasis. gor han nakra grcingh
a nakan may tha ar thz j thiacbotu or alt
ugilt thz han faar hwat halder thz ar bar-
dagh saar ella bam

VIIII Ne hopar matha. ass adhiru fa hobat
ella blobat. a hwarid handa thz hakt
ar thz skal alt mz dom oc vitne bopa thm
sum dom skal vara. hal skal vara bolfaster
man oc inlanzker j thy landeno hopar gore
j oc kuartha ath thz nat fangit ar su han

Ringar hor
rlue bolf
Grort gla
skapt kua
dratth sha
er skat t
gait kortt
Ne kla
ella hwam
kuta tha
kuta til h
garth an
ta mera k
han barge
ath bitim
or a nk m
kuart oc f
them mtt
sthe grfu
mark tal
na an th
gia mam

Balker

106

Kongar hǫmu þessi skulu nær vera at manntalsþingi
þeir bolfaste maðr sinn bitna at þeir kaupi gǫrð
fiort gull oc silfr oc annar gǫrvan malm.
skapt vapn oc skrivin klæðe. kaust hross oc
dǫrater skal maðr manni oc bitne kǫpa sin fǫr
er sakir þeggia handsal er samaðr laga ta-
git vorðr oc bingat er / þa er lagsliðia kǫpt
Ok klæðar naðar firi aðra hǫsvat ella x6
klæðat fe. gull. silfr. vapn ella hoo þæmgt
ella hrosna handa þeir hæzt er sigðr siðr
vara þa aðra þessi bnzorðr handsal hafver
vita til hæcmsǫtho en qveðit er. til hæcm
garðr en dǫðr er / er þeir half mark kvæt el-
la meira vari þeir manntalsþingi. orðar
han barðe bitni oc eðe vari sakloss fæðr ha
at bitna oc eðe grisi vorð þeir klæðat er
or a xl mark til þrar skipt. Er þeir þre ora
kvæt oc imna en half mark vari þeir manntalsþingi
þæm bitni. oc xx mana eðe. fæðr ha at
eðe grisi vorð þeir han klæðaðe oc a mi
mark til þrar skipt. Er þeir tue ora oc im-
na en þre ora. vari þeir til sin manntalsþingi
gia mana bitne oc siax mana eðe ella lati

tfniſhia

Roth thz kLandat Roar oc a ſiax mark ar thz
mere an ore oc ſimma an thc ora Roari thz
mz thRaggia mana Britno oc thriggia mana
ethſe ſark ſan aat ethe giſui roth thz kilandat
ar oc a thre mark til thra ſkipt ar thz mn=
na Roart an ore dan thz mz thRaggia mana
Britni oc ſiaſſ ſine ethe orbat ſan cy Britne
giſui roth thz kilandat ar oc a ſiax ora dan
thz bondans cenſak

Bondi bo
fir a ſſuar

xvi Nu griper man til leegn ſom ſandom ſaf
aer ſigſr ſik kopt ella Roth ſat legſo
ella mz kniſamngi uptakit oc ſigſr ſma ſe=
mold uta thſa ſkulu thre boſſaſte man
tak fri gangia thſa ſkal ſinom ſemolds ma=
ne oc ſino Britne fri koma ſma thre uikun
an ſan ar ſmam ſarez ar ſan utan ſarez
oc ſman landz oc landz ſagſu oc thſo mri=
kis ſaf ui thriggia manaths dagh ſma
ſemolds fri koma ar ſan roth uikis kuim
ſan ſemolds fri ſmanz nat oc aar ſkomber
man ſemolds ma ſin fram ſma thſe ſa tima
ſu mu aru ſaghſtſe uari ſakiloſ komber ey
thſen ſuari ſakum ſim til ar lect

n xvii Ha kampner man ſemolds ſina kin oc uitne

Balkar

107

Ok komber ey them fram fyrdan lagha staepno
lagha som mik er sakat. Thil forc falz kortne
kand tha er thz lagha forfall hans ect
ar thz ath han i sota siangh liggher ella i skrom
fyrman ar ath han ar i vibing thiamst thrit-
tha an han ma ey koma fyri alvimi smom.
Fiartha an han hafu eeld hogshra an hafua
thorff Femta an han han kothvibus favin
kvara tha skal han thz kvita mz tvem bolfas-
ti manni af han tal nabva thessa forfalla
gripa kan komber han hemols mane smo
fram tha barthe han bathe kotho oc liu sno
oc the kvari sakloos fran sik giter ect

Nv giter han ey hemols mane fyri ko-
mit tha skal han sin kvin fyri koma
oc kitmi sinu sithan agha nymm salan fi-
ri koma komber han fyri tha ar kvinn sak
loos giter han ey salan fyri komit tha agh-
kvinn kvita ath han kvar kvin ath the klo-
pe thz skulu kitmis mann skvarta mz ethe
ecthssmo ath han kvar kvin oc the kvaro kurt-
mis mann kvithr a baggia kagna kati tha
kvth thz sinu klandat kvar fyri homi oc
kvari sakloos oc kvin gralde homi aftr mz

Thurfud

fullu gialdi swa mykit som thz kvart kvar han kvngat haf the

19 Lo g dyll kvinen sigtir sik ey kvngat
haf ia orbar kopm kvitni thuem bolfas-
tu manni su kvist kopit varo. gange tha
tolf manna eithe ec[?] vitthi sik swa gudh
hullan oc them tolf manne ath thik oft
kvin ath thessu heste ella hwarki handa thz
halst ar tha iak han kopte oc thesse va-
ro kvitnismen til oc thy aghir thu mik he-
mold halda ella fukt fiui galda. orbar
han kvitni oc fullar thsen eithm kati thz
kvith thz hlandat ar oc vari sakloes oc kvi-
nen gialde ater hom fullu gialdu that
20 Lo Arni ey vitne han kvngat haf the
til su kvith kopit varo oc vitni skul
de til ath binda. aghe tha kvinn kvzath
ath dylla mz tolf manna eithe ath iak kvar
aldrigh kvin ath thy kope oc thy aghir iak
thik eenga hemold halda. Ganger han the
eithm vari sakloes oc thsen su ey gat fra
sik kect tha gange thmist m til hans
oc gifui kvith thz hlandat kvar oc a xl

marb ar th

Valker

108

mark. Ær thz mnd ær half mark gange
ath samu leczmum oc bote su for ær sakt
1 thollum thmis tom. Kaths sætningh skal maths
samu leczmu fraan sik letha

XXI

Ef han thm su blandas fru sighr sik
leckt hafua alla lanc takat aff na-
hrum manc alla mno thz skal thz 1 taak
boma bomb thm som hemolathe tal. sighr-
sik ægha oc hafua homu laant alla legho sa-
akt thz hafui thm byrthe su a baak takar
gange thz leczm in til hans oc hm vare
sakloz fraan sik ledc Ilu sighr thm su ledhe
tal sik aldrigh thz ægha oc aldrigh laant
hafua alla legho saakt ligge thz til hæraz

XXII

Ef tagx akt sama thmi su knæmpa
oc thmi snath oc faar bondin thmi sinum
thz ægh thm su took akt thz su thmi sinum
aatte thær maths sik oc bondin taki sith ater

XXIII

Ef skal man 1 kirkio kirtan pænga
alla kirkio garthe aff adhru alla aff
samu kirkio harma goz alla thz 1 harma
kario ær alla bryter kirkio barthr baar oc
takin hafui æy thr mere firth æn ama-
stath thr han mz thmi snath takin barthr

thiufna

oc laghbindae with saab sinæ oc taki thiufs
vat sum han skylder hafuer. hwarta saak
æpter brytu sinu ær rætter mastegh ande
siri vathe thiufnæ sinom ær ey han tillvathe
binbus bæriande tha oc sohnamæn

xxviii Nakal man j annars tvægardhe æpte ella
adstra friubt homber bonde ella hion
hans fra han thær with taki aff homi klædhe
ella annor thing til rættermale. giter thy
prowat mz thvæggia manna vitni bøte thre
mark oc ater skathan oc humi ey dyls mæle
with homber draap saar ella blodhvdhe
thera mællan bari thy thvægin sii han saar
siri ær oc dgikt alt thy sii hem fik su til hom

xxix Hwgger man apnild mithr ella annor bæ-
rande tvæ j tvægodhe bøte thre mark
Bryter han giærdh a bærande tvæ. bøte siæx
øra hem han waar thær takin with mz vtt-
millo bandis thy til hans dyls mz tolf ma-
na eithe ella bøte su før ær sakt

xxx Nw ganger man j yrtar gardh ella kaal-
gardh annar manz stiæl løka yrter ella
kaal wardhr takin with bøte thre mark oc

Balker

Ater skathan Barthr cy tabem vrth Dyli mz
tolf mand ella Stralman vtir ella vo Fuor

108a

Hoz bosste ting som bonde i bo sino eyor er laggasste hoster
hons hwilken hans fra hond stell han er norske or stryst
tressteen or ty eghin som bondins hestar tobber fra hond
or log mz hons bort er vorin han thr mz seendin or
sangen vider sexsste gerding thaa stell hond tell ting fos
or domes or opbangers offra alle mz tressteen / Nu
tell ting or domis gruk hond / Nu han nobon /
tillbin sak vrth or er or gripen mz or vi stell ting or
vtir tell thra kyss thz tell hwilken pen vare th
han vari vorin / stelle or hond bote pl mark
halfft mulsagendin or halfft bondagon or
bote hinen ter bosagend ey nar or gimx mz stryst

Se: exste b: : thz thr nu or sste : w sn: b: thz nu

Hwar man saar lagguan
bur tha skal han anduarthas bomix

thmiſtia

oc lagh bindas vnth saab sinl oc take thriſs
vatt sinn han skylbat gaſuer · Bl[illegible]aria saak

aper ſkathan · warthir ey tabin brith · Dyli mz
tolf manna ethe · Stral man a vtir · ella vroſuor ·
ella bonor · warthir thir tabin brith bote firi
laas baazſaun · ella liſſ orſſl thire mark til
thiraſkipt ſtiri byrthe ſiax ora malſeghan =
dc cenſampni buis homi thz Dyli mz tolf
manna ethe ſium for a vr ſakt XXVII

Ok ſtral ma thumbla o thumbla gar thir
dyiom ſkaeriom ella ſkear hakir han
daye warthir tabin brith · binde han oc til
thingx fore-lati doma til liſſ laz ſkorth
ath miſta ella lim apter thy ſu ſkathan
giſs til wande thz til hans Dyli apter thy XXVIII
Ok ſtral ma aff adſtrim ſu forar ſakt
fiſkia aff [illegible] miatiom mar =
thiom ella [illegible] birobu ella adſtr
fiſkctolu warthir tabin brith bote thire mark
ſtral han naat ella fiſkctool ſtande thmiſs
rat firi · apter thy ſom thz ar wart XXIX
Ofuer man adſtr ſaak firi baoſdrat dy =
li mz tolf manna ethe ella bote thire mark
Hwar man ſaar lagſkibua ſin thinſſ ta XXX
bit tha ſkal han anduarthas bomingx

thriftiall

Þanſmanne ſkipper þan-homi ſwari thoſſho
fri ſii bonde ſkuldc ſwara

XXXI Hwa ſom fyndh hytter a wæghk elh-v
tan wæghk hwat fynd thz þa'lzt ar
thſa aghſe-þan thz þmſa a wæghcnom wtc fo
re wæghffarande manom-thc homa folghſha
elh-mota arru ey thc til thſa hyſe1 nästa
by or fore ſimme ſokn ſithana þarar thmgc
bomber-then ſom miſt þafuer for æn hyſt
ar thſa ſ ſighſi al marke or ſan jarteknc
thſa ſwari til ſin ſiælſ-thridhſi or tabi ſithz
atter-utan loſn þombr-engen then vidſſ
þæmcs jman nath or aar thſa tabi-thwa hyti
homigen or thridhſing-then ſom hytte

XXXII Hafuer-then [illegible] brinc ſom hytte
ach þan þaf[illegible]uer-thz lagſlikua
hyſt thſa ſwa[illegible]ar til ſin ſialfuer-thridhſi
or tabi ſit atter or then aghſe thridhſnmgh
ſom hytte epter-thy ſom miæzt man ſighſia
fynd nara wcrre alh-batre briper man
at hyſſmnga urtnom or fælz at thſem thſa bo-
te ob-thſnufuer hete hwarra ſak epter ſmo

XXXIII Hw hytter ma fynd utan hamz (briutu

thsa skal hon foras til næsta by oc indfer
sætiæ oc kysa kæra for thy at engen synd
ma aff thy hæreth foras som hon kwarblr
finnen ffor æn ytc ær nath ok aar alle
wætter ægh sande epth hombr

XXVIII

¶ Hwer man æmar fæ tama hest elle
skamth elle wxa koo fæ geeth elle thz
mytia fa ær thz ægher han ægh sande til sin
skæria sæker thz rith oc taka sidhan sit æth
ytan løsn oc gøre sik wtheffia mz kyssmn
ga wtnom thæth hæste horse oc wxa ma
man ørkia oc andra sina thær fue mz gøra
oc sin ærende mz fara at sakløso sinan
hæradh oc ey wtan sidhan som thz ær lagh
kyst a thinge oc lagha doma til tagne til
thæs wætter ægh sande til hombr stylwr som
thr wrbir mz elle nabwa sina thær fue gør
æn thz ær laghslikia kyst bøte thre mærker

XXXV

¶ Hwer man stræmdwrab i salto natne elle
i færsko thr wætter ægh sande ær ey mar
elle hans hudh oc han wet ey skwant skamt
ær komit skyser han laghslika thz ægher han
thridhinngh som skatte oc ægh sande thwa kyti

thmfia

or sighi san sarteken til mz thægia mana vm
nom bombr han ey mna [illegible] or aar thsa ta-
gsh homiger thua fyti [illegible] thridgnmgh then so
Hitter man biotu fynd or fysser & hitte
lagshliba thsa æghr han halda fynd bo-
ber engen som lagshliba vidsh-hæmnce inna
naatt or aar thsa æghr homigen halft
or halft then som hitte
Halla stadhe thr man fyndh hitte thsa shal
han sigh wrthmufia göra forst mz fys-
ingsa vtnom or sithan swæri then til sin so
mst hafuer siælver thridsi or taki sith ater
alle the goze hialpa vndan eldr elli-
o sio ella for hær ware man swa mykto
bætre or taki af thy goze swa mykit
som æghandem kuk homi vmd
Taber man vtan laan ella legho annars
hæst sinnth aber vidsh ella gör nokra
sinn thorfic thr mz homber æghandin æp-
ter or fær akt sama thsa æghr han til thingz
fövas hafue sidhan æghandem vald giua han
hælder vil han til thmufe vinna ella til vans
man æpter thy som lagh sighia

Balker

III

39 Dagh-ma[illegible] sinna thmif oc thmifnath
[illegible] thmifuen togh· alith
[illegible] sith oc kondin taki
sith arth-rtan parngia hwar-man som ma
faar laghlika-tabit sin-thmif tha skal han
and war-dhas konung lanz mane til gomo· skip
per-han gomi· tha swari-tholiko for-han
som konde skulde swaa

40 Hwar som fangar stiman thmif oc skapp
hono onæfsom· for-an-han ær lagh kw
inn bote yl mark wardh- oc thmifner lagh
wone· tha takis ey losn fri han ota upgan
gie dyr fuo nakar-losn fore han taka gif
ui konige losn oc a yl mark konungi ensak

Explicit tabe- isle y manu pet mosai yscri
Anno dm ch d xxxix in ort natiuitat bte vgit
mare

Rex [illegible]

loc sacra ose sponsi qui
Erat ac placitat
[illegible] pq erat

Collectio nic

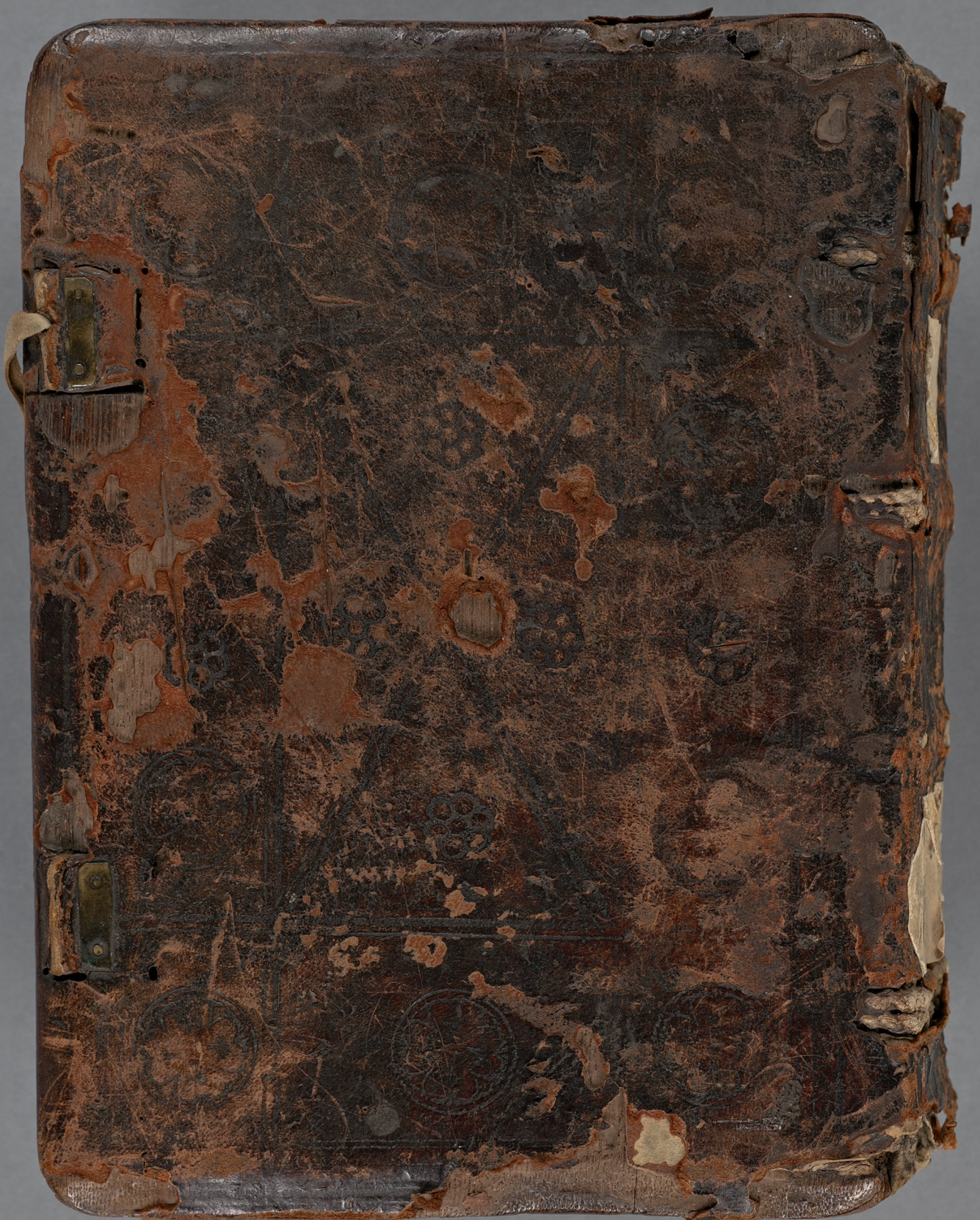

B. 13.

B. 13.

ckh.
CKHOLM.
ldskrifter.
Lag
Lu
dM